

Ministerstvo dopravy

**UČEBNÍ TEXT KE ZKUŠEBNÍM OKRUHŮM PRO ZVLÁŠTNÍ ČÁST
ÚŘEDNICKÉ ZKOUŠKY V OBORU STÁTNÍ SLUŽBY DOPRAVA**

Vychází z právního stavu ke dni 1. dubna 2025

OBSAH

Okruh č. 1.....	1
Pozemní komunikace a jejich vlastnictví, správa, užívání a ochrana	
Okruh č. 2.....	5
Silniční doprava	
Okruh č. 3.....	10
Řidičská oprávnění a odborná způsobilost k řízení motorových vozidel	
Okruh č. 4.....	15
Práva a povinnosti účastníků provozu na pozemních komunikacích	
Okruh č. 5.....	19
Silniční a zvláštní vozidla, jejich schvalování, registrace a provozování	
Okruh č. 6.....	24
Dráhy, jejich vlastnictví a provozování a zařízení služeb a jeho provozování	
Okruh č. 7.....	29
Drážní stavba, její financování, ochrana a propojenost v Evropské unii	
Okruh č. 8.....	33
Provozování drážní dopravy	
Okruh č. 9.....	37
Oprávnění k řízení drážních vozidel	
Okruh č. 10.....	40
Schvalování drážních vozidel, jejich provozování a údržba	
Okruh č. 11.....	44
Letiště, jejich vlastnictví a provozování a letecké stavby a jejich ochrana	
Okruh č. 12.....	48
Vzdušný prostor a letecké služby	
Okruh č. 13.....	51
Provozování obchodní letecké dopravy	
Okruh č. 14.....	55
Letecký personál, pilot sportovního létacího zařízení a osoby ve výcviku	
Okruh č. 15.....	58
Letadla, jejich schvalování, provozování a registrace a sportovní létací zařízení a jejich provozování	
Okruh č. 16.....	62
Vodní cesty a související infrastruktura, jejich správa, provozování, užívání a evidence	
Okruh č. 17.....	66
Provozování vodní dopravy, členové posádky a jiní účastníci plavebního provozu	

Okruh č. 18.....	71
Plavidla, jejich provozování a evidence	
Okruh č. 19.....	75
Veřejné služby v přepravě cestujících	
Okruh č. 20.....	78
Dopravní politika	

OKRUH Č. 1.

POZEMNÍ KOMUNIKACE A JEJICH VLASTNICTVÍ, SPRÁVA, UŽÍVÁNÍ A OCHRANA

DEFINICE POZEMNÍ KOMUNIKACE A DĚLENÍ POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ, VLASTNICTVÍ, SPRÁVA A UŽÍVÁNÍ POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ A JEJICH OCHRANA

DEFINICE POZEMNÍ KOMUNIKACE A DĚLENÍ POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ

(§ 2 až 7 zákona o pozemních komunikacích – zákon č. 13/1997 Sb.,

§ 35 zákona o silničním provozu – zákon č. 361/2000 Sb.)

Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti.

Pozemní komunikace se dělí na tyto **kategorie**:

- a) dálnice, které se dále dělí na dálnice I. a II. třídy,
- b) silnice, které se dále dělí na silnice I., II. a III. třídy,
- c) místní komunikace, které se dále dělí na místní komunikace I., II., III. a IV. třídy,
- d) účelové komunikace, které se dále dělí na veřejně přístupné a veřejně nepřístupné.

Dálnice je pozemní komunikace určená pro rychlou dálkovou a mezistátní dopravu silničními motorovými vozidly, která je budována bez úrovnových křížení, s oddělenými místy napojení pro vjezd a výjezd a která má směrově oddělené jízdní pásy. Na dálnici je dovolen jen provoz motorových vozidel a jízdních souprav, jejichž konstrukční rychlost není nižší než 80 km.h⁻¹. V úseku dálnice procházejícím obcí je dovolen i provoz motorových vozidel a jízdních souprav pro veřejnou hromadnou dopravu, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší než 65 km.h⁻¹.

Silnice je veřejně přístupná pozemní komunikace určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci. Podle svého určení a dopravního významu se silnice rozdělují do těchto tříd: **Silnice I. třídy**, která je určena zejména pro dálkovou a mezistátní dopravu, dále **silnice II. třídy**, která je určena pro dopravu mezi okresy, a **silnice III. třídy**, která je určena k vzájemnému spojení obcí nebo jejich napojení na ostatní pozemní komunikace. Silnice může být označena jako **silnice pro motorová vozidla** podle zákona o silničním provozu, pouze jde-li o silnici I. třídy, která je budována bez úrovnových křížení, s oddělenými místy napojení pro vjezd a výjezd a na níž není přímo připojena sousední nemovitost s výjimkou nemovitostí přímo připojených z odpočívek.

Místní komunikace je veřejně přístupná pozemní komunikace, která slouží převážně místní dopravě na území obce. Místní komunikace se podle dopravního významu, určení a stavebně technického vybavení rozdělují na místní komunikace I., II., III. a IV. třídy. Místní komunikace může být též označena jako silnice pro motorová vozidla podle zákona o silničním provozu, pouze jde-li o místní komunikaci I. třídy, která je budována bez úrovnových křížení, s oddělenými místy napojení pro vjezd a výjezd a na níž není přímo připojena sousední nemovitost s výjimkou nemovitostí přímo připojených z odpočívek.

Účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků. Účelovou komunikací je i pozemní komunikace v uzavřeném prostoru nebo objektu, která slouží potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu. Tato účelová

komunikace není přístupná veřejně, ale je přístupná v rozsahu a způsobem, který stanoví vlastník nebo provozovatel uzavřeného prostoru nebo objektu.

O zařazení pozemní komunikace do kategorie dálnice, silnice nebo místní komunikace a jejich tříd **rozhoduje příslušný silniční správní úřad** na základě jejího určení, dopravního významu a stavebně technického vybavení. Dojde-li ke změně dopravního významu nebo určení pozemní komunikace, rozhodne silniční správní úřad o změně kategorie nebo třídy.

VLASTNICTVÍ, SPRÁVA A UŽÍVÁNÍ POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ

(§ 9, 19, 20, 21, 22, 24 a 25 zákona o pozemních komunikacích)

Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát, vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí, a vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba vlastnící pozemek pod účelovou komunikací.

Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace **je povinen** vykonávat její **správu** zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy. Výkon správy může vlastník zajišťovat prostřednictvím **správce**, jímž je právnická osoba zřízená nebo založená vlastníkem za podmínky, že je vůči ní vlastník po celou dobu výkonu správy ovládající osobou.

V mezích zvláštních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu) a za podmínek stanovených zákonem o pozemních komunikacích **smí každý** užívat pozemní komunikace bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny, pokud pro zvláštní případy nestanoví zákon o pozemních komunikacích nebo zvláštní předpis jinak.

Užívání pozemní komunikace určené vyhláškou Ministerstva dopravy a označené příslušnou dopravní značkou podléhá **zpoplatnění**, které se stanoví podle

- a) časového období užívání zpoplatněné pozemní komunikace (**časový poplatek**) nebo
- b) typu vozidla a ujeté vzdálenosti po zpoplatněné pozemní komunikaci (**mýtné**).

Užití zpoplatněné pozemní komunikace silničním motorovým vozidlem nejméně se čtyřmi koly, jehož největší povolená hmotnost činí nejvýše 3,5 tuny, je možné pouze, pokud byl pro dobu užívání pozemní komunikace vozidlem uhrazen časový poplatek, nebo je vozidlo osvobozeno od zpoplatnění. Časový poplatek lze uhradit na 1 rok, na 30 dnů, na 10 dnů nebo na 1 den. Sazba poplatku se stanoví postupem podle zákona o pozemních komunikacích.

Užití zpoplatněné pozemní komunikace silničním motorovým vozidlem nejméně se čtyřmi koly, jehož největší povolená hmotnost činí více než 3,5 tuny, podléhá úhradě mýtného. Výše mýtného se zjišťuje pomocí systému elektronického mýtného, jehož součástí je elektronické palubní zařízení, kterým musí být vybaveno vozidlo v systému elektronického mýtného. Elektronické zařízení je nepřenositelné a jeho užití je vázáno na konkrétní vozidlo zaevidované v systému elektronického mýtného. Výše mýtného se stanoví součinem sazby mýtného a ujeté vzdálenosti po zpoplatněné pozemní komunikaci, proto se někdy označuje jako výkonové zpoplatnění. Výši sazeb mýtného stanoví nařízení vlády.

Peněžní prostředky získané ze zpoplatnění jsou příjmem Státního fondu dopravní infrastruktury.

Provoz na dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích může být částečně nebo úplně uzavřen, popřípadě může být nařízena objížďka.

Nikdo nemá nárok na náhradu případných ztrát, jež mu vzniknou v důsledku uzavírky nebo objízďky. **O uzavírce a objízďce rozhoduje příslušný silniční správní úřad** na základě žádosti osoby, v jejímž zájmu má dojít k uzavírce. Při rozhodování příslušný silniční správní úřad dbá, aby uzavírka byla vždy omezena na nejkratší možnou dobu, objízďka byla řádně technicky zabezpečena a byla z hlediska provozu vyhovující a aby byl umožněn přístup k sousedním nemovitostem.

K užívání dálnic, silnic a místních komunikací jiným než obvyklým způsobem nebo k jiným účelům, než pro které jsou určeny (**zvláštní užívání**), je třeba **povolení příslušného silničního správního úřadu**. Zvláštním užíváním dálnice, silnice nebo místní komunikace je např. užití dálnice, silnice nebo místní komunikace vozidly nebo jízdními soupravami, jejichž hmotnost, rozměry včetně nákladu nebo rozložení hmotností na nápravy, skupiny náprav, kola nebo skupiny kol překračují hodnoty stanovené zákonem o silničním provozu, dále zřizování a provozování zařízení pro písemnou, obrazovou, světelnou nebo jiným způsobem prováděnou reklamu nebo propagaci, nebo užití dálnice, silnice nebo místní komunikace a silničního pomocného pozemku pro provádění stavebních prací, nepodléhají-li povolení záměru podle stavebního zákona.

OCHRANA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ

(§ 30, 32, 34, 35, 38 a 39 zákona o pozemních komunikacích)

K ochraně dálnice, silnice nebo místní komunikace I. nebo II. třídy a provozu na nich mimo zastavěné území obcí slouží **silniční ochranná pásma**. Silniční ochranné pásmo pro nově budovanou nebo rekonstruovanou dálnici, silnici a místní komunikaci I. nebo II. třídy vzniká na základě rozhodnutí o povolení záměru podle stavebního zákona.

Silničním ochranným pásmem se pro účely zákona o pozemních komunikacích rozumí prostor ohraničený svislými plochami vedenými do výšky 50 m a ve vzdálenosti

- a) 50 m od osy přilehlého jízdního pásu dálnice anebo od osy větve její křižovatky s jinou pozemní komunikací,
- b) 50 m od osy vozovky nebo přilehlého jízdního pásu silnice I. třídy nebo místní komunikace I. třídy,
- c) 15 m od osy vozovky nebo od osy přilehlého jízdního pásu silnice II. třídy nebo III. třídy a místní komunikace II. třídy.

Hranice silničního ochranného pásma dálnice je pro případ povolování zřizování a provozování reklamních zařízení, která by byla viditelná uživateli dálnice, posunuta z 50 metrů na 250 metrů.

Zastavěným územím obce je pro účely určení silničního ochranného pásma podle zákona o pozemních komunikacích území, které splňuje tyto podmínky

- a) na území je postaveno pět a více budov odlišných vlastníků, kterým bylo přiděleno popisné nebo evidenční číslo a které jsou evidovány v katastru nemovitostí a
- b) mezi jednotlivými budovami, jejichž půdorys se pro tyto účely zvětší po celém obvodu o 5 m, nebude spojnice delší než 75 m.

V silničních ochranných pásmech lze **provádět stavby a nestavební záměry pouze na základě povolení příslušného stavebního úřadu**.

Vlastník, popřípadě **správce dálnice, silnice nebo místní komunikace I. nebo II. třídy je oprávněn** v silničním ochranném pásmu na nezbytnou dobu a v nezbytné míře vstupovat na cizí pozemky nebo na stavby na nich stojící za účelem oprav, údržby, umístění zásněžek,

odstraňování následků nehod a jiných překážek omezujících silniční provoz. Přitom je povinen dbát toho, aby tím byla co nejméně rušena práva vlastníků a aby vstupem a činnostmi nevznikly škody, kterým je možno zabránit.

Vlastníci nemovitostí v sousedství dálnice, silnice nebo místní komunikace jsou povinni strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dálnice, silnice nebo místní komunikace nebo přírodními vlivy; vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad. **O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne silniční správní úřad.**

Silniční správní úřad zjišťuje zdroje ohrožování dálnice, silnice nebo místní komunikace a zdroje rušení silničního provozu na nich. Zjistí-li zdroj ohrožení jiný, než je uveden v předchozím odstavci, **nařídí silniční správní úřad** jeho provozovateli nebo vlastníku **odstranění zdroje tohoto ohrožení**. Nevyhoví-li provozovatel nebo vlastník zdroje ohrožení, silniční správní úřad rozhodne o odstranění zdroje ohrožení na jeho náklady.

Na dálnicích, silnicích a místních komunikacích se provádí kontrolní vážení a měření vybraných vozidel nebo jízdních souprav. **Kontrolní vážení** může zahrnovat kontrolu hmotnosti vozidla nebo jízdní soupravy, kontrolu poměru hmotností vozidel v jízdní soupravě, kontrolu rozložení hmotnosti na nápravy, skupiny náprav, kola nebo skupiny kol, kontrolu rozměrů vozidla nebo jízdní soupravy včetně nákladu nebo kontrolu dodržení podmínek spojitelnosti vozidel v jízdní soupravu.

Rozlišují se dvě kategorie kontrolního vážení – kontrolní vážení vozidla nebo jízdní soupravy nepřenosnými vysokorychlostními vahami, při kterém nedochází k odklonění vozidla z provozu (**vysokorychlostní kontrolní vážení**), a kontrolní vážení vozidla nebo jízdní soupravy jinými technickými zařízeními, při kterém dochází k odklonění vozidla z provozu (**nízkorychlostní kontrolní vážení**).

Nízkorychlostní kontrolní vážení **zajišťuje** v součinnosti s Policií České republiky nebo s celními úřady **vlastník pozemní komunikace** nebo jím pověřená osoba nebo **provádí Policie České republiky nebo celní úřady** samostatně. Vysokorychlostní kontrolní vážení zajišťuje vlastník pozemní komunikace nebo jím pověřená osoba.

Dojde-li k podstatnému nárůstu zatížení části pozemní komunikace, jejíž stavební stav nebo dopravně technický stav tomuto nárůstu zjevně neodpovídá, **je osoba, která nárůst způsobila, povinna** uhradit vlastníkově dotčené části pozemní komunikace náklady spojené s nezbytnou úpravou a opravou takto dotčené části pozemní komunikace. Nedojde-li k dohodě o výši úhrady s vlastníkem dotčené části pozemní komunikace, rozhodne na návrh vlastníka soud.

OKRUH Č. 2

SILNIČNÍ DOPRAVA

ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE PROVOZOVÁNÍ SILNIČNÍ DOPRAVY, PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ SILNIČNÍ DOPRAVY, VČETNĚ TAXISLUŽBY, SOUVISEJÍCÍ POVINNOSTI, A PŘÍSTUP NA MEZINÁRODNÍ TRH SILNIČNÍ DOPRAVY

ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE PROVOZOVÁNÍ SILNIČNÍ DOPRAVY

(§ 2 zákona o silniční dopravě – zákon č. 111/1994 Sb.)

Silniční doprava je souhrn činností, jimiž se zajišťuje přeprava osob (linková osobní doprava, kyvadlová doprava, příležitostná osobní doprava, taxislužba), zvířat a věcí (nákladní doprava) vozidly, jakož i přemísťování vozidel samých po dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích a volném terénu.

Silniční doprava pro vlastní potřeby je doprava, kterou se zajišťuje podnikatelská činnost, k níž je osoba provozující silniční dopravu oprávněna podle živnostenského zákona a při níž nedochází ke vzniku závazkového vztahu, jehož předmětem je přeprava osob, zvířat nebo věcí (např. stavební firma si převáží stavební materiál ze svého skladu na prováděnou stavbu).

Silniční doprava pro cizí potřeby je doprava, při níž vzniká mezi provozovatelem silniční dopravy a osobou, jejíž přepravní potřeba se uspokojuje, závazkový vztah, jehož předmětem je přeprava osob, zvířat nebo věcí.

Linková osobní doprava je pravidelné poskytování přepravních služeb na určené trase dopravní cesty, při kterém cestující vystupují a nastupují na předem určených zastávkách.

Taxislužba je osobní doprava pro cizí potřeby, kterou se zajišťuje přeprava osob včetně jejich zavazadel vozidly určenými k přepravě nejvýše 9 osob včetně řidiče a která není linkovou osobní dopravou, mezinárodní kyvadlovou dopravou nebo příležitostnou osobní silniční dopravou.

Dopravce je fyzická nebo právnická osoba provozující silniční dopravu.

Tuzemský dopravce je dopravce, který provozuje silniční dopravu pro cizí potřeby na základě koncese k předmětu podnikání silniční motorová doprava nebo silniční dopravu pro vlastní potřeby k zajištění své podnikatelské činnosti vykonávané na základě živnostenského nebo jiného oprávnění uděleného podle zvláštního právního předpisu orgánem České republiky.

Podnikatel v silniční dopravě je tuzemský dopravce provozující silniční dopravu pro cizí potřeby.

Velké vozidlo je

- a) vozidlo nebo jízdní souprava o největší povolené hmotnosti přesahující 2,5 tuny a nepřesahující 3,5 tuny určené k přepravě zvířat nebo věcí, je-li jimi provozována mezinárodní silniční doprava nebo vnitrostátní silniční doprava na území státu, v němž dopravce nemá sídlo,
- b) vozidlo nebo jízdní souprava o největší povolené hmotnosti přesahující 3,5 tuny určené k přepravě zvířat nebo věcí, nebo
- c) vozidlo určené pro přepravu více než 9 osob včetně řidiče.

**PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ SILNIČNÍ DOPRAVY PRO VLASTNÍ POTŘEBY A SOUVISEJÍCÍ
POVINNOSTI DOPRAVCE**

(§ 2 až 3a a 27 zákona silniční dopravě)

Základní podmínkou provozování silniční dopravy pro vlastní potřeby je **živnostenské oprávnění** k předmětu podnikání jinému než silniční motorová doprava, které je díky prováděné přepravě zajišťováno.

Tuzemský dopravce je povinen provozovat silniční dopravu pro vlastní potřeby vozidlem, které je zapsáno v registru silničních vozidel a kterému byla přidělena státní poznávací značka České republiky.

V případě provozování dopravy pro vlastní potřeby velkými vozidly je tuzemský dopravce povinen dodržovat i další povinnosti, a to

- a) zajistit, aby bylo vozidlo vybaveno dokladem o nákladu a uchovat tento doklad po dobu 2 let od ukončení přepravy,
- b) zajistit, aby řidič dodržoval požadavky na dobu řízení vozidla, bezpečnostní přestávky a dobu odpočinku, řádně vedl záznamy o těchto skutečnostech, měl tyto záznamy u sebe a předložil je při kontrole a
- c) uchovat záznam o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku.

Obdobně dopadají tyto povinnosti též na **zahraniční dopravce**.

**PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ SILNIČNÍ DOPRAVY PRO CIZÍ POTŘEBY A SOUVISEJÍCÍ
POVINNOSTI DOPRAVCE**

(§ 2, 3, 4, 9 a 27 zákona silniční dopravě)

Základní podmínkou pro provozování silniční dopravy pro cizí potřeby je **koncese pro provozování silniční motorové dopravy**.

Podnikatel v silniční dopravě je při provozování silniční dopravy pro cizí potřeby **povinen** provozovat silniční dopravu vozidlem,

- a) které je zapsáno v registru silničních vozidel a kterému byla přidělena státní poznávací značka České republiky (za stanovených podmínek může provozovat silniční dopravu i vozidlem, které je registrováno v jiném členském státě Evropské unie a určeno k přepravě zvířat nebo věcí),
- b) jehož je provozovatelem a
- c) které je podle zápisu v registru silničních vozidel určeno k provozování silniční dopravy pro cizí potřeby tímto podnikatelem nebo jehož státní poznávací značku a další stanovené údaje ohlásil dopravnímu úřadu.

V případě provozování dopravy pro cizí potřeby je podnikatel v silniční dopravě povinen dodržovat i další povinnosti, a to

- a) zajistit, aby práci řidiče vozidla vykonávala pouze osoba, u které není překážka spolehlivosti vymezená zákonem o silniční dopravě (zejména které nebyly uloženy zákonem uvedené správní tresty za přestupky či tresty za trestné činy) a
- b) zajistit, aby v každém vozidle používaném k podnikání byly při jeho provozu doklady vztahující se k prováděné přepravě vydané podle zákona o silniční dopravě, unijního práva nebo mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána (např. doklad o oprávnění k podnikání, eurolicence,

povolení k provozování mezinárodní linkové dopravy na dané lince atp.).

Povinnost mít ve vozidle vymezené doklady dopadá i na **zahraniční dopravce**.

**PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ SILNIČNÍ DOPRAVY PRO CIZÍ POTŘEBY VELKÝMI VOZIDLY
A SOUVISEJÍCÍ POVINNOSTI DOPRAVCE**

(§ 2 až 3a, 4 až 6, 8b, 9 a 27 zákona silniční dopravě)

Základní podmínkou pro provozování silniční dopravy pro cizí potřeby velkými vozidly je existence **koncese pro provozování silniční motorové dopravy velkými vozidly**. Tuto **koncesi uděluje živnostenský úřad** jen osobě, která splňuje zvláštní podmínky podle unijního práva, kterými jsou

- a) usazení,
- b) dobrá pověst,
- c) finanční způsobilost a
- d) odborná způsobilost.

Živnostenský úřad vydá koncesi k provozování silniční dopravy pro cizí potřeby velkými vozidly na základě **závazného stanoviska vydaného dopravním úřadem**, v němž tento úřad posoudí, zda žadatel plní výše uvedené zvláštní podmínky, a uvede v něm, zda s vydáním koncese souhlasí.

Koncesi pro provozování silniční dopravy velkými vozidly však nelze udělit

- a) právnické osobě, která nemá sídlo na území České republiky,
- b) fyzické osobě, která nesplňuje podmínku pobytu na území České republiky podle živnostenského zákona, je-li jím vyžadována, nebo
- c) osobě, která je oprávněna k provozování silniční dopravy velkými vozidly v jiném členském státě Evropské unie než v České republice.

Podnikatel v silniční dopravě provozované velkými vozidly musí provozovat živnost prostřednictvím tzv. **odpovědného zástupce**, což je fyzická osoba, která splňuje podmínky stanovené unijním právem. Pokud je podnikatel v silniční dopravě fyzickou osobou a splňuje stanovené podmínky, může odpovědným zástupcem ustanovit sám sebe.

Podnikatel v silniční dopravě provozované velkými vozidly je povinen plnit veškeré výše uvedené povinnosti vztahující se k provozování silniční dopravy pro cizí potřeby (tedy podmínky týkající se vozidla, spolehlivosti řidičů a dokladů ve vozidle) a další povinnosti, a to

- a) zajistit, aby bylo vozidlo vybaveno dokladem o nákladu a uchovat tento doklad po dobu 2 let od ukončení přepravy,
- b) zajistit, aby řidič dodržoval požadavky na dobu řízení vozidla, bezpečnostní přestávky a dobu odpočinku, řádně vedl záznamy o těchto skutečnostech, měl tyto záznamy u sebe a předložil je při kontrole a
- c) uchovat záznam o době řízení vozidla, bezpečnostních přestávkách a době odpočinku.

Obdobně dopadají některé z výše uvedených povinností též na **zahraniční dopravce** (například povinnosti týkající se požadavků na dobu řízení vozidla, bezpečnostní přestávky a dobu odpočinku nebo vybavení vozidla doklady).

**PODMÍNKY PRO PROVOZOVÁNÍ LINKOVÉ OSOBNÍ DOPRAVY A SOUVISEJÍCÍ POVINNOSTI
DOPRAVCE**

(§ 2, 10 a 16 zákona o silniční dopravě)

Linkovou osobní dopravu lze provozovat formou **veřejné linkové dopravy** (přepravní služby jsou nabízeny podle předem vyhlášených podmínek a jsou poskytovány k uspokojování přepravních potřeb) nebo formou **zvláštní linkové dopravy** (doprava určených vybraných skupin cestujících s vyloučením ostatních osob), a to jako vnitrostátní nebo mezinárodní.

Vnitrostátní linkovou osobní dopravu může provozovat jen podnikatel v silniční dopravě, který je držitelem **licence k jejímu provozování vydané dopravním úřadem**.

Mezinárodní linkovou osobní dopravu může provozovat jen podnikatel v silniční dopravě, a to na základě

a) **licence udělené Ministerstvem dopravy** a licence vydané příslušným orgánem jiného státu pro území tohoto státu, jímž linka vede, nebo

b) **povolení** k provozování mezinárodní linkové osobní dopravy dle unijního práva **uděleného Ministerstvem dopravy** nebo příslušným orgánem jiného členského státu Evropské unie.

Mezinárodní zvláštní linkovou dopravu lze provozovat rovněž na základě smlouvy o mezinárodní zvláštní linkové dopravě podle unijního práva.

Dopravce ve veřejné linkové dopravě je povinen zejména

- a) zahájit provoz na lince ke dni, který je stanoven v licenci, a provoz linky udržovat po dobu platnosti licence,
- b) vydat a uveřejnit schválený jízdní řád, jeho změny, smluvní přepravní podmínky a tarif,
- c) spojem uvedeným v jízdním řádu přepravit každého, jsou-li splněny smluvní přepravní podmínky a tarif a nebrání-li tomu okolnosti, které dopravce nemůže odvrátit nebo jim zabránit,
- d) pečovat o bezpečnost přepravovaných osob a jejich zavazadel a zabezpečit první pomoc a náhradní dopravu v případě dopravní nehody nebo technické závady,
- e) vytvářet podmínky pro přepravu osob s omezenou schopností pohybu a orientace.

PŘÍSTUP NA MEZINÁRODNÍ TRH SILNIČNÍ DOPRAVY

(§ 2, 26, 29, 31 a 33a zákona o silniční dopravě)

Mezinárodní silniční doprava je doprava, při níž místo výchozí a místo cílové leží na území dvou různých států, nebo doprava, při níž místo výchozí a cílové sice leží na území téhož státu, ale část jízdy se uskuteční na území jiného státu, nejedná-li se o vnitrostátní silniční dopravu.

Podmínky provozování mezinárodní silniční dopravy vyplývají ze zákona o silniční dopravě, z unijního práva nebo mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána.

Provozovat silniční dopravu velkými vozidly, na kterou se použije unijní právo, lze pouze na základě licence Společenství (tzv. **eurolicence**) podle unijního práva za podmínek ním stanovených. **O vydání eurolicence rozhoduje dopravní úřad** na základě žádosti.

Nejde-li o případy, na které unijní právo dopadá,

a) tuzemský dopravce musí mít k provozování mezinárodní silniční dopravy **zahraniční vstupní povolení** podle mezinárodní smlouvy nebo právního řádu cizího státu, do něhož nebo přes nějž se

přeprava provádí, přičemž o jeho přidělení rozhoduje Ministerstvo dopravy nebo jím pověřená právnická osoba,

b) zahraniční dopravce může uskutečnit silniční dopravu do místa na území České republiky a z takového místa do místa ležícího mimo území České republiky, jakož i přes území České republiky (tranzitem) jen na základě **přiděleného vstupního povolení České republiky**, o němž **rozhoduje Ministerstvo dopravy**.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ TAXISLUŽBY A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI OSOB S TÍM SPOJENÉ

(§ 2, 21, 21c až 21e zákona o silniční dopravě)

Základní podmínkou pro provozování taxislužby je koncese pro provozování silniční motorové dopravy vozidly určenými pro přepravu nejvýše 9 osob včetně řidiče.

Taxislužbu lze provozovat několika způsoby, přičemž základní podmínky jsou stejné, v dílčích povinnostech se jednotlivé segmenty liší:

- a) tzv. **klasická taxislužba** – anonymní pohotovostní operativní přepravní služby, při nichž je povinné použití taxametru a střešní svítilny,
- b) tzv. **smluvní taxislužba** – při uzavření písemné smlouvy o přepravě se stanovenými náležitostmi (jakými jsou identifikace smluvní strany, určení ceny, vymezení přepravní služby), kdy není povinné používat střešní svítilnu a taxametr,
- c) **elektronicky objednaná taxislužba** – přeprava je poskytnuta na základě objednávky provedené elektronickými prostředky jinou než hlasovou službou, kdy při dodržení podmínek stanovených na ochranu zákazníků (například sdělení konečné ceny a vybraných údajů před zahájením přepravy) rovněž není povinné používat střešní svítilnu a taxametr, a
- d) **taxislužba provozovaná vozidlem cestujícího** – odvoz cestujícího jeho vozidlem, kdy rovněž není povinné používat střešní svítilnu a taxametr.

Doprovodce je při provozování taxislužby povinen provozovat taxislužbu buď vozidlem, které je zapsáno v evidenci vozidel taxislužby a označeno evidenční nálepkou vozidla taxislužby, která byla pro toto vozidlo vydána, nebo vozidlem, které poskytla přepravovaná osoba pro účely své přepravy. Dopravce je při provozování taxislužby též povinen zajistit, aby práci řidiče taxislužby vykonávala osoba, která je držitelem oprávnění řidiče taxislužby a je v základním pracovněprávním vztahu s dopravcem, není-li touto osobou sám dopravce nebo jeho manžel nebo registrovaný partner. Dopravce, který provozuje taxislužbu vozidlem taxislužby, je též povinen uchovávat různé dokumenty o provedené přepravě po dobu 3 let od ukončení přepravy.

Řidič taxislužby musí mít oprávnění řidiče taxislužby (jehož držení prokazuje průkaz řidiče taxislužby). Podmínkou pro udělení oprávnění je dosažení věku 21 let, spolehlivost (řidiči zejména nebyly uloženy zákonem uvedené správní tresty za přestupky či tresty za trestné činy) a u cizinců (mimo občany členských států Evropské unie) oprávnění pobývat a pracovat na území České republiky. Řidič má určité povinnosti stanovené zákonem (např. řádná obsluha taxametru, vydávání dokladů atd.), za jejichž splnění odpovídá i dopravce.

Zprostředkovatel taxislužby, tedy osoba, která za úplatu zprostředkuje uzavření přepravní smlouvy mezi dopravcem a objednatelem přepravy, jejímž předmětem je poskytnutí taxislužby, je **povinna** zejména zprostředkovávat legální taxislužbu, tj. taxislužbu provozovanou dopravcem s koncesí, řidičem s oprávněním řidiče taxislužby a vozidlem evidovaným jako vozidlo taxislužby a označeným evidenční nálepkou vozidla taxislužby. Je povinen vést i evidenci zprostředkovaných přeprav.

OKRUH Č. 3

ŘIDIČSKÁ OPRAVNĚNÍ A ODBORNÁ ZPŮSOBILOST K ŘÍZENÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL

ŘIDIČSKÉ OPRAVNĚNÍ, ŘIDIČSKÉ PRŮKAZY, REGISTR ŘIDIČŮ A ZÍSKÁVÁNÍ A ZDOKONALOVÁNÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI K ŘÍZENÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL

ŘIDIČSKÉ OPRAVNĚNÍ

(§ 80, 80a, 82, 92 až 95, 100, 102, 102f, 123c a 123d zákona o silničním provozu – zákon č. 361/2000 Sb.)

Řidičské oprávnění opravňuje jeho držitele k řízení motorových vozidel zařazených do příslušných skupin vozidel, kterými jsou

- a) AM, A1, A2, A (motocykly),
- b) B1, B, B+E (osobní vozidla),
- c) C1, C1+E, C, C+E (nákladní vozidla),
- d) D1, D1+E, D a D+E (autobusy) a
- e) T (traktory).

Jednotlivé skupiny vozidel jsou rozlišeny technickými parametry vozidel.

Řidičské oprávnění udělí (nebo **rozšíří** o další skupiny vozidel) **obecní úřad obce s rozšířenou působností** žadateli, pokud splní zákonem stanovené podmínky, a to

- a) dosáhl věku stanoveného zákonem o silničním provozu,
- b) je odborně způsobilý k řízení motorových vozidel,
- c) je zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel,
- d) má obvyklé bydliště na území České republiky nebo studium v trvání 6 měsíců,
- e) není ve výkonu správního trestu nebo trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, není povinným v exekuci pozastavením řidičského oprávnění, nebylo mu uloženo v trestním řízení přiměřené omezení spočívající ve zdržení se řízení motorových vozidel a v období předcházejícího 1 roku nedosáhl počtu 12 bodů v bodovém hodnocení,
- f) nevykonává závazek zdržet se řízení motorových vozidel, ke kterému se zavázal pro účely podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání,
- g) není držitelem platného řidičského oprávnění uděleného jiným členským státem Evropské unie,
- h) plní další podmínky stanovené zákonem o silničním provozu.

Řidičské oprávnění nelze též udělit osobě, které bylo v jiném členském státě Evropské unie řidičské oprávnění odňato či pozastaveno, nebo již byl uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, pokud neuplynula lhůta pro opětovné udělení řidičského oprávnění. Řidičské oprávnění dále nelze udělit osobě, která jej pozbyla a nespĺňuje podmínky pro jeho vrácení.

Po udělení řidičského oprávnění se žadatel stává **držitelem řidičského oprávnění**.

Řidičské oprávnění lze podmínit nebo omezit. **Řidičské oprávnění se podmíní**, je-li držitel zdravotně nebo psychicky způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou. **Řidičské oprávnění se omezí**, jestliže držitel pozbyl částečně odbornou způsobilost, přestal splňovat podmínku být držitelem řidičského oprávnění pro jinou skupinu vozidel nebo se vzdal řidičského oprávnění pro některou skupinu vozidel.

Při ztrátě odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel nebo ztrátě zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel je držiteli **řidičské oprávnění odňato**. Řidičské oprávnění je odňato i v případě, že v době udělení řidičského oprávnění jeho držitel nenaplnil stanovené podmínky pro jeho udělení.

V rámci řízení o podmínění, omezení nebo odnětí řidičského oprávnění může příslušný správní orgán rozhodnout o **pozastavení řidičského oprávnění** jako o předběžném opatření. Po dobu pozastavení řidičského oprávnění nesmí držitel řídit motorová vozidla.

Po pominutí důvodů pro odnětí **řidičského oprávnění** jej lze **vrátit**, a to na základě žádosti a doložení dokladu o odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel nebo dokladu o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel.

Řidičského oprávnění se může jeho držitel **vzdát**, což pouze oznámí obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který o tom nerozhoduje, jen to vezme na vědomí.

Řidičské oprávnění lze také **pozbyt**. K pozbytí řidičského oprávnění dochází na základě

- a) uloženého zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel soudem či správním orgánem,
- b) uloženého přiměřeného omezení v trestním řízení spočívajícího ve zdržení se řízení motorových vozidel,
- c) uloženého podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, v jehož rámci se řidič zavázal zdržet se řízení motorových vozidel, nebo
- d) dosažení 12 bodů v bodovém hodnocení řidičů.

V zákonem stanovených případech (například vykonání trestu nebo správního trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel či uplynutí doby závazku zdržet se řízení) je pak dotčená osoba oprávněna požádat o **vrácení řidičského oprávnění** s tím, že pokud ode dne právní moci rozsudku nebo rozhodnutí, na jehož základě došlo k pozbytí řidičského oprávnění, uplyne doba delší než 1 rok, musí žadatel prokázat splnění odborné a zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel. Pokud se rozsudek či rozhodnutí vztahuje ke skutku, za který byl zadržen řidičský průkaz, plyne tato doba ode dne zadržení řidičského průkazu. V některých případech (například když byl žadateli uložen trest nebo správní trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu nejméně 18 měsíců nebo mu byl uložen správní trest zákazu činnosti za odmítnutí se podrobení vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou), musí prokázat též **absolvování terapeutického programu**. Žadatel musí **prokázat i psychickou způsobilost**, pokud žádá vrácení řidičského oprávnění, které pozbyl v důsledku soudem uloženého trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, správním orgánem uloženého správního trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, byl-li tento správní trest uložen na dobu nejméně 6 měsíců, nebo podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, pro jehož účely se zavázal zdržet se řízení motorových vozidel.

Při vrácení řidičského oprávnění, které řidič pozbyl v důsledku dosažení 12 bodů, musí **prokázat splnění odborné, zdravotní a psychické způsobilosti**. O vrácení v tomto případě může požádat až po uplynutí jednoho roku od pozbytí řidičského oprávnění.

Žadatel o vrácení řidičského oprávnění, který jej pozbyl v souvislosti s přestupkem nebo trestným činem, který spáchal ve lhůtě 2 let ode dne udělení řidičského oprávnění, musí **prokázat i absolvování dopravně psychologického vyšetření a školení začínajících řidičů**. Dopravně psychologický pohovor a školení začínajících řidičů musí absolvovat rovněž řidič, který ve lhůtě 2 let ode dne udělení řidičského oprávnění spáchal přestupek nebo trestný čin, za který mu bylo v bodovém hodnocení zapsáno 6 bodů.

ŘIDIČSKÉ PRŮKAZY

(§ 2, 103, 104, 109, 110, 111, 113 a 118 zákona o silničním provozu)

Řidičský průkaz je veřejná listina, která osvědčuje řidičské oprávnění držitele a jeho rozsah a kterou držitel prokazuje své jméno, příjmení, podobu a další údaje v něm zapsané.

Řidičský průkaz vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností žadateli na základě žádosti, a to v případech

- a) udělení nebo rozšíření řidičského oprávnění,
- b) podmínění nebo omezení řidičského oprávnění nebo při vzdání se řidičského oprávnění pro některou skupinu vozidel,
- c) zrušení podmínění nebo omezení řidičského oprávnění,
- d) skončení platnosti řidičského průkazu, nebo pokud je řidičský průkaz neplatný,
- e) výměny řidičského průkazu členského státu Evropské unie nebo řidičského průkazu vydaného cizím státem (nečlenské státy) za řidičský průkaz,
- f) změny údajů uvedených v řidičském průkazu,
- g) vydání řidičského průkazu náhradou za řidičský průkaz členského státu Evropské unie ztracený, odcizený, zničený nebo poškozený.

Řidičský průkaz lze vydat pouze osobě, která má na území České republiky **obvyklé bydliště**, což je trvalý pobyt, nebo u osoby bez trvalého pobytu místo, kde se tato osoba zdržuje alespoň 185 dní v kalendářním roce z důvodu osobních a profesních vazeb, pokud splňuje další zákonem stanovené podmínky a předloží zákonem vyžadované doklady.

Řidičský průkaz se vydává s dobou platnosti 5 let ode dne jeho vydání, pokud osvědčuje i řidičské oprávnění udělené pro skupinu C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D nebo D+E (tedy nákladní vozidla nebo autobusy), anebo na 10 let v ostatních případech.

Držitel řidičského průkazu je povinen ho odevzdat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, a to do 5 pracovních dnů ode dne nabytí právní moci, kdy mu bylo řidičské oprávnění odňato, podmíněno, omezeno, pozastaveno podle exekučního řádu nebo jej pozbyl. Dále je držitel řidičského průkazu povinen odevzdat řidičský průkaz při vzdání se řidičského oprávnění.

Platné doklady, na jejichž základě je možné řídit motorová vozidla na území České republiky, jsou

- a) řidičský průkaz České republiky,

- b) řidičský průkaz vydaný jiným členským státem Evropské unie,
- c) řidičský průkaz vydaný cizím státem podle Úmluvy o silničním provozu (Víděň 1968) nebo Úmluvy o silničním provozu (Ženeva 1949),
- d) mezinárodní řidičský průkaz vydaný cizím státem podle Úmluvy o silničním provozu (Víděň 1968) nebo Úmluvy o silničním provozu (Ženeva 1949),
- e) řidičský průkaz člena diplomatického personálu zastupitelského úřadu cizího státu, který požívá výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva, případně jiných osob požívajících výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva.

Mezinárodní řidičský průkaz vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností držiteli řidičského oprávnění na základě jeho žádosti. Držitel řidičského oprávnění nesmí mít více než jeden platný mezinárodní řidičský průkaz. Mezinárodní řidičský průkaz vydaný Českou republikou neosvědčuje řidičské oprávnění na území České republiky.

Řidičský průkaz nebo mezinárodní řidičský průkaz je neplatný, jestliže

- a) uplynula doba jeho platnosti,
- b) údaje o řidičském oprávnění v něm uvedené neodpovídají skutečnosti,
- c) jsou v něm neoprávněně provedeny zápisy, změny, opravy nebo úpravy,
- d) je poškozený tak, že záznamy v něm uvedené jsou nečitelné,
- e) byla ohlášena jeho ztráta, odcizení, poškození nebo zničení.

REGISTR ŘIDIČŮ

(§ 119 a 122 zákona o silničním provozu)

Evidence údajů o řidičích je vedena v **registru řidičů**, který je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Evidence údajů o řidičích, shromažďovaných z registru řidičů, je vedena v **centrálním registru řidičů**, který je informačním systémem veřejné správy, jehož **správcem je Ministerstvo dopravy**.

Registr řidičů obsahuje například

- a) osobní údaje o řidiči uvedené v řidičském průkazu a v mezinárodním řidičském průkazu, včetně digitalizované fotografie a digitalizovaného podpisu řidiče,
- b) evidenci skupin vozidel, pro které byla udělena řidičská oprávnění,
- c) evidenci spáchaných přestupků podle zákona o silničním provozu,
- d) záznamy o počtu bodů dosažených řidičem v bodovém hodnocení a záznamy o odečtu bodů,
- e) údaje o odnětí řidičských oprávnění a jejich navrácení,
- f) údaje o zákazech činnosti spočívajících v zákazu řízení motorových vozidel uložených soudem za spáchané trestné činy nebo správním orgánem za spáchané přestupky, o přiměřených omezeních spočívajících ve zdržení se řízení motorových vozidel uložených v trestním řízení a údaje o závazku zdržet se řízení motorových vozidel pro účely podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání,
- g) údaje o pozbytí řidičského oprávnění a údaje o vrácení řidičského oprávnění,

- h) evidenci vydaných průkazů profesní způsobilosti řidiče,
- i) evidenci vydaných osvědčení pro učitele výuky a výcviku,
- j) údaje o mentorech sedmnáctiletých řidičů.

ZÍSKÁVÁNÍ A ZDOKONALOVÁNÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI K ŘÍZENÍ MOTOROVÝCH VOZIDEL

(§ 90 zákona o silničním provozu,

§ 13, 32, 33, 39, 46, 47, 48, 49 a 52c zákona o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel – zákon č. 247/2000 Sb.)

Jednou z podmínek pro udělení řidičského oprávnění je odborná způsobilost k řízení motorových vozidel.

Odborná způsobilost k řízení motorových vozidel se získává absolvováním výuky a výcviku v autoškole ve stanoveném rozsahu hodin a následném složení zkoušky z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel. **Registraci k provozování autoškoly vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností. Zkoušku provádí zkušební komisař určený obecním úřadem obce s rozšířenou působností.**

Zkouška z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel je rozdělena na dílčí části zkoušky, kterými jsou

- a) zkouška z předpisů o provozu na pozemních komunikacích a zdravotnické přípravy,
- b) zkouška ze znalostí ovládání a údržby vozidla, jde-li o žadatele o řidičské oprávnění pro skupinu C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D nebo D+E (tedy nákladní vozidla nebo autobusy),
- c) zkouška z praktické jízdy s výcvikovým vozidlem.

Řidiči vozidel zařazených do skupin řidičského oprávnění C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D nebo D+E (tedy nákladních vozidel nebo autobusů) se podrobují dále **zdokonalování odborné způsobilosti** k řízení motorových vozidel, které zahrnuje jak vstupní školení, tak pravidelná školení. Vstupní i pravidelná školení řidič absolvuje ve **školicím středisku**, jemuž **udělil krajský úřad akreditaci**.

Vstupní školení se provádí formou výuky a výcviku a je možné ho absolvovat v základním rozsahu, tj. 140 hodin, nebo v rozšířeném rozsahu, tj. 280 hodin.

Po vstupním školení je nutné pro následné uznání profesní způsobilosti řidiče absolvovat zkoušku. Následně **obecní úřad obce s rozšířenou působností** v rámci **rozhodnutí o profesní způsobilosti řidiče** vydává řidičský průkaz se záznamem o profesní způsobilosti řidiče k příslušným skupinám řidičského oprávnění a s uvedením doby platnosti 5 let, nebo vydá průkaz profesní způsobilosti řidiče, a to držiteli zahraničního řidičského průkazu nebo pokud žadatel nemá na území České republiky obvyklé bydliště, a to s dobou platnosti na 5 let.

V období 5 let, tj. v době platnosti profesní způsobilosti, se držitel této profesní způsobilosti řidiče musí podrobit **pravidelnému školení** rozdělenému do ročních kurzů v rozsahu 7 hodin.

Doložení absolvování pravidelného školení v rozsahu 35 hodin je podkladem pro následné rozhodnutí o profesní způsobilosti řidiče na dalších 5 let. K **rozhodnutí o profesní způsobilosti řidiče je oprávněn obecní úřad obce s rozšířenou působností**.

OKRUH Č. 4

PRÁVA A POVINNOSTI ÚČASTNÍKŮ PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ÚČASTNÍKŮ PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH, JEJICH SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ A BODOVÉ HODNOCENÍ

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ÚČASTNÍKŮ PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH

(§ 3, 4, 5, 9 a 10 zákona o silničním provozu – zákon č. 361/2000 Sb.)

Provozu na pozemních komunikacích se **nesmí účastnit** osoba, která by vzhledem k věku nebo ke sníženým tělesným nebo duševním schopnostem mohla ohrozit bezpečnost tohoto provozu.

Každý účastník provozu na pozemních komunikacích je **povinen** chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat. Své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu.

Každý účastník provozu na pozemních komunikacích je dále povinen řídit se pravidly provozu na pozemních komunikacích stanovenými zákonem o silničním provozu, pokyny policisty, pokyny osob oprávněných k řízení provozu na pozemních komunikacích a zastavování vozidel a pokyny osob, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis.

Každý účastník provozu na pozemních komunikacích je též povinen řídit se světelnými, případně i doprovodnými akustickými signály, dopravními značkami, dopravními zařízeními a zařízeními pro provozní informace.

Řídit vozidlo nebo jet na zvířeti může pouze osoba, která je k tomu dostatečně tělesně a duševně způsobilá a v potřebném rozsahu ovládá řízení vozidla nebo jízdu na zvířeti a předpisy o provozu na pozemních komunikacích.

Řídit motorové vozidlo může pouze osoba, která je držitelem řídičského oprávnění pro příslušnou skupinu motorových vozidel, a dále žadatel o řídičské oprávnění, který se pod dohledem učitele autoškoly podrobuje výcviku v řízení motorového vozidla nebo skládá zkoušku z řízení motorového vozidla, nebo osoba, která se pod dohledem učitele autoškoly připravuje k přezkoušení z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel nebo skládá zkoušku v rámci tohoto přezkoušení.

Řidič je dále povinen například užít vozidlo, které splňuje technické podmínky stanovené zákonem o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, být za jízdy připoután na sedadle bezpečnostním pásem, věnovat se plně řízení vozidla a sledovat situaci v provozu na pozemních komunikacích, přizpůsobit jízdu technickým vlastnostem vozidla či dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem, osobám s omezenou schopností pohybu a orientace a osobám těžce zdravotně postiženým a zvířatům.

Řidič motorového vozidla dále kupříkladu **nesmí** požit alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol nebo užít jinou návykovou látku během jízdy, řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, řídit vozidlo nebo jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost

k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu, vyhazovat předměty z vozidla, ohrozit nebo omezit chodce, který přechází pozemní komunikaci po přechodu pro chodce nebo který zjevně hodlá přecházet pozemní komunikaci po přechodu pro chodce, řídit vozidlo, na němž jsou nečistoty, námraza nebo sníh, které zabraňují výhledu z místa řidiče vpřed, vzad a do stran.

Řidič je povinen se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie podrobit vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou než alkoholem.

Zákon o silničním provozu stanoví určité povinnosti i **přepravovaným osobám**. Jedná se například o povinnost být za jízdy připoután na sedadle bezpečnostním pásem, užívat za jízdy na motocyklu nebo mopedu ochrannou přilbu, neohrožovat svým chováním bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, zejména neomezovat řidiče v bezpečném ovládnutí vozidla, či dbát pokynů řidiče, zejména při nastupování do vozidla a vystupování z něj.

Provozovatel vozidla zejména **nesmí** přikázat ani dovolit, aby bylo v provozu na pozemních komunikacích užitó vozidlo, které nespĺňuje podmínky stanovené zákonem o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, svěřit řízení vozidla osobě, která nespĺňuje podmínky stanovené zákonem o silničním provozu či přikázat nebo svěřit samostatné řízení vozidla osobě, o které nezná údaje potřebné k určení její totožnosti.

Provozovatel vozidla je rovněž **povinen** zajistit, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená zákonem o silničním provozu.

SPRÁVNÍ TRESTÁNÍ ÚČASTNÍKŮ PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH

(§ 124, 125c, 125e, 125f a 125h zákona o silničním provozu)

Zákon o silničním provozu stanoví za přestupky v něm upravené sazby pokut ukládaných ve správním řízení, sazby pokut ukládaných příkazem na místě a dobu, na kterou lze uložit zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.

Přestupky dle zákona o silničním provozu **projednávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Dohled na bezpečnost a plynulost provozu** na pozemních komunikacích přitom **vykonává** primárně **Policie České republiky**.

Přestupkem spáchaným řidičem vozidla je například

- a) řízení vozidla, na němž není umístěna registrační značka, anebo je na něm umístěna jiná registrační značka, než která byla vozidlu přidělena,
- b) řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích z důvodu nebezpečné závady,
- c) řízení vozidla bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití, po kterou je ještě řidič pod jejich vlivem,
- d) odmítnutí se podrobení vyšetření, zda nebyl řidič při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

Přestupku se dále dopustí řidič, pokud řídí motorové vozidlo a není držitelem příslušného řidičského oprávnění nebo mu byl zadržen řidičský průkaz.

Přestupkem je rovněž například držení telefonu při řízení vozidla, překročení nejvyšší dovolené rychlosti jízdy, nepřipoutání se bezpečnostním pásem, neužití dětské autosedačky, předjíždění v případech, kdy je to zakázáno, nesplnění povinností účastníka dopravní nehody a řada dalších protiprávních jednání, která jsou vymezena v jednotlivých skutkových podstatách přestupků obsažených v zákoně o silničním provozu. Zákon o silničním provozu obsahuje i tzv. zbytkovou skutkovou podstatu (§ 125c odst. 1 písm. k)), dle níž je přestupkem nesplnění nebo porušení jakékoli povinnosti stanovené v hlavě II zákona o silničním provozu.

Sazby pokut, které se ukládají za jednotlivé přestupky ve správním řízení, jsou rozděleny do 4 pásem a mají stanovenou vždy dolní i horní hranici. Nejmírnější pásmo je 2 000 – 5 000 Kč a nejprísrnější pásmo je 25 000 – 75 000 Kč.

Za některé přestupky se ukládá i **zákaz činnosti** spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. I u něj je stanovena pro každý takový přestupek doba, na kterou se zákaz ukládá. V nejmírnějším pásmu je to doba 4 až 6 měsíců, v nejprísrnějším pásmu se zákaz činnosti ukládá na dobu 18 měsíců až 3 roky.

Některé přestupky lze **projednat i příkazem na místě**. Sazby pokut ukládaných příkazem na místě jsou rozděleny do čtyřech pásem. V nejprísrnějším pásmu se ukládá pokuta ve výši 4 500 – 5 500 Kč. V nejmírnějším pásmu, kam spadají pouze přestupky podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu, se ukládá příkazem na místě pokuta ve výši 0 – 1 500 Kč a pouze tyto přestupky lze vyřešit i domluvou.

Provozovatel vozidla se vedle některých dalších porušení svých povinností **dopustí přestupku** i tím, že nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená zákonem o silničním provozu. Provozovatel vozidla za tento přestupek odpovídá, pokud porušení pravidel bylo

- a) zjištěno prostřednictvím automatizovaného technického prostředku používaného bez obsluhy při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích nebo se jedná o neoprávněné zastavení nebo stání,
- b) porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje znaky přestupku podle zákona o silničním provozu a
- c) porušení pravidel nemá za následek dopravní nehodu.

Za tento přestupek lze provozovateli uložit **pokutu**. Pro určení výše pokuty se použije rozmezí pokuty pro přestupek, jehož znaky porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje; pokuta však nepřevyší 10 000 Kč. Je-li však projednáno více přestupků téhož provozovatele vozidla ve společném řízení, horní hranice sazby pokuty se navyšuje na pětinasobek horní hranice sazby pokuty ukládané za přestupek nejprísrněji trestný.

Postih provozovatele vozidla je pouze subsidiární, tzn. obecní úřad obce s rozšířenou působností přestupek projedná, pouze pokud učinil nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku (tj. řidiče vozidla), nezahájil s ním řízení o přestupku a věc odložil nebo řízení o přestupku zastavil.

Zjištěné porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích lze v některých případech v rámci objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla vyřešit i úhradou tzv. **určené částky**. Provozovatel vozidla je vyzván, aby buď sdělil osobu řidiče vozidla nebo uhradil určenou částku. Určená částka se stanoví ve výši jedné poloviny dolní hranice sazby pokuty ukládané za dané porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích příkazem na místě (v nejnižším pásmu do 750 Kč). Pokud provozovatel vozidla určenou částku zaplatí, řízení se proti němu nevede a věc se odloží.

BODOVÉ HODNOCENÍ

(§ 123a až 123f zákona o silničním provozu)

Bodovým hodnocením se zajišťuje sledování opakovaného páčání závažných přestupků a trestných činů v souvislosti s porušením vybraných povinností stanovených zákonem o silničním provozu.

Přehled protiprávních jednání a počet bodů, který se za ně zapisuje, je uveden v příloze k zákonu o silničním provozu.

Body se zaznamenávají řidiči motorového vozidla zejména v případě, že mu byl za takový přestupek nebo trestný čin uložen správní trest nebo trest.

Záznam bodů provádí ke dni právní moci rozhodnutí příslušný **obecní úřad obce s rozšířenou působností**, v jehož územním obvodu se nachází obvyklé bydliště řidiče. U držitelů cizozemského řidičského oprávnění je příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností ten, v jehož správním obvodu řidič spáchal první evidovaný přestupek.

Při dosažení celkového počtu 12 bodů řidič **pozbývá řidičské oprávnění** na dobu 1 roku. Držitelé cizozemských řidičských průkazů pozbývají na shodnou dobu právo k řízení motorových vozidel na území České republiky.

Pokud **řidič** nesouhlasí se záznamem bodů, **je oprávněn podat tzv. námitky**. Pokud je správní orgán shledá oprávněnými, provede opravu záznamu bodů a vyrozumí o tom řidiče. V opačném případě námitky rozhodnutím zamítne a provedený záznam bodů potvrdí. V případě podání námitek proti záznamu bodů, kterým řidič dosáhl celkového počtu 12 bodů, se oddálí okamžik, ke kterému pozbývá řidičské oprávnění, a to až do doby vydání pravomocného rozhodnutí o námitkách.

Řidič, který pozbyl v důsledku dosažení 12 bodů řidičské oprávnění, **je oprávněn požádat o vrácení řidičského oprávnění** nejdříve po uplynutí 1 roku. Pokud mu byl současně uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu delší 1 roku, je oprávněn požádat o vrácení řidičského oprávnění až po vykonání tohoto správního trestu nebo trestu. Podmínkou pro vrácení řidičského oprávnění je prokázání, že se žadatel úspěšně podrobil přezkoušení z odborné způsobilosti a prokázal zdravotní a psychickou způsobilost.

Řidiči, kterému nebyl ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, na jehož základě mu byly naposledy zaznamenány body, pravomocně uložen správní trest či trest spáchaný jednáním zařazeným do bodového hodnocení, se automaticky odečtou

- a) po dobu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců – 4 body,
- b) po dobu 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců – další 4 body,
- c) po dobu 36 po sobě jdoucích kalendářních měsíců – všechny zbývající body.

Řidič je také oprávněn účastnit se školení bezpečné jízdy ve středisku bezpečné jízdy, za což se mu na jeho žádost odečtou 4 body. Podmínkou je, že ke dni ukončení školení bezpečné jízdy nemá v registru řidičů zaznamenáno více než 10 bodů za porušení právních předpisů ohodnocená méně než 6 body. Tuto žádost lze podat jen jednou za kalendářní rok.

OKRUH Č. 5

SILNIČNÍ A ZVLÁŠTNÍ VOZIDLA, JEJICH SCHVALOVÁNÍ, REGISTRACE A PROVOZOVÁNÍ

DEFINICE SILNIČNÍHO A ZVLÁŠTNÍHO VOZIDLA, ČLENĚNÍ SILNIČNÍCH A ZVLÁŠTNÍCH VOZIDEL, SCHVALOVÁNÍ TECHNICKÉ ZPŮSOBILOSTI VOZIDEL, REGISTRACE VOZIDEL A PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ

DEFINICE SILNIČNÍHO A ZVLÁŠTNÍHO VOZIDLA

(§ 2 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích – zákon č. 56/2001 Sb.)

Silniční vozidlo je motorové nebo nemotorové vozidlo, které je vyrobené za účelem provozu na pozemních komunikacích pro přepravu osob, zvířat nebo věcí.

Zvláštní vozidlo je vozidlo vyrobené k jiným účelům než k provozu na pozemních komunikacích, které může být při splnění podmínek stanovených zákonem na pozemních komunikacích provozováno.

ČLENĚNÍ SILNIČNÍCH A ZVLÁŠTNÍCH VOZIDEL

(§ 3 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích)

Kategorie vozidla je skupina vozidel, která splňují stejné technické podmínky stanovené vyhláškou vydanou Ministerstvem dopravy. Silniční vozidla a zvláštní vozidla se rozdělují do kategorií L, M, N, O, T, C, R, S a Z.

Rozdělení silničních vozidel a zvláštních vozidel do kategorií, další členění jednotlivých kategorií a jejich technický popis a způsob zařazení vozidel do kategorií stanoví vyhláška vydaná Ministerstvem dopravy.

Silniční vozidla se rozdělují na tyto základní druhy

- a) motocykly,
- b) osobní automobily,
- c) autobusy,
- d) nákladní automobily,
- e) vozidla zvláštního určení,
- f) přípojná vozidla,
- g) vybrané vozíky pro invalidy s motorickým pohonem a
- h) ostatní silniční vozidla.

Zvláštní vozidla se rozdělují na tyto základní druhy

- a) zemědělské nebo lesnické traktory a jejich přípojná vozidla,
- b) pracovní stroje samojízdné,
- c) pracovní stroje nesené,

- d) pracovní stroje přípojně,
- e) výměnná tažená zařízení,
- f) vozidla určená především pro jízdu na sněhu,
- g) vozidla určená především pro jízdu v terénu,
- h) jednonápravové traktory a jejich přípojná vozidla,
- i) speciální tahače a jejich přípojná vozidla,
- j) přepravníky pracovních adaptérů a
- k) ostatní zvláštní vozidla.

SCHVALOVÁNÍ TECHNICKÉ ZPŮSOBILOSTI VOZIDEL

(§ 2, 15, 16, 21, 29, 31 a 34 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích)

Silniční vozidla, jejich systémy, konstrukční části nebo samostatné technické celky **lze uvádět na trh** pouze, pokud je schválena jejich technická způsobilost, podléhají-li schválení technické způsobilosti podle zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Schvalovacími orgány technické způsobilosti jsou v České republice **Ministerstvo dopravy a obecní úřady obcí s rozšířenou působností**.

Ministerstvo dopravy je schvalovacím orgánem pro schválení typu silničních vozidel, jejich systémů, konstrukčních částí nebo samostatných technických celků podle unijního práva, mezinárodní smlouvy nebo zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a vyhlášky k tomuto zákonu. **Typem silničního vozidla** se přitom rozumí silniční vozidla určité kategorie, jež se shodují alespoň v základních znacích. **Typem systému, konstrukční části nebo samostatného technického celku vozidla** se rozumí systémy, konstrukční části nebo samostatné technické celky, jež se shodují alespoň v základních znacích.

Ministerstvo dopravy podle unijního práva rovněž provádí posuzování, určování, oznamování a sledování technických zkušeben a zabezpečuje výměnu informací se schvalovacími orgány jiných členských států.

Typ silničního vozidla, jeho systému, konstrukční části nebo samostatného technického celku schvaluje Ministerstvo dopravy na žádost výrobce.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou schvalovacími orgány pro jednotlivě vyrobená silniční vozidla a dovezená silniční vozidla.

Jednotlivě vyrobené silniční vozidlo je silniční vozidlo, které nebylo vyrobeno ve shodě se schváleným typem.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností neschvaluje dovezené silniční vozidlo, jehož typ byl schválen Ministerstvem dopravy, orgánem jiného členského státu Evropské unie s platností ve všech členských státech nebo orgánem jiného členského státu a uznán Ministerstvem dopravy, a dále jde-li o jednotlivě vyrobené silniční vozidlo, jehož technická způsobilost byla schválena obecním úřadem obce s rozšířenou působností, nebo orgánem jiného členského státu s platností ve všech členských státech.

Výše uvedené principy schvalování technické způsobilosti silničních vozidel se týkají i zvláštních vozidel.

REGISTRACE VOZIDEL

(§ 4 až 14 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích)

Zákon o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích upravuje vedení registru silničních vozidel, postupy při zápisu vozidla do tohoto registru, postupy při změnách údajů vedených v registru včetně změn vlastníka či provozovatele vozidla, postupy při vyřazení vozidla z provozu a při zániku či vývozu vozidla.

Registr silničních vozidel je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo dopravy. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou uživateli tohoto informačního systému, zapisují do tohoto systému údaje nebo údaje obsažené v tomto informačním systému využívají. Údaje z registru silničních vozidel jsou poskytovány i dalším subjektům, které je potřebují pro výkon jejich činnosti, např. Policii České republiky, celní správě, krajským úřadům atd.

Zápis vozidla do registru silničních vozidel provádí obecní úřad obce s rozšířenou působností na žádost jeho vlastníka, pokud

- a) byla schválena technická způsobilost vozidla,
- b) je splněna povinnost pojištění odpovědnosti z provozu vozidla,
- c) provozovatel vozidla má úzkou vazbu k České republice, například má fyzická osoba zde trvalý či dlouhodobý pobyt nebo jí byl udělen azyl nebo právnická osoba zde má sídlo nebo odštěpný závod,
- d) dle evidenční kontroly odpovídají údaje v dokladech skutečnému stavu vozidla (neprovádí se u nových vozidel),
- e) jsou splněny další zákonem stanovené podmínky, např. vozidlo není nahlášeno jako pohřešované či odcizené.

Zápis změny vlastníka vozidla v registru silničních vozidel provádí obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) v případě převodu vlastnického práva na základě společné žádosti dosavadního a nového vlastníka vozidla a nového provozovatele vozidla, není-li totožný s dosavadním nebo novým vlastníkem,
- b) v případě přechodu vlastnického práva na základě žádosti nového vlastníka vozidla nebo na základě oznámení Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (přešlo-li vlastnictví k vozidlu na stát odúmrť, zabavením nebo propadnutím věci).

Došlo-li ke změně vlastníka vozidla na základě převodu vlastnického práva a dosavadní nebo nový vlastník neposkytl potřebnou součinnost pro podání společné žádosti o zápis změny vlastníka vozidla v zákonem stanovené lhůtě, provede se zápis změny rovněž na základě jednostranné žádosti dosavadního nebo nového vlastníka.

Zápis změny provozovatele vozidla provádí obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě společné žádosti vlastníka vozidla a nového provozovatele vozidla nebo na základě žádosti vlastníka nebo provozovatele vozidla, má-li být novým provozovatelem vozidla jeho vlastník.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ VOZIDEL

(§ 36 až 38, 40, 49 a 50 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích)

Na pozemních komunikacích **lze provozovat** pouze takové vozidlo, které je technicky způsobilé k provozu na pozemních komunikacích podle zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Pro **zkušební provoz** může být na pozemních komunikacích provozováno vozidlo jen na základě **povolení vydaného Ministerstvem dopravy** po ověření podmínek stanovených vyhláškou vydanou Ministerstvem dopravy.

Zákon ukládá **provozovateli vozidla povinnost** udržovat vozidlo v řádném technickém stavu podle pokynů pro obsluhu a údržbu stanovených výrobcem. Tyto pokyny výrobce uvádí v návodu k obsluze a údržbě vozidla, kterým je vybaveno každé nově prodávané vozidlo. Technický stav vozidel v provozu na pozemních komunikacích je oprávněna kontrolovat pouze Policie České republiky v rámci dohledu na bezpečnost silničního provozu v režimu zákona o silničním provozu.

Vozidlo, které podléhá pravidelným technickým prohlídkám, musí být těmto prohlídkám podrobováno ve lhůtách stanovených zákonem.

Technickou prohlídkou vozidla mohou být zjištěny 3 stupně závad, kterými jsou

- a) **lehká závada**, která nemá významný vliv na provozní vlastnosti vozidla, bezpečnost provozu na pozemních komunikacích ani životní prostředí,
- b) **vážná závada**, která ovlivňuje provozní vlastnosti vozidla, je způsobilá ohrozit provoz na pozemních komunikacích, může nepříznivě působit na životní prostředí nebo spočívá ve vážném nedostatku v identifikaci vozidla, nebo
- c) **nebezpečná závada**, která bezprostředně ohrožuje bezpečnost jízdy vozidla, provoz na pozemních komunikacích nebo životní prostředí.

Vozidlo je technicky způsobilé k provozu na pozemních komunikacích, pokud technickou prohlídkou nebyly zjištěny žádné závady nebo jen lehké závady.

Vozidlo je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích, pokud

- a) pro závady v technickém stavu bezprostředně ohrožuje bezpečnost provozu na pozemních komunikacích,
- b) poškozuje životní prostředí nad míru stanovenou prováděcím právním předpisem,
- c) jeho technická způsobilost nebyla schválena, jde-li o vozidlo, jehož technická způsobilost podléhá schválení, nebo nesplňuje technické požadavky na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, jde-li o vozidlo, jehož technická způsobilost nepodléhá schválení, nebo
- d) byly na vozidle provedeny neschválené změny anebo zásahy do identifikátorů vozidla, například identifikačního čísla vozidla (VIN).

Provozovatel vozidla nesmí provozovat na pozemních komunikacích **vozidlo**,

- a) které je technicky nezpůsobilé k provozu,
- b) které není zaregistrováno v registru silničních vozidel v České republice nebo v registru silničních vozidel jiného státu, jde-li o vozidlo podléhající registraci,
- c) na němž není umístěna tabulka s registrační značkou,

- d) k němuž není splněna povinnost pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (povinné ručení),
- e) jehož technická způsobilost nebyla ověřena pravidelnou technickou prohlídkou (pokud měla být provedena), nebo
- f) které nemá identifikační údaje v souladu s údaji uvedenými v registru silničních vozidel nebo v osvědčení o registraci vozidla.

Přestupky spočívající v porušení shora uvedených povinností provozovatelů vozidel **projednávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností.**

OKRUH Č. 6

DRÁHY, JEJICH VLASTNICTVÍ A PROVOZOVÁNÍ A ZAŘÍZENÍ SLUŽEB A JEHO PROVOZOVÁNÍ

DEFINICE DRÁHY, ČLENĚNÍ DRAH DO KATEGORIÍ A JEJICH BLIŽŠÍ VYMEZENÍ, ZÁKLADNÍ POVINNOSTI VLASTNÍKA A PROVOZOVATELE DRÁHY, REGULACE PROVOZOVÁNÍ DRÁHY, DEFINICE ZAŘÍZENÍ SLUŽEB, JEJICH ČLENĚNÍ A BLIŽŠÍ VYMEZENÍ A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ ZAŘÍZENÍ SLUŽEB

DEFINICE DRÁHY

(§ 2 zákona o dráhách – zákon č. 266/1994 Sb.)

Dráhou se rozumí cesta určená k pohybu drážních vozidel včetně pevných zařízení potřebných pro zajištění bezpečnosti a plynulosti drážní dopravy.

ČLENĚNÍ DRAH DO KATEGORIÍ A JEJICH BLIŽŠÍ VYMEZENÍ

(§ 1 a 3 zákona o dráhách)

Dráhy lze obecně členit na dráhy železniční, tramvajové, trolejbusové a lanové. Zákon o dráhách zmiňuje též dráhy důlní, průmyslové a přenosné, ovšem pouze za účelem jejich vyloučení z působnosti tohoto zákona.

Železniční dráhy se z hlediska významu, účelu a technických podmínek dále člení do jednotlivých kategorií, kterými jsou

- a) **dráha celostátní**, jíž je dráha, která slouží mezinárodní a celostátní veřejné železniční dopravě a je jako taková označena,
- b) **dráha regionální**, jíž je dráha regionálního nebo místního významu, která slouží veřejné železniční dopravě a je zaústěna do celostátní nebo jiné regionální dráhy,
- c) **dráha místní**, jíž je dráha místního významu oddělená od celostátní nebo regionální dráhy; dráha je oddělená, umožňuje-li přesun drážního vozidla na jinou dráhu jen s použitím zvláštního technického zařízení nebo slouží-li výhradně provozování neveřejné osobní drážní dopravy, osobní drážní dopravy pro potřeby cestovního ruchu nebo provozované historickými vlaky,
- d) **vlečka**, jíž je dráha, která slouží vlastní potřebě provozovatele nebo jiného podnikatele a je zaústěna do celostátní nebo regionální dráhy, nebo jiné vlečky,
- e) **zkušební dráha**, jíž je dráha, která slouží zejména k provádění zkušebního provozu drážních vozidel nebo zkoušek pro schválení typu nebo změny typu drážních vozidel a drážní infrastruktury,
- a
- f) **speciální dráha**, která slouží zejména k zabezpečení dopravní obslužnosti obce.

O zařazení železniční dráhy do příslušné kategorie dráhy a o změnách tohoto zařazení rozhoduje drážní správní úřad (**Ministerstvo dopravy**).

Technické podmínky členění železničních drah stanoví vyhláška.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI VLASTNÍKA A PROVOZOVATELE DRÁHY

(§ 2 a 20 až 23 zákona o dráhách)

Vlastník dráhy je **povinen** zajistit údržbu a opravu dráhy v rozsahu nezbytném pro její provozuschopnost a umožnit styk dráhy s jinými dráhami. **Provozuschopností dráhy** je přitom technický stav dráhy zaručující její bezpečné a plynulé provozování. Technické podmínky provozuschopnosti dráhy a technické podmínky styku drah stanoví vyhláška.

Vlastník dráhy celostátní a dráhy regionální je dále **povinen** pečovat o rozvoj a modernizaci dráhy v rozsahu nezbytném pro zajištění dopravních potřeb státu a dopravní obslužnosti území kraje. Pokud není vlastníkem dráhy celostátní nebo dráhy regionální stát a vlastník dráhy není schopen zajistit její provozuschopnost, je povinen dráhu nabídnout státu k jejímu odkoupení. **Jménem státu jedná Ministerstvo dopravy.**

Vlastník dráhy je rovněž povinen zajistit provozování dráhy. Není-li vlastník dráhy celostátní nebo regionální současně jejím provozovatelem, je povinen umožnit provozování dráhy jinou oprávněnou osobou. Nemůže-li vlastník dráhy zajistit provozování dráhy, je povinen nabídnout dráhu k zajištění jejího provozování

- a) státu zastoupenému Ministerstvem dopravy, jedná-li se o dráhu celostátní nebo regionální, nebo
- b) obci nebo obcím, v jejichž územním obvodu se dráha nachází, jedná-li se o dráhu tramvajovou, trolejbusovou, speciální nebo lanovou.

Zákon o dráhách dále vymezuje povinnosti provozovatele dráhy. **Provozováním dráhy** jsou přitom činnosti, kterými se zabezpečuje a obsluhuje dráha a organizuje drážní doprava. Mezi povinnosti **provozovatele dráhy** patří **povinnost**

- a) provozovat dráhu pro potřeby plynulé a bezpečné drážní dopravy,
- b) vydat ke dni zahájení provozování dráhy vnitřní předpis o provozování dráhy a o odborné způsobilosti a znalosti osob zajišťujících provozování dráhy a způsobu jejich ověřování včetně systému pravidelného školení,
- c) zajistit, aby provozování dráhy prováděly osoby, které jsou zdravotně a odborně způsobilé,
- d) pro veřejnou drážní osobní dopravu zveřejnit jízdní řády a jejich změny,
- e) označit názvy stanice (zastávky), které provozuje.

Provozovatel dráhy celostátní nebo dráhy regionální je dále **povinen** zejména

- a) finančně zabezpečit řádné provozování dráhy po celou dobu platnosti úředního povolení (a svou finanční způsobilost zabezpečit tuto činnost drážnímu správnímu úřadu dokládat),
- b) zajistit, aby jím zavedený systém bezpečnosti provozovatele dráhy podle unijního práva zohledňoval rozsah a předmět jeho činnosti a činnosti různých dopravců vykonávaných na jím provozované dráze, umožňoval provozování dráhy a drážní dopravy v souladu s technickými specifikacemi pro interoperabilitu, jinými právními předpisy a osvědčeními dopravce a byl dodržován,
- c) prostřednictvím smluvních ujednání zajistit, aby osoby, jejichž činnost může mít dopad na bezpečnost provozování dráhy nebo drážní dopravy a jež jsou zahrnuty v systému zajišťování bezpečnosti provozování dráhy podle unijního práva, plnily povinnosti směřující k zajištění bezpečného provozování dráhy a drážní dopravy,
- d) přijmout nezbytná opatření spočívající v analýze, hodnocení a usměrňování rizik podle unijního práva a

e) přijmout nezbytná opatření k odstranění či jinému usměrnění jemu známého bezpečnostního rizika vyplývajícího z konstrukční či technické závady dráhy, drážního vozidla nebo jiného technického zařízení sloužícího k zabezpečení provozování dráhy nebo drážní dopravy a toto riziko oznámit osobám, které mohou přispět k odstranění či jinému usměrnění tohoto bezpečnostního rizika.

Provozovatel dráhy celostátní nebo regionální anebo veřejně přístupné vlečky je dále povinen zejména

- a) umožnit dopravcům využití přidělené kapacity dráhy, a to alespoň poskytnutím služeb souvisejících s užitím dráhy a služeb souvisejících s provozem drážních vozidel na dráze,
- b) zajistit dopravcům nediskriminačním způsobem přístup k jím poskytovaným službám,
- c) sjednávat cenu za užití dráhy a za přidělení její kapacity nediskriminačním způsobem,
- d) umožnit dopravci, který splňuje podmínky pro provozování drážní dopravy, provozovat drážní dopravu na dráze za cenu sjednanou podle cenových předpisů,
- e) vést seznam jím provozovaných drah a jejich součástí (zákon obsahuje údaje obsažené v seznamu) a
- f) provádět výstavbu, modernizaci, údržbu a opravu jím provozované dráhy v souladu s technickými podmínkami a požadavky na tuto dráhu a technickými podmínkami její provozuschopnosti a jejího styku s jinými dráhami.

REGULACE PROVOZOVÁNÍ DRÁHY

(§ 11 až 19b a 23b zákona o dráhách)

Provozovat dráhu může právnická nebo fyzická osoba, která je držitelem úředního povolení a, jedná-li se o provozování dráhy celostátní nebo regionální, též osvědčení provozovatele dráhy celostátní a regionální. **Úřední povolení a osvědčení provozovatele dráhy celostátní a regionální vydává** drážní správní úřad (**Drážní úřad**).

Úřední povolení může být vydáno na žádost, pokud jsou pro to splněny zákonem vymezené podmínky kladené na osobu žadatele (případně jeho odpovědného zástupce nebo člena jeho statutárního orgánu) a týkající se jeho věku, svéprávnosti, bezúhonnosti a odborné způsobilosti, a na prokázání jeho finanční způsobilosti k provozování dráhy. Zákon též vymezuje podmínky bezúhonnosti žadatele a jeho odborné a finanční způsobilosti a stanoví obsahové náležitosti žádosti a přílohy, které musí být k žádosti přiloženy.

Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) v rozhodnutí o vydání úředního povolení **stanoví podmínky provozování dráhy** týkající se zajištění řádného a bezpečného provozování dráhy. Úřední povolení je nepřenosné a na jeho vydání není právní nárok.

V zákonem vymezených případech dochází k zániku úředního povolení ze zákona, a to na základě rozhodnutí drážního správního úřadu o zrušení úředního povolení, uplynutím doby, na kterou bylo úřední povolení vydáno, smrtí nebo zánikem držitele úředního povolení nebo dnem zrušení dráhy. **O zrušení úředního povolení rozhoduje** drážní správní úřad (**Drážní úřad**) v zákonem vymezených případech (například pokud provozovatel dráhy přestal splňovat předpoklady pro vydání úředního povolení nebo porušil zákon).

Osvědčení provozovatele dráhy celostátní a regionální vydává na žádost drážní správní úřad (**Drážní úřad**). Zákon vymezuje podmínky pro vydání osvědčení, jimiž je skutečnost,

že žadatel zavedl systém zajišťování bezpečnosti provozování dráhy podle unijního práva a přijal opatření k jeho dodržování. K žádosti musí být přiloženy doklady prokazující splnění těchto podmínek. Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) může v osvědčení **stanovit podmínky k zajištění bezpečné výstavby, modernizace, údržby a opravy dráhy**. Osvědčení provozovatele dráhy je platné po dobu 5 let.

V zákonem vymezených případech drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **oprávnění provozovat dráhu odejme nebo omezí** (nezajistí-li provozovatel dráhy, aby jím zavedený systém zajišťování bezpečnosti provozování dráhy byl dostatečný, nebo přestal-li splňovat podmínky pro vydání osvědčení provozovatele dráhy).

Provozovatel dráhy je v zákonem vymezených případech (například z důvodu provádění činností spojených s údržbou nebo opravou dráhy nebo z důvodu narušení provozuschopnosti dráhy živelní nebo mimořádnou událostí) **oprávněn** omezit provozování dráhy nebo její části na dobu nezbytně nutnou a v nezbytně nutném rozsahu. Provozovatel dráhy **musí** v takovém případě zpracovat návrh plánu omezení provozování dráhy nebo její části (nejde-li o omezení z důvodu živelní nebo mimořádné události), překračuje-li předpokládaná doba omezení 24 hodin. Návrh plánu musí být projednán se zákonem vymezenými osobami (např. vlastníkem dráhy, dopravci, kteří na dotčené dráze provozují drážní dopravu, či s osobou, která přiděluje kapacitu dráhy). Návrh plánu musí být schválen ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (u vybraných drah), případně drážního správního úřadu (u ostatních drah). Omezit provozování dráhy nebo její části z důvodu provádění činností, které nejsou zahrnuty do schváleného plánu omezení, může provozovatel dráhy pouze v zákonem vymezených případech (např. obnovení provozuschopnosti dráhy po jejím narušení živelní nebo mimořádnou událostí).

DEFINICE ZAŘÍZENÍ SLUŽEB, JEJICH ČLENĚNÍ A BLIŽŠÍ VYMEZENÍ

(§ 2 a 23d zákona o dráhách)

Zařízením služeb se rozumí železniční stanice, zastávka, odstavné koleje, čerpací stanice a jiná technická zařízení, která jsou jejich provozovatelem zvláště určena k poskytování služeb bezprostředně souvisejících s provozováním drážní dopravy na dráze celostátní nebo regionální anebo na veřejně přístupné vlečce.

Členění zařízení služeb a jejich provozní součásti stanoví vyhláška.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ ZAŘÍZENÍ SLUŽEB

(§ 23d zákona o dráhách)

Provozovatel zařízení služeb je **povinen** poskytovat dopravcům prostřednictvím tohoto zařízení služby bezprostředně související s provozováním drážní dopravy nediskriminačním způsobem za cenu sjednanou podle cenových předpisů.

Provozovatel zařízení služeb dále zpřístupní osobě, která na dotčené dráze přiděluje kapacitu, nebo jejímu provozovateli, jde-li o veřejně přístupnou vlečku,

- a) cenu za poskytované služby,
- b) podmínky poskytování služeb a
- c) cenu za užití vlečky sloužící k napojení zařízení služeb na jinou dráhu, je-li provozovatelem této vlečky.

Provozovatel zařízení služeb poskytuje tyto služby bez zbytečného odkladu a v čase odpovídajícím jejich povaze a cíli. Provozovatel zařízení služeb smí poskytnutí těchto služeb odepřít v zákonem vymezených případech (například může-li být dopravci stejná služba poskytnuta v jiném zařízení služeb, aniž by tím bylo narušeno využití kapacity dráhy přidělené tomuto dopravci nebo by s tím bylo spojeno navýšení jeho nákladů, a provozovatel jiného zařízení služeb službu v požadovaném rozsahu poskytne).

OKRUH Č. 7

DRÁŽNÍ STAVBA, JEJÍ FINANCOVÁNÍ, OCHRANA A PROPOJENOST V EVROPSKÉ UNII

STAVBA DRÁHY A STAVBA NA DRÁZE, FINANCOVÁNÍ DRÁHY, OBVOD DRÁHY, OCHRANA DRÁHY A OCHRANNÉ PÁSMO DRÁHY, STYK DRÁHY S CIZÍM VEDENÍM A KŘÍŽENÍ DRÁHY A PROVOZNÍ A TECHNICKÁ PROPOJENOST DRÁHY CELOSTÁTNÍ, DRAH REGIONÁLNÍCH, VYBRANÝCH DRAH JINÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE A DRÁŽNÍCH VOZIDEL PROVOZOVANÝCH NA TĚCHTO DRÁHÁCH

STAVBA DRÁHY A STAVBA NA DRÁZE

(§ 5 zákona o dráhách – zákon č. 266/1994 Sb.)

Stavbou dráhy je stavba cesty určené k pohybu drážních vozidel a stavba, která rozšiřuje, doplňuje, mění nebo zabezpečuje dráhu bez ohledu, zda je v obvodu dráhy či nikoliv. Stavba dráhy není součástí pozemku. Stavba dráhy celostátní, regionální, tramvajové, trolejbusové nebo dráhy speciální je veřejně prospěšná.

Stavbou na dráze jsou všechny stavby a zařízení v obvodu dráhy, které nejsou stavbou dráhy, bez ohledu na účel, jemuž slouží.

Stavba dráhy a stavba na dráze musí splňovat technické podmínky a požadavky bezpečnosti provozování dráhy a drážní dopravy. Technické podmínky a požadavky jednotlivých druhů drah stanoví vyhláška.

Podle zákona o vyvlastnění lze k uskutečnění stavby dráhy odejmout nebo omezit vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemeni k pozemku nebo ke stavbě.

FINANCOVÁNÍ DRÁHY

(§ 20 zákona o dráhách a § 1 až 3 zákona o Státním fondu dopravní infrastruktury – zákon č. 104/2000 Sb.)

Financování dráhy je věcí **vlastníka dráhy**, který je **povinen** zajistit její údržbu a opravu v rozsahu nezbytném pro její provozuschopnost a umožnit styk dráhy s jinými dráhami. Vlastník dráhy je též povinen pečovat o rozvoj a modernizaci dráhy v rozsahu nezbytném pro zajištění dopravních potřeb státu a dopravní obslužnosti území kraje.

K financování dráhy je možné využít **prostředků, s nimiž hospodaří Státní fond dopravní infrastruktury** (právnícká osoba v působnosti Ministerstva dopravy).

Finanční prostředky, s nimiž hospodaří Státní fond dopravní infrastruktury, lze použít mimo jiné na financování nebo předfinancování

- a) výstavby nebo modernizace drah (s výjimkou lanových drah, které neslouží k zajišťování dopravní obslužnosti), výstavby nebo modernizace zařízení služeb nebo oprav, údržby nebo provozování celostátních nebo regionálních drah nebo zařízení služeb,
- b) průzkumných nebo projektových prací anebo studijních nebo expertních činností v oblasti výstavby, modernizace nebo oprav drah,

c) výstavby, modernizace nebo oprav multimodálních překladišť nebo jejich napojení na dopravní infrastrukturu,

d) nákladů souvisejících s nabytím strojů nebo zařízení nezbytných pro výstavbu, modernizaci, opravy nebo údržbu celostátních nebo regionálních drah nebo s opravami nebo provozem takových strojů nebo zařízení, jsou-li ve vlastnictví státu.

Státní fond dopravní infrastruktury zajišťuje efektivní využití poskytovaných prostředků podle schváleného rozpočtu a poskytuje příjemcům finanční prostředky na základě smlouvy, jejíž náležitosti stanoví zákon. Pro financování víceletých akcí spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie se uzavírá smlouva na celou dobu realizace akce. Je-li předmětem smlouvy financování provozování, oprav nebo údržby celostátních nebo regionálních drah, uzavírá se smlouva s příjemcem finančních prostředků na dobu 5 let.

Státní fond dopravní infrastruktury je oprávněn kontrolovat u příjemců finančních prostředků jejich užití podle uzavřených smluv. Při zjištění závažných nesrovnalostí je **oprávněn žádat jejich vrácení, pozastavit jejich čerpání a činit další nezbytná opatření** k zabezpečení předpokládané efektivnosti a souladu financovaných činností s platnými předpisy a mezinárodními závazky.

OBVOD DRÁHY

(§ 4 zákona o dráhách)

Obvod dráhy je území určené rozhodnutím o povolení záměru pro umístění stavby dráhy.

Obvod dráhy u celostátní dráhy a regionální dráhy je vymezen svislými plochami vedenými hranicemi pozemků, které jsou určeny pro umístění dráhy a její údržbu.

Obvod dráhy u ostatních drah je vymezen svislými plochami vedenými 3 m od osy krajní koleje, krajního nosného nebo dopravního lana, krajního vodiče trakčního vedení, nebo hranicemi pozemku, určeného k umístění dráhy a její údržby, nejméně však 1,5 m od vnějšího okraje stavby dráhy, pokud není dopravní cesta dráhy vedena po pozemní komunikaci.

OCHRANA DRÁHY A OCHRANNÉ PÁSMO DRÁHY

(§ 4a a 8 až 10 zákona o dráhách)

Nikdo nesmí bez souhlasu provozovatele dráhy vykonávat v obvodu dráhy činnosti, které se považují za podnikání, vstupovat na dráhu a v obvodu dráhy na místa, která nejsou veřejnosti přístupná, pokud zvláštní právní předpis (například právní předpisy v oblasti energetiky) nestanoví jinak.

Všechna místa na dráze a v obvodu dráhy jsou veřejnosti nepřístupná, zákon nicméně stanoví výjimky (například umožňuje vstup na dráhu a do jejího obvodu v místě jejího křížení s pozemní komunikací nebo vstup na úrovně přístupové cesty k nástupišti).

Ochranné pásmo dráhy tvoří prostor po obou stranách dráhy, jehož hranice jsou vymezeny svislou plochou vedenou stanoveným počtem metrů (podle kategorie dráhy) od osy krajní koleje, případně též od hranic obvodu dráhy (nebo krajního trolejového drátu u dráhy tramvajové nebo trolejbusové). Rozsah ochranného pásma se zvyšuje v závislosti na významu dané kategorie dráhy.

Pro dráhu vedenou po pozemních komunikacích a vlečku v uzavřeném prostoru provozovny nebo v obvodu přístavu se ochranné pásmo nezřizuje.

V ochranném pásmu dráhy lze provádět hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem, provozovat střelnici, skladovat výbušniny, nebezpečné odpady a zřizovat světelné zdroje a barevné plochy zaměnitelné s návěstními znaky jen se **souhlasem** drážního správního úřadu (**Drážní úřad**) a za podmínek jím stanovených. V ochranném pásmu dráhy lze provádět stavby a nestavební záměry pouze na základě **povolení příslušného stavebního úřadu**.

Provozovatel dráhy a dopravce jsou **oprávněni** v ochranném pásmu dráhy vstupovat na cizí pozemky, popřípadě na stavby na nich stojící, za účelem oprav, údržby a provozování dráhy, odstraňování následků nehod nebo poškození dráhy a za účelem odstraňování jiných překážek omezujících provozování drážní dopravy. Přitom **musí dbát** toho, aby užívání pozemků, popřípadě staveb na nich stojících, bylo co nejméně rušeno a aby vstupem a činnostmi nevznikly škody, kterým je možno zabránit. Výkon těchto oprávnění musí být omezen na nezbytnou dobu a nezbytnou míru.

Vlastníci nemovité věci v sousedství dráhy jsou **povinni** strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, padání kamenů a lavin, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dráhy nebo přírodními vlivy. Vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad. **O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne** drážní správní úřad (**Drážní úřad**).

Provozovatel dráhy má **právo** odstraňovat a oklešťovat stromové a jiné porosty ohrožující bezpečnost nebo plynulost drážní dopravy anebo provozuschopnost dráhy v případě, kdy tak po předchozím upozornění provozovatele dráhy neučinil jejich vlastník v přiměřené lhůtě a v rozsahu, které jsou stanoveny v tomto upozornění.

STYK DRÁHY S CIZÍM VEDENÍM A KŘÍŽENÍ DRÁHY

(§ 5a a 6 zákona o dráhách)

Z důvodů veřejného zájmu se dráha a stavba dráhy může křížit nebo stýkat s energetickými, vodovodními, stokovými, telekomunikačními, popřípadě jinými sítěmi technického vybavení, které neslouží k provozování drah a drážní dopravě na dráhách, (**sítě technického vybavení**) tak, aby práva a povinnosti vlastníků a provozovatelů těchto zařízení byly zabezpečeny ve shodě s právy a povinnostmi vlastníků a provozovatelů drah a drážní dopravy na dráze.

Sítě technického vybavení mohou být umístěny v obvodu železniční dráhy jen na základě písemné smlouvy o zřízení věcného břemene, uzavřené mezi vlastníkem dráhy a vlastníkem sítě technického vybavení, a to za úhradu. Nedojde-li k uzavření smlouvy, lze **vlastnická práva omezit** jen **rozhodnutím stavebního úřadu**. V řízení o omezení vlastnických práv postupuje stavební úřad podle zákona o vyvlastnění.

Při havárii sítě technického vybavení umístěné v obvodu dráhy je **vlastník sítě technického vybavení povinen** neprodleně oznámit provozovateli dráhy tuto havárii a rozsah nezbytných prací k jejímu odstranění. Vlastník sítě technického vybavení je povinen ve věcech týkajících se dráhy postupovat podle pokynů provozovatele dráhy a zajistit následné uvedení dotčeného úseku dráhy do původního stavu, a není-li to možné s ohledem na povahu provedených prací, do stavu odpovídajícího původnímu účelu nebo užití dotčeného úseku dráhy.

Při změně stavby dráhy nebo stavbě nové dráhy **stavebník hradí náklady** spojené se změnami sítí technického vybavení vyvolané stavbou nebo její změnou uvedené v **rozhodnutí stavebního úřadu**.

Pokud se železniční dráha kříží s pozemními komunikacemi v úrovni kolejí, musí být křížení označeno a zabezpečeno. Způsob označení křížení stanoví vyhláška.

O rozsahu a způsobu zabezpečení křížení železniční dráhy s pozemními komunikacemi v úrovni kolejí a jeho změně rozhoduje drážní správní úřad (**Drážní úřad**) po předchozím vyjádření příslušného orgánu Policie České republiky. Technické způsoby zabezpečení křížení stanoví vyhláška.

Při křížení železniční dráhy s pozemními komunikacemi v úrovni kolejí má drážní doprava přednost před provozem na pozemních komunikacích.

**PROVOZNÍ A TECHNICKÁ PROPOJENOST DRÁHY CELOSTÁTNÍ, DRAH REGIONÁLNÍCH,
VYBRANÝCH DRAH JINÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE A DRÁŽNÍCH VOZIDEL
PROVOZOVANÝCH NA TĚCHTO DRÁHÁCH**

(§ 2 a 49a až 49w zákona o dráhách)

Zákon o dráhách obsahuje právní úpravu provozní a technické propojenosti vybraných drah (jde přitom konkrétně o dráhu celostátní a dráhy regionální) a drážních vozidel na nich provozovaných. Tato právní úprava technického charakteru reguluje problematiku prvků interoperability, subsystémů, drah a drážních vozidel.

Prvkem interoperability se rozumí součást subsystému, na které závisí dosažení technické a provozní propojenosti dráhy celostátní, drah regionálních a vybraných drah jiných členských států Evropské unie a drážních vozidel na nich provozovaných a která je jako prvek interoperability označena v technické specifikaci pro interoperabilitu.

Subsystémem se rozumí součást dráhy nebo drážního vozidla, na které závisí dosažení technické a provozní propojenosti dráhy celostátní, drah regionálních a vybraných drah jiných členských států Evropské unie a drážních vozidel na nich provozovaných a která je jako subsystém označena v technické specifikaci pro interoperabilitu.

Technickou specifikací pro interoperabilitu se rozumí přímo použitelný předpis Evropské unie, který je takto označen a upravuje konkrétní požadavky za účelem dosažení technické a provozní propojenosti drah v Evropské unii a na nich provozovaných drážních vozidel.

Vyhláška provádějící zákon o dráhách stanoví základní požadavky na prvky interoperability, subsystémy, dráhy a drážní vozidla. **Základní požadavky** se přitom týkají jejich bezpečnosti, spolehlivosti, dostupnosti, technické kompatibility, přístupnosti pro vybrané skupiny osob nebo ochrany zdraví nebo životního prostředí. Na úrovni Evropské unie jsou tyto požadavky blíže rozvedeny shora zmíněnými technickými specifikacemi pro interoperabilitu.

Působnost v této oblasti vykonává drážní správní úřad (**Drážní úřad**) a ve vymezených případech též **Agentura Evropské unie pro železnici**.

OKRUH Č. 8

PROVOZOVÁNÍ DRÁŽNÍ DOPRAVY

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ DRÁŽNÍ DOPRAVY A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI OSOB S TÍM SPOJENÉ

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ DRÁŽNÍ DOPRAVY

(§ 2 a 24 až 34c zákona o dráhách – zákon č. 266/1994 Sb.)

Provozováním drážní dopravy je činnost, při níž mezi provozovatelem této dopravy (dopravcem) a osobou, jejíž přepravní potřeba se uspokojuje, vzniká právní vztah, jehož předmětem je přeprava osob, věcí, zvířat anebo činnost, kterou se zajišťuje podnikání.

Drážní doprava může být provozována veřejně nebo neveřejně. **Veřejná drážní doprava** je doprava provozovaná dopravcem k uspokojování obecných přepravních potřeb podle předem vyhlášených přepravních podmínek, zveřejněného jízdního řádu a tarifu. **Neveřejná drážní doprava** je doprava provozovaná dopravcem k uspokojování individuálních přepravních potřeb podle smluvních podmínek.

Provozovat drážní dopravu na dráze celostátní nebo regionální, místní, speciální, tramvajové nebo trolejbusové nebo vlečce **může dopravce**, který

- a) splňuje podmínku usazení (dle typu dráhy, na níž hodlá drážní dopravu provozovat),
- b) je držitelem platné licence (a též osvědčení dopravce, hodlá-li drážní dopravu provozovat na dráze celostátní nebo regionální),
- c) má přidělenou kapacitu dopravní cesty a
- d) má uzavřenu smlouvu s provozovatelem dráhy o provozování drážní dopravy.

Oprávnění k provozování drážní dopravy uděluje na žádost drážní správní úřad (**Drážní úřad**), jsou-li pro to splněny zákonem vymezené podmínky (týkající se věku, svéprávnosti, bezúhonnosti, odborné a finanční způsobilosti žadatele a jeho usazení). Jsou-li tyto podmínky splněny, **vydá** drážní správní úřad (**Drážní úřad**) žadateli **licenci pro provozování drážní dopravy** na příslušné dráze.

Platnou licenci pro provozování drážní dopravy na dráze celostátní a regionální se rozumí i platná licence vydaná v souladu s unijním právem příslušným orgánem jiného členského státu.

Provozovat drážní dopravu na dráze speciální, tramvajové, trolejbusové nebo lanové **může provozovatel této dráhy**.

Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **rozhodne o zrušení oprávnění k provozování drážní dopravy** v zákonem vymezených případech (například pokud držitel licence přestal splňovat podmínky pro udělení oprávnění k provozování drážní dopravy nebo závažným způsobem porušil ustanovení zákona).

Osvědčení dopravce vydává drážní správní úřad (**Drážní úřad**) nebo **Agentura Evropské unie pro železnice**, a to v závislosti na území, na kterém chce žadatel drážní dopravu provozovat. Hodlá-li žadatel provozovat drážní dopravu pouze na území České republiky nebo na území jiného členského státu na úseku dráhy v blízkosti státní hranice České republiky, podá žádost (dle svého výběru) u drážního správního úřadu (Drážního úřadu) nebo Agentury Evropské unie pro železnice. Hodlá-li provozovat drážní dopravu rovněž v jiném členském státě (nejde-li pouze

o úsek dráhy podle předchozí věty), podá žádost u Agentury Evropské unie pro železnice. Podmínky pro vydání osvědčení dopravce a postup v daném řízení jsou upraveny unijním právem.

Zákon o dráhách dále vymezuje postup při **změně druhu, rozsahu nebo oblasti provozu** zapsaných ve vydaném osvědčení dopravce. I v tomto případě zákon přesně vymezuje, v jakých případech je dané správní řízení **vedeno** drážním správním úřadem (**Drážní úřad**) a v jakých **Agenturou Evropské unie pro železnice**, a zakotvuje též další podrobnosti příslušných správních řízení.

Přestane-li dopravce splňovat podmínky pro vydání osvědčení dopravce vymezené unijním právem, drážní správní úřad (**Drážní úřad**) podle povahy a rozsahu zjištěných nedostatků **oprávnění dopravce provozovat drážní dopravu omezí nebo odejme**, vydal-li osvědčení dopravce

Kapacitou dráhy se rozumí její využitelná průjezdnost umožňující rozvržení požadovaných tras vlaků na určitém úseku dráhy v určitém období.

Kapacita dráhy se přiděluje na dráze celostátní a regionální a na veřejně přístupné vlečky. Kapacita dráhy se přiděluje na dobu platnosti jízdního řádu.

Kapacitu dráhy přiděluje

a) **provozovatel dotčené dráhy**

b) **státní organizace Správa železnic** (až na dílčí zákonem vymezenou výjimku), nebo

c) **nezávislý přidělc** (na dráze, na níž její provozovatel provozuje drážní dopravu, která neslouží výhradně k zajištění provozování této dráhy).

Kapacita dráhy musí být předělována nestranně a nediskriminačním způsobem. Zákon vymezuje základní zásady přidělování kapacity dráhy a podmínky pro nestranné přidělování kapacity dráhy. **Přidělc** **zpracovává** prohlášení o dráze, ve kterém stanoví nediskriminační pravidla pro přidělování a odnímání kapacity dráhy, pro přístup na dráhu, její užití a pro výpočet ceny za toto užití, které musí projednat a zveřejnit (zákon vymezuje náležitosti prohlášení o dráze i způsob jeho projednání a zveřejnění). Při uzavírání smlouvy o provozování drážní dopravy na dráze celostátní, regionální nebo na veřejně přístupné vlečky nebo její změně se od obsahu prohlášení o dráze nelze odchýlit.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI OSOB SPOJENÉ S PROVOZOVÁNÍM DRÁŽNÍ DOPRAVY

§ 35, 36, 43, 43b, 43c a 50 až 52a zákona o dráhách)

Zákon o dráhách vymezuje jednak povinnosti dopadající na všechny dopravce a dále povinnosti dopadající pouze na vybrané dopravce (například dopravce, kteří provozují drážní dopravu na dráze celostátní nebo regionální a jsou držiteli platné licence, nebo dopravce, kteří provozují veřejnou drážní osobní dopravu).

Mezi obecné povinnosti **dopravců** patří **povinnost**

a) **provozovat drážní dopravu podle pravidel provozování drážní dopravy, platné licence a smlouvy uzavřené s provozovatelem dráhy o provozování drážní dopravy na dráze,**

b) **vydat ke dni zahájení provozování drážní dopravy vnitřní předpis o odborné způsobilosti a znalosti osob zajišťujících provozování drážní dopravy a způsob jejich ověřování,**

- c) vydat ke dni zahájení provozování drážní dopravy vnitřní předpis o organizačním zajištění údržby drážních vozidel,
- d) zajistit, aby drážní vozidla na dráze celostátní a regionální řídily osoby, které mají platnou licenci strojvedoucího a platné osvědčení strojvedoucího,
- e) zajistit, aby drážní vozidla na dráze tramvajové, trolejbusové, speciální, lanové, místní a vlečce řídily osoby, které mají platný průkaz způsobilosti k řízení drážního vozidla,
- f) zajistit, aby drážní dopravu prováděly osoby, které jsou zdravotně a odborně způsobilé,
- g) provozovat na dráze pouze takové drážní vozidlo, které splňuje zákonem stanovené podmínky, a
- h) řídit se při provozování drážní dopravy pokyny provozovatele dráhy udílenými při organizování drážní dopravy.

Dopravce, který provozuje drážní dopravu na dráze celostátní nebo na dráze regionální a je držitelem platné licence, je dále **povinen** zejména

- a) finančně zajistit řádné provozování drážní dopravy po celou dobu platnosti licence,
- b) pravidelně dokládat (ve stanoveném termínu) drážnímu správnímu úřadu, že trvá jeho finanční způsobilost k řádnému provozování drážní dopravy,
- c) mít sjednáno pojištění pro případ povinnosti nahradit újmu způsobenou provozem drážní dopravy a platit pojistné (a dokládat splnění této povinnosti drážnímu správnímu úřadu),
- d) zajistit, aby jím zavedený systém zajišťování bezpečnosti drážní dopravy podle unijního práva zohledňoval druh, oblast a rozsah provozu a byl dodržován,
- e) přijmout nezbytná opatření k odstranění či jinému usměrnění jemu známého bezpečnostního rizika vyplývajícího z konstrukční či technické závady dráhy, drážního vozidla nebo jiného technického zařízení sloužícího k zabezpečení provozování dráhy nebo drážní dopravy a toto riziko oznámit osobám, které mohou přispět k odstranění či jinému usměrnění tohoto bezpečnostního rizika, a
- f) opatřit si informace o technickém a provozním stavu drážního vozidla a přepravovaném nákladu důležité z hlediska bezpečného provozu tohoto vozidla, hodlá-li provozovat drážní vozidlo, které bylo doposud provozováno jinou osobou.

Dopravce, který provozuje veřejnou drážní dopravu, je dále **povinen** zejména

- a) provozovat veřejnou drážní osobní nebo nákladní dopravu podle jízdního řádu a tarifu a předem vyhlášených smluvních přepravních podmínek,
- b) přepravit ve veřejné drážní osobní dopravě každého, kdo má uzavřenou přepravní smlouvu, a přijmout k přepravě zavazadlo, pokud jsou splněny přepravní podmínky a přepravě nebrání okolnosti, které dopravce nemůže odvrátit,
- c) ve veřejné drážní nákladní dopravě přepravit věci, pokud lze přepravu provést dopravcem a zařízeními vyhovujícími obvyklým přepravním potřebám,
- d) umožnit cestujícímu zakoupit si jízdní nebo přepravní doklad po nástupu do vlaku provozovaného na dráze železniční jiné než speciální nebo zkušební bez úhrady dodatečných nákladů, nebyla-li zajištěna možnost zakoupit si tento doklad jinak než vzdáleným přístupem před nástupem do vlaku,

- e) vytvářet ve veřejné drážní osobní dopravě podmínky pro přepravu osob s omezenou schopností pohybu a orientace a rodičů s dětmi,
- f) ve veřejné drážní osobní dopravě zabezpečit předlékařskou první pomoc v případě nehody a
- g) zabezpečit náhradní dopravu za přerušenu veřejnou drážní osobní dopravu z důvodu nehody nebo z provozních důvodů, pro které nelze přepravu dokončit drážním vozidlem, kterým bylo započato plnění přepravní smlouvy.

OKRUH Č. 9

OPRÁVNĚNÍ K ŘÍZENÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL

OPRÁVNĚNÍ K ŘÍZENÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL A DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO OPRÁVNĚNÍ PROKAZUJE

OPRÁVNĚNÍ K ŘÍZENÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL A DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO OPRÁVNĚNÍ PROKAZUJE

(§ 45 až 46r zákona o dráhách – zákon č. 266/1994 Sb.)

Řídit drážní vozidlo na dráze místní, tramvajové, trolejbusové, speciální nebo lanové anebo na vlečce mohou jen osoby s platným **průkazem způsobilosti k řízení drážního vozidla** nebo, jde-li o dráhu místní nebo vlečku, s platnou **licencí strojvedoucího** (to neplatí pro řízení drážního vozidla na dráze speciální při automatickém provozu, kdy je drážní vozidlo řízeno technickým systémem bez přítomnosti osoby řídící drážní vozidlo).

Bez průkazu způsobilosti mohou řídit drážní vozidlo osoby při jízdním výcviku nebo při zkoušce z řízení drážního vozidla. Při provozování drážního vozidla neschváleného typu pro účely zkušebního provozu a při zkouškách pro schválení typu nebo změny typu může drážní vozidlo bez průkazu způsobilosti řídit osoba dodavatele, a to pouze pod dohledem osoby dopravce, který zodpovídá za zachování všech zásad pro bezpečnost drážní dopravy.

Řídit drážní vozidlo na dráze celostátní a regionální mohou jen osoby s platnou **licencí strojvedoucího** a platným **osvědčením strojvedoucího**. Řídit drážní vozidlo na dráze celostátní nebo regionální může i držitel platného průkazu způsobilosti k řízení drážního vozidla na dráze místní nebo na vlečce, jde-li o místo styku vzájemně zaústěných drah.

Licence strojvedoucího udělená úřadem jiného členského státu platí na území České republiky, není-li držitel licence mladší než 20 let.

Osvědčení strojvedoucího platí na dráze nebo její části pro druhy drážních vozidel a způsob jejich užití, které jsou v něm uvedeny.

Bez platného osvědčení strojvedoucího lze řídit drážní vozidlo na dráze celostátní a regionální pouze

- a) pod dohledem osoby, která je držitelem platného osvědčení strojvedoucího pro danou dráhu nebo její část, a
- b) v zákonem vymezených případech (např. při výcviku nebo zkoušce, jednorázové jízdě historického vlaku nebo výjimečné jednorázové jízdě nákladního vlaku).

Jízdu drážního vozidla řízeného osobou bez platného osvědčení strojvedoucího **musí dopravce** předem oznámit provozovateli dráhy. S výjimečnou jednorázovou jízdou nákladního vlaku musí provozovatel dráhy vyslovit souhlas.

Bez platné licence strojvedoucího lze řídit drážní vozidlo na dráze celostátní nebo regionální pouze pod dohledem osoby, která je držitelem platného osvědčení strojvedoucího pro danou dráhu nebo její část, druh vozidla a způsob jeho užití, a to výhradně v případě jízdního výcviku nebo zkoušky řízení drážního vozidla.

Bez platné licence strojvedoucího a platného osvědčení strojvedoucího lze při splnění zákonem kumulativně stanovených podmínek (musí být naplněny všechny tyto podmínky) řídit speciální dvoucestná drážní vozidla (schopná pohybovat se po silnici i dráze) provozovatele dráhy.

Průkaz způsobilosti k řízení drážního vozidla vydává drážní správní úřad (**Drážní úřad**) žadateli, který prokázal odbornou způsobilost zkouškou.

Zkoušce se může podrobit žadatel, který splní podmínku předepsané výuky a výcviku a další zákonem vymezené podmínky týkající se

a) držení řidičského oprávnění skupiny D (jde-li o žadatele o vydání průkazu způsobilosti k řízení drážního vozidla na dráze trolejbusové), nebo

b) věku a vzdělání žadatele, jeho spolehlivosti a zdravotní způsobilosti (jde-li o žadatele o vydání průkazu způsobilosti k řízení drážního vozidla na dráze místní, tramvajové, speciální nebo lanové).

Podmínky zdravotní způsobilosti, předepsaný věk a vzdělání, rozsah potřebných odborných znalostí, způsob provádění výuky a výcviku a způsob provádění zkoušek stanoví vyhláška. Zákon o dráhách pak blíže vymezuje podmínku spolehlivosti.

Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **nařídí přezkoušení odborné a zdravotní způsobilosti** držitele průkazu způsobilosti k řízení drážního vozidla, vykazuje-li při řízení drážního vozidla nedostatky, které mohou ohrozit bezpečnost drážní dopravy. Podle výsledku přezkoušení může drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **rozhodnout o omezení řízení drážního vozidla nebo o zákazu řízení drážního vozidla**. V případě rozhodnutí o zákazu řízení drážního vozidla drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **odejme osobě průkaz způsobilosti k řízení drážního vozidla**.

Přezkoušení odborné a zdravotní způsobilosti držitele průkazu způsobilosti k řízení drážního vozidla **nařídí** drážní správní úřad (**Drážní úřad**) rovněž tehdy, má-li důvodné pochybnosti o zdravotní nebo odborné způsobilosti těchto osob. V tomto případě drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **zadrží průkaz způsobilosti k řízení drážního vozidla** do doby, kdy důvody pro jeho zadržení pominou. Přezkoušení zdravotní způsobilosti osoby řídící drážní vozidlo na dráze trolejbusové drážní správní úřad nenařizuje.

Licenci strojvedoucího vydává drážní správní úřad (**Drážní úřad**) na žádost fyzické osoby, která splňuje zákonem vymezené podmínky (týkající se jejího věku a vzdělání, spolehlivosti, zdravotní způsobilosti a všeobecné odborné způsobilosti).

Doba platnosti licence strojvedoucího je 10 let.

Minimální stupeň požadovaného vzdělání stanoví vyhláška. Zákon o dráhách pak blíže vymezuje podmínku spolehlivosti, zdravotní způsobilosti (prokazuje se lékařským posudkem vydaným lékařem závodní preventivní péče a posudkem o dopravně psychologickém vyšetření vydaným psychologem) a všeobecné odborné způsobilosti (prokazuje se zkouškou).

Zkouška, jíž se prokazuje všeobecná odborná způsobilost, se skládá před komisí jmenovanou drážním správním úřadem (Drážním úřadem). Předsedou komise musí být zaměstnanec tohoto úřadu. Skládat zkoušku prokazující všeobecnou odbornou způsobilost může žadatel, který absolvoval školení pro získání příslušných znalostí, dovedností a postupů. Školení může poskytovat fyzická nebo právnická osoba, které byla drážním správním úřadem (**Drážní úřad**) **udělena akreditace** (zákon vymezuje podmínky udělení akreditace, povinnosti osoby poskytující školení i podmínky odnětí akreditace).

Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) odejme licenci strojvedoucího v zákonem vymezených případech (pokud její držitel přestal splňovat podmínku spolehlivosti nebo zdravotní způsobilosti nebo o odnětí licence požádal).

Osvědčení strojvedoucího vydává dopravce fyzické osobě, která je s ním v základním pracovněprávním vztahu, je držitelem platné licence strojvedoucího a prokázala zvláštní odbornou způsobilost. Zkouška, jíž se prokazuje zvláštní odborná způsobilost, se skládá před zkušební komisí jmenovanou dopravcem. Složení zkušební komise dopravce oznamuje drážnímu správnímu úřadu (Drážnímu úřadu). Skládat zkoušku může pouze žadatel, který absolvoval školení pro získání příslušných znalostí, dovedností a postupů. Školení může poskytovat fyzická nebo právnická osoba, které byla drážním správním úřadem (**Drážním úřadem**) **udělena akreditace** (zákon vymezuje podmínky udělení akreditace, povinnosti osoby poskytující školení i podmínky odnětí akreditace).

Dobu platnosti osvědčení strojvedoucího stanoví dopravce. Dopravce v osvědčení strojvedoucího vymezí dráhu nebo její část, druhy drážních vozidel a způsob jejich užití, pro které je osvědčení platné.

Evidence údajů o osobách, jimž byla vydána licence strojvedoucího, je vedena v rejstříku licencí, který je informačním systémem veřejné správy. **Správcem rejstříku licencí je** drážní správní úřad (**Drážní úřad**). Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) pravidelně **aktualizuje** údaje vedené v rejstříku.

Dopravce vede (a pravidelně **aktualizuje**) **evidenci údajů o osobách**, jimž vydal osvědčení strojvedoucího, v rejstříku osvědčení strojvedoucího, který je informačním systémem veřejné správy.

Dopravce odejme osvědčení strojvedoucího v zákonem vymezených případech (například pokud jeho držitel přestal být držitelem platné licence strojvedoucího nebo přestal splňovat podmínku zvláštní odborné způsobilosti).

Pokud se **dopravce** dozví o skutečnostech vzbuzujících důvodné pochybnosti o zvláštní odborné způsobilosti, **nařídí** držiteli osvědčení strojvedoucího podrobit se přezkoušení zvláštní odborné způsobilosti ve stanoveném termínu, a je-li ohrožena bezpečnost drážní dopravy, **pozastaví platnost osvědčení** do doby provedení přezkoušení.

Osvědčení strojvedoucího pozbývá platnosti, pokud skončil základní pracovněprávní vztah mezi jeho držitelem a dopravcem, který osvědčení vydal. **Dopravce** neprodleně **oznámí** ukončení základního pracovněprávního vztahu drážnímu správnímu úřadu (Drážní úřad).

OKRUH Č. 10

SCHVALOVÁNÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL, JEJICH PROVOZOVÁNÍ A ÚDRŽBA

SCHVALOVÁNÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL, PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ A JEJICH ÚDRŽBA

<p style="text-align: center;">SCHVALOVÁNÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL PROVOZOVANÝCH NA DRÁZE CELOSTÁTNÍ NEBO REGIONÁLNÍ A PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ</p>
--

(§ 43 a 49j až 49m zákona o dráhách – zákon č. 266/1994 Sb.)

Na dráze celostátní nebo regionální **smí dopravce** provozovat pouze takové drážní vozidlo,

- a) k němuž bylo vydáno povolení k jeho uvedení na trh,
- b) které je zapsáno v evropském registru vozidel,
- c) které je technicky kompatibilní s touto dráhou v souladu s podmínkami stanovenými unijním právem a s údaji obsaženými v registru drah a
- d) u něhož je v případě jeho spojení s jiným drážním vozidlem toto spojení provedeno bezpečně v souladu s unijním právem a systémem zajišťování bezpečnosti drážní dopravy.

Povolení k uvedení drážního vozidla na trh vydává drážní správní úřad (**Drážní úřad**) nebo **Agentura Evropské unie pro železnice**. Má-li být drážní vozidlo provozováno pouze na území České republiky nebo na území jiného členského státu Evropské unie na úseku dráhy v blízkosti státní hranice České republiky, podává se žádost (dle volby žadatele) u drážního správního úřadu (Drážní úřad) nebo Agentury Evropské unie pro železnice. Má-li být drážní vozidlo provozováno rovněž v jiném členském státě (a nejde pouze o uvedený úsek dráhy), podává se žádost u Agentury Evropské unie pro železnice. Povolení k uvedení drážního vozidla na trh se vydá, jsou-li pro to splněny podmínky stanovené unijním právem.

Bylo-li vydáno povolení typu vozidla, vydá se povolení k uvedení drážního vozidla (nebo též řady vozidel) na trh na žádost, k níž bude přiloženo prohlášení o shodě s tímto typem vozidla. Prohlášení o shodě s povoleným typem vozidla může žadatel o vydání povolení k uvedení drážního vozidla nebo řady vozidel na trh vypracovat, jsou-li pro to splněny zákonem vymezené podmínky.

Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **zapiše drážní vozidlo** na žádost jeho držitele **do evropského registru vozidel**, bylo-li k drážnímu vozidlu vydáno povolení k jeho uvedení na trh a zahrnuje-li oblast provozu ve vztahu k drážnímu vozidlu dráhu na území České republiky. Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **přidělí** drážnímu vozidlu při jeho zápisu do evropského registru vozidel **evropské číslo vozidla**. **Držitel drážního vozidla zajistí** viditelné označení drážního vozidla přiděleným evropským číslem vozidla.

Drážní vozidlo může být provozováno na dráze celostátní nebo regionální i bez povolení k jeho uvedení na trh, a to v rámci zkušebního provozu. **Zkušební provoz povoluje** drážní správní úřad (**Drážní úřad**), jsou-li pro to stanoveny zákonem vymezené podmínky.

Obnovit nebo modernizovat drážní vozidlo, k němuž bylo vydáno povolení k uvedení na trh nebo povolení typu vozidla, lze v zákonem vymezených případech (například vyžaduje-li to technická specifikace pro interoperabilitu) pouze na základě **nového povolení vydaného orgánem**, který vydal původní povolení (pro vydání nového povolení zákon vymezuje podmínky).

Rozšířit oblast provozu ve vztahu k drážnímu vozidlu, k němuž bylo vydáno povolení k jeho uvedení na trh nebo povolení typu vozidla, lze pouze na základě **nového povolení vydaného**

- a) drážním správním úřadem (**Dražní úřad**), vydal-li povolení k uvedení drážního vozidla na trh nebo povolení typu vozidla, nebo
- b) **Agenturou Evropské unie pro železnice**, vydala-li povolení k uvedení drážního vozidla na trh nebo povolení typu vozidla anebo má-li být drážní vozidlo provozováno (nově) rovněž v jiném členském státě (nejde-li pouze o úsek dráhy na území tohoto státu v blízkosti státní hranice České republiky).

Nové povolení k uvedení drážního vozidla na trh nebo povolení typu vozidla je nezbytné též v případě, vyžaduje-li to unijní právo. **Nové povolení vydává orgán**, který vydal původní povolení.

**SCHVALOVÁNÍ DRÁŽNÍCH VOZIDEL PROVOZOVANÝCH NA DRÁZE JINÉ NEŽ CELOSTÁTNÍ
NEBO REGIONÁLNÍ A PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ**

(§ 43c až 43e zákona o dráhách)

Na dráze místní, speciální, tramvajové nebo trolejbusové anebo na vlečce **smí dopravce** provozovat pouze takové drážní vozidlo,

- a) k němuž bylo vypracováno typové osvědčení,
- b) k němuž byl vydán průkaz způsobilosti drážního vozidla (platí pouze v zákonem vymezených případech, například jde-li o drážní vozidla tažená s rychlostí nad 160 km/h a provozovaná na dráze místní nebo speciální nebo na vlečce) a
- c) které svojí konstrukcí a technickým stavem splňuje technické požadavky na bezpečnost provozování drážní dopravy a ochranu životního prostředí (tyto požadavky a rozsah a způsob jejich ověření stanoví vyhláška).

Splňuje-li drážní vozidlo podmínky pro jeho provozování na dráze celostátní nebo regionální, lze jej na dráze místní a vlečce provozovat bez typového osvědčení a průkazu způsobilosti drážního vozidla.

Typové osvědčení může být vypracováno (výrobcem nebo jinou osobou), pokud drážní vozidlo odpovídá schválenému typu vozidla. **Typ vozidla schvaluje** při splnění zákonem vymezených podmínek drážní správní úřad (**Dražní úřad**).

Průkaz způsobilosti drážního vozidla vydává drážní správní úřad (**Dražní úřad**) za podmínky, že

- a) k drážnímu vozidlu bylo vypracováno typové osvědčení a
- b) technická dokumentace drážního vozidla odpovídá jeho technickému provedení a schválenému typu vozidla a jeho jednotlivé části jsou plně provozuschopné (rozsah a způsob ověření technické dokumentace drážního vozidla a provozuschopnosti jeho jednotlivých částí stanoví vyhláška).

Drážní vozidlo může být na dráze místní, speciální, tramvajové nebo trolejbusové anebo na vlečce provozováno, i když nesplňuje shora vymezené podmínky, a to v rámci zkušební provozu. **Zkušební provoz povoluje** drážní správní úřad (**Dražní úřad**) v zákonem stanovených případech.

Drážní vozidlo, u něhož byla provedena změna konstrukce představující podstatnou odchylku od schváleného typu vozidla (podstatnou odchylku vymezuje vyhláška), smí být provozováno na dráze místní, speciální, tramvajové nebo trolejbusové anebo na vlečce pouze tehdy, byla-li tato změna schválena drážním správním úřadem. Drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **schválí změnu konstrukce drážního vozidla**, splňuje-li drážní vozidlo i po jejím provedení technické požadavky na bezpečnost provozování drážní dopravy a ochranu životního prostředí (rozsah a způsob ověření těchto požadavků stanoví vyhláška).

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ HISTORICKÝCH DRÁŽNÍCH VOZIDEL

§ 43f zákona o dráhách

Historické drážní vozidlo smí být provozováno na dráze celostátní nebo regionální i bez povolení k jeho uvedení na trh, splňuje-li podmínky pro provozování drážního vozidla na dráze místní, speciální, tramvajové nebo trolejbusové anebo na vlečce. Ostatní podmínky pro provoz drážního vozidla na dráze celostátní nebo regionální tím nejsou dotčeny (musí být též splněny).

O tom, že drážní vozidlo je historickým drážním vozidlem, rozhoduje drážní správní úřad (**Drážní úřad**). Podmínkou pro vydání tohoto rozhodnutí je, že jde o drážní vozidlo, jehož výroba byla ukončena před více než 40 lety a jeho vnější vzhled a vnitřní uspořádání jsou uchovávány a udržovány ve stavu podle původní technické dokumentace.

Na obnovu nebo modernizaci historického drážního vozidla provozovaného na dráze celostátní nebo regionální či rozšíření oblasti jeho provozu se nevztahují pravidla pro obnovu nebo modernizaci drážního vozidla provozovaného na těchto dráhách nebo pro rozšíření oblasti jeho provozu (vizte shora).

Historické drážní vozidlo, u něhož byla provedena změna konstrukce představující podstatnou odchylku od schváleného typu vozidla, smí být na dráze celostátní nebo regionální provozováno pouze tehdy, byla-li **tato změna schválena** drážním správním úřadem (**Drážní úřad**).

Historické drážní vozidlo smí být provozováno na dráze celostátní, regionální, místní, speciální, tramvajové nebo trolejbusové anebo na vlečce výlučně k uspokojování kulturních nebo volnočasových potřeb.

ÚDRŽBA DRÁŽNÍCH VOZIDEL

(§ 43b, 43f, 44 a 49m zákona o dráhách)

Držitel drážního vozidla provozovaného na dráze celostátní nebo regionální **zajistí**, aby jeho údržbu v souladu se systémem údržby zabezpečovala osoba,

- a) která splňuje podmínky podle unijního práva,
- b) již bylo vydáno osvědčení dokládající splnění podmínek uvedených v písmenu a) a
- c) která je zapsána v evropském registru vozidel.

Údržbu drážního vozidla provozovaného za účelem přepravy věcí nebo zvířat na dráze celostátní nebo regionální zabezpečuje osoba, již bylo drážním správním úřadem (**Drážní úřad**), **orgánem jiného členského státu** nebo **tímto orgánem pověřenou osobou vydáno osvědčení osoby zabezpečující údržbu**. Údržbu jiného drážního vozidla provozovaného na dráze celostátní nebo regionální zabezpečuje

- a) dopravce provozující toto vozidlo (u něhož splnění podmínek podle unijního práva dokládá osvědčení dopravce nebo jemuž bylo vydáno osvědčení osoby zabezpečující údržbu), nebo
- b) jiná osoba (jíž bylo vydáno osvědčení osoby zabezpečující údržbu).

Osoba zabezpečující údržbu drážního vozidla provozovaného na dráze celostátní nebo regionální **musí** splňovat podmínky stanovené unijním právem a za tímto účelem zavést systém údržby zahrnující zákonem vymezená opatření zajišťující bezpečné provozování drážního vozidla, a též zajistit jeho dodržování.

Pro údržbu historického drážního vozidla provozovaného na dráze celostátní nebo regionální se shora uvedená pravidla nepoužijí.

Drážní vozidla v provozu vymezená vyhláškou podléhají pravidelným technickým kontrolám, kterými se ověřuje jejich technický stav.

V zákonem vymezených případech (například je-li drážní vozidlo v provozu v technickém stavu nezaručujícím bezpečnost drážní dopravy nebo nejsou-li u něj prováděny pravidelné technické prohlídky) drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **rozhodne o nezpůsobilosti drážního vozidla k provozu**. To nicméně neplatí pro vozidla, k nimž bylo vydáno povolení k jejich uvedení na trh, pro která platí zvláštní pravidla popsána níže.

U drážního vozidla, k němuž bylo vydáno povolení k jeho uvedení na trh, může v zákonem vymezených případech (nebyla-li přijata opatření nezbytná k uvedení drážního vozidla do souladu se základními požadavky nebo nevedla-li přijatá opatření k uvedení drážního vozidla do souladu s těmito požadavky a je-li tím závažně ohrožena bezpečnost provozování drážní dopravy),

a) drážní správní úřad (**Drážní úřad**) **stanovit podmínky** zajišťující bezpečné provozování drážního vozidla nebo **jeho provoz zakázat**,

b) **orgán**, který povolení typu vozidla vydal, **zakázat uvádění drážních vozidel odpovídajících tomuto typu na trh**, nebo

c) **orgán**, který povolení k uvedení drážního vozidla na trh nebo povolení typu vozidla vydal, podle povahy a rozsahu zjištěných nedostatků **povolení změnit nebo zrušit** (nesplňovalo-li drážní vozidlo nebo jeho typ základní požadavky již v okamžiku vydání povolení).

Bylo-li povolení k uvedení drážního vozidla na trh zrušeno, nesmí být drážní vozidlo provozováno. Bylo-li povolení typu vozidla zrušeno, nesmí být drážní vozidlo odpovídající tomuto typu uvedeno na trh a vozidlo na trh již uvedené z něj musí být staženo.

OKRUH Č. 11

LETIŠTĚ, JEJICH VLASTNICTVÍ A PROVOZOVÁNÍ A LETECKÉ STAVBY A JEJICH OCHRANA

DEFINICE LETIŠTĚ, DRUHY LETIŠŤ A JEJICH EVIDENCE, PROVOZOVÁNÍ LETIŠTĚ, ZÁKLADNÍ POVINNOSTI VLASTNÍKA A PROVOZOVATELE LETIŠTĚ, PLOCHY URČENÉ KE VZLETŮM A PŘISTÁNÍM, LETECKÉ STAVBY A OCHRANNÁ PÁSMA LETECKÝCH STAVEB

DEFINICE LETIŠTĚ

(§ 2 zákona o civilním letectví – zákon č. 49/1997 Sb.)

Letištěm se rozumí územně vymezená a vhodným způsobem upravená plocha včetně souboru leteckých staveb a zařízení letiště, trvale určená ke vzletům a přistávání letadel a k pohybům letadel s tím souvisejícím.

DRUHY LETIŠŤ A JEJICH EVIDENCE

(§ 24 až 25a zákona o civilním letectví)

Letiště se rozdělují podle

a) vybavení, provozních podmínek a základního určení na letiště

1. **vnitrostátní**, jimiž jsou letiště určená a vybavená k uskutečňování vnitrostátních letů, při nichž není překročena státní hranice České republiky, a letů, při nichž není překročena vnější hranice Evropské unie, resp. Schengenského prostoru, (tzv. vnitřních letů), a

2. **mezinárodní**, jimiž jsou celní letiště určená a vybavená k uskutečňování jak vnitrostátních a vnitřních letů, tak i letů, při nichž je překročena vnější hranice Evropské unie, resp. Schengenského prostoru,

b) okruhu uživatelů a charakteru letiště na letiště

1. **civilní**, jimiž jsou letiště pro potřeby civilní letecké dopravy, která se dělí na **letiště veřejná** (tato letiště přijímají v mezích své technické a provozní způsobilosti všechna letadla) a **letiště neveřejná** (tato letiště přijímají v mezích své technické a provozní způsobilosti letadla stanoveného okruhu uživatelů, ostatní uživatelé mohou použít letiště pouze se souhlasem jeho provozovatele), a

2. **vojenská**, jimiž jsou letiště pro potřeby ozbrojených sil České republiky a jiných oprávněných uživatelů pověřených Ministerstvem obrany (na využívání vojenského letiště i pro civilní letecký provoz se použijí příslušná ustanovení zákona o civilním letectví).

O **stanovení druhu letiště** a o **jeho změně rozhoduje Úřad pro civilní letectví** na základě žádosti provozovatele letiště po posouzení technických a provozních podmínek stanovených pro požadovaný druh letiště.

Evidenci letišť vede Úřad pro civilní letectví a zveřejňuje jí na svých internetových stránkách. Do evidence letišť se zapisuje

a) označení letiště,

b) provozovatel letiště a jeho odpovědný zástupce, byl-li ustanoven,

c) druh letiště,

- d) letištní pozemky,
- e) údaj o tom, zda k letištním pozemkům bylo zřízeno věcné břemeno, a
- f) datum zápisu a výmazu letiště z evidence letišť.

PROVOZOVÁNÍ LETIŠTĚ

(§ 26, 27 a 33 až 34d zákona o civilním letectví)

Provozováním letiště se rozumí činnosti, kterými se zajišťuje

- a) možnost pro přistávání a vzlety letadel a pohyb letadel s tím související,
- b) ochrana a ošetřování letadel,
- c) uskutečňování leteckých činností,
- d) pořádek, bezpečnost, záchranná a hasičská služba na letišti,
- e) ochrana před protiprávními činy ohrožujícími bezpečnost civilního letectví,
- f) údržba a rozvoj letiště.

Provozovat letiště může právnická osoba se sídlem nebo fyzická osoba s trvalým pobytem v České republice na základě **povolení**, které **vydává Úřad pro civilní letectví**, jsou-li naplněny zákonné podmínky (například podmínka bezúhonnosti a odborné způsobilosti).

Úřad pro civilní letectví může **rozhodnout o dočasném přerušení provozování letiště nebo jeho části**, nevyhovuje-li provozní stav letiště nebo jeho části bezpečnému provozování letiště. Rozhodnutí se může vztahovat pouze na určité typy letadel nebo na určité druhy letů.

Zákon o civilním letectví dále obsahuje taxativní výčet případů, v nichž **povolení k provozování letiště zaniká** (například rozhodnutím Úřadu pro civilní letectví z důvodu závažného porušení některé ze zákonných povinností, uplynutím doby, na kterou bylo povolení vydáno či z podnětu provozovatele letiště).

Veřejné mezinárodní letiště lze provozovat pouze tehdy, byla-li schválena jeho provozní způsobilost. Provozní způsobilost lze schválit i u veřejného vnitrostátního letiště. **Provozní způsobilost veřejného mezinárodního letiště schvaluje Úřad pro civilní letectví** na žádost provozovatele letiště. Přílohou žádosti je provozovatelem letiště vypracovaná **letištní příručka**, která obsahuje technické a provozní údaje o provozovateli letiště a o jím provozovaném letišti. Technické a provozní podmínky pro provozování letiště a náležitosti letištní příručky stanoví vyhláška.

Při schvalování provozní způsobilosti letiště **Úřad pro civilní letectví zjišťuje**, zda veškerá zařízení, vybavení, provozní postupy a systém řízení bezpečnosti provozu na letišti a letecké služby poskytované na tomto letišti jsou v souladu s **leteckými předpisy** (předpisy vydávané v souladu s mezinárodní smlouvou Mezinárodní organizací pro civilní letectví) a zda provozovatel letiště a letištní personál splňují požadavky odborné způsobilosti pro provoz letiště a jeho údržbu stanovené leteckými předpisy.

Zjistí-li **Úřad pro civilní letectví**, že veřejné mezinárodní letiště nesplňuje během provozu podmínky pro schválení provozní způsobilosti, **uloží** provozovateli tohoto letiště, aby **odstranil zjištěné nedostatky**, a stanoví mu k tomu přiměřenou lhůtu, která nesmí být delší než 6 měsíců. Neodstraní-li provozovatel letiště ve stanovené lhůtě vycílené nedostatky, **Úřad pro civilní letectví schválení provozní způsobilosti letiště zruší**.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI VLASTNÍKA A PROVOZOVATELE LETIŠTĚ

(§ 25b, 31, 34a a 42g zákona o civilním letectví)

Vlastník letiště je **povinen** zajistit jeho provozování. Nemůže-li vlastník letiště zajistit jeho provozování, je **povinen** nabídnout letiště k zajištění jeho provozování státu. Písemnou nabídku podává vlastník letiště Ministerstvu dopravy ve stanovené lhůtě.

Vyžaduje-li to veřejný zájem, Ministerstvo dopravy **zajistí provozování letiště** na základě písemné smlouvy uzavřené s vlastníkem letiště po dobu, po kterou není vlastník letiště schopen zajistit jeho provozování vlastními silami nebo prostřednictvím jiného provozovatele.

Provozovatel letiště je povinen zejména

- a) ke dni zahájení provozu letiště doložit Úřadu pro civilní letectví, že splňuje podmínky stanovené pro provozování letiště,
- b) provozovat letiště podle platného povolení k provozování letiště,
- c) ve stanovené lhůtě oznámit Úřadu pro civilní letectví záměr ukončit provozování letiště a ve stejné lhůtě i vyzoomět vlastníka letiště, není-li provozovatel současně vlastníkem letiště,
- d) zaznamenávat v letištní příručce změny údajů v ní uvedených a tyto změny oznamovat Úřadu pro civilní letectví a
- e) každoročně projednat s leteckými dopravci, kteří užívají jím provozované letiště, návrh ceny za užívání letiště (letištní ceník).

PLOCHY URČENÉ KE VZLETŮM A PŘISTÁNÍM

(§ 35 zákona o civilním letectví)

Plochy určené ke vzletům a přistáním jsou územně vymezené plochy v územně plánovací dokumentaci nebo v rozhodnutí o využití území, určené ke vzletům a přistáním letadel a s tím souvisejícím činnostem, jimiž jsou například obchodní letecká doprava, letecké práce, vyhlídkové lety, sportovní a rekreační létání, letecký výcvik, záchranné a likvidační práce. Tyto plochy mohou být využívány pouze za podmínek stanovených ve vyhlášce.

Ke vzletům a přistáním stanovených druhů letadel (například vrtulníků, balónů, letadel s kolmým vzletem a přistáním, letadel bez pilota) při vymezených leteckých činnostech (například letecké práce, vyhlídkové lety, sportovní a rekreační létání, letecký výcvik, lety záchranné služby, hašení požárů) lze použít **jakékoliv plochy**, pokud zajišťují bezpečný vzlet nebo přistání. Charakteristiku ploch, vymezení druhů letadel a leteckých činností, při kterých lze využít ke vzletům a přistáním jakékoliv plochy, stanoví vyhláška.

LETECKÉ STAVBY A OCHRANNÁ PÁSMA LETECKÝCH STAVEB

(§ 36, 37 a 40 až 42 zákona o civilním letectví)

Leteckou stavbou se rozumí:

- a) dráha ke vzletům a přistávání letadel (bez ohledu na stavebně technické provedení),
- b) dráhy a plochy určené k pohybům a stáním letadel, které souvisí s jejich vzlety a přistáváním (bez ohledu na stavebně technické provedení), a

c) stavba sloužící k zajištění leteckého provozu.

Kolem leteckých staveb se zřizují **ochranná pásma**, která **vyhlašuje stavební úřad opatřením obecné povahy** podle stavebního zákona po projednání s úřadem územního plánování a s Úřadem pro civilní letectví. V opatření obecné povahy stavební úřad stanoví parametry ochranného pásma a jednotlivá opatření k ochraně leteckých staveb.

Ochranná pásma leteckých staveb se dělí na ochranná pásma

- a) letišť a
- b) leteckých zabezpečovacích zařízení.

Ochranná pásma letišť se dělí na ochranná pásma

- a) se zákazem staveb,
- b) s výškovým omezením staveb,
- c) k ochraně před nebezpečnými a klamavými světly,
- d) se zákazem laserových zařízení,
- e) s omezením staveb vzdušných vedení vysokého a velmi vysokého napětí,
- f) hluková a
- g) ornitologická.

Ochranná pásma leteckých zabezpečovacích zařízení se dělí na ochranná pásma

- a) radiolokačních zařízení,
- b) navigačních zařízení,
- c) komunikačních zařízení,
- d) zařízení pro leteckou meteorologickou službu,
- e) zařízení pro leteckou informační službu,
- f) světelných a rádiových návěstidel a
- g) podzemních leteckých staveb.

V ochranných pásmech leteckých staveb lze **provádět stavby a nestavební záměry** pouze na základě **povolení** příslušného stavebního úřadu. Pokud stavba nebo nestavební záměr nepodléhá vydání povolení podle stavebního zákona, **vydá příslušný stavební úřad povolení k činnosti** v ochranném pásmu letecké stavby, pokud stavba nebo zařízení nebrání leteckému provozu ani neohrožuje jeho bezpečnost a pokud nejde o objekt vyžadující ochranu před hlukem.

V ochranných pásmech leteckých staveb lze **provádět činnosti a provozovat zařízení** jen se souhlasem **Úřadu pro civilní letectví**, který **souhlas udělí**, pokud činnost nebo zařízení nebrání leteckému provozu ani neohrožuje jeho bezpečnost.

K **umístění některých staveb a zařízení i mimo ochranná pásma** (například stavby nebo zařízení vysoké 75 m a více nad terénem nebo které vyčnívají 75 m a výše nad okolní krajinu nebo zařízení, která mohou ohrozit bezpečnost letového provozu nebo rušit funkci leteckých palubních přístrojů a leteckých zabezpečovacích zařízení, například energetická zařízení, větrné elektrárny a vysílací stanice) je nutný **souhlas stavebního úřadu a Ministerstva obrany**.

OKRUH Č. 12

VZDUŠNÝ PROSTOR A LETECKÉ SLUŽBY

UŽÍVÁNÍ VZDUŠNÉHO PROSTORU ČESKÉ REPUBLIKY A DEFINICE, ČLENĚNÍ A PODMÍNKY POSKYTOVÁNÍ LETECKÝCH SLUŽEB

UŽÍVÁNÍ VZDUŠNÉHO PROSTORU ČESKÉ REPUBLIKY

(§ 2 a 44 až 44j zákona o civilním letectví – zákon č. 49/1997 Sb.)

Vzdušný prostor České republiky (prostor nad územím České republiky do výšky, kterou lze využít pro letecký provoz) je přístupný k létání za podmínek stanovených zákonem o civilním letectví, mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána, a při dodržení pravidel létání vydaných v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

Užívání vzdušného prostoru České republiky je podle zákona o civilním letectví regulováno prostřednictvím **opatření obecné povahy** vydávaných Úřadem pro civilní letectví. **Úřad pro civilní letectví vydává opatření obecné povahy**, jímž

- a) **rozděluje** vzdušný prostor České republiky za účelem bezpečného provádění letů a účinného poskytování leteckých služeb,
- b) na dobu nezbytně nutnou nebo trvale **omezuje** nebo **zakazuje** užívání vzdušného prostoru České republiky k létání nad určitými oblastmi z důvodu ochrany zákonem vymezeného veřejného zájmu,
- c) na dobu nezbytně nutnou **omezuje** nebo **zakazuje** užívání vzdušného prostoru České republiky nebo jeho části k létání z důvodu ochrany zákonem vymezeného zvláště významného veřejného zájmu,
- d) na podnět uživatele vzdušného prostoru České republiky dočasně **vyhrazuje** části vzdušného prostoru České republiky k létání jednoho uživatele nebo kategorie uživatelů,
- e) trvale **zakazuje**, **omezuje** nebo **stanoví podmínky** užívání vzdušného prostoru České republiky k létání bezpilotních letadel nad vymezenými oblastmi z důvodu zákonem vymezeného veřejného zájmu,
- f) trvale **vymezuje** část vzdušného prostoru České republiky, v níž létání bezpilotních letadel nebude podléhat některému z požadavků na provoz bezpilotních letadel stanovených unijním právem,
- g) trvale nebo dočasně **vymezuje** část vzdušného prostoru České republiky, v níž budou k zajištění bezpečného, účinného, plynulého a koordinovaného provozu bezpilotních systémů poskytovány služby pro jejich kontrolovaný provoz podle unijního práva,
- h) na dobu nezbytně nutnou **zakazuje**, **omezuje** nebo **stanoví** podmínky užívání vzdušného prostoru České republiky k létání bezpilotních letadel nad vymezenými oblastmi z důvodu ochrany zákonem vymezeného veřejného zájmu, nebo
- i) na podnět uživatele vzdušného prostoru České republiky dočasně, nejdéle však na období 5 po sobě jdoucích dnů, **vymezí** část vzdušného prostoru České republiky, v níž **zakáže**, **omezí** nebo **stanoví podmínky užívání** vzdušného prostoru České republiky k létání bezpilotních letadel, nebo **umožní** létání bezpilotních letadel jednomu provozovateli bezpilotního systému nebo kategorii provozovatelů bezpilotních systémů.

Zákon rovněž zakotvuje podmínky pro vydání příslušného opatření obecné povahy a stanoví odchylky od obecné právní úpravy obsažené ve správním řádu týkající se zejména okruhu subjektů, s nimiž musí být návrh opatření obecné povahy projednán, podávání námitek proti návrhu opatření obecné povahy či zveřejnění vydaného opatření obecné povahy.

Dočasně vyhradit část vzdušného prostoru České republiky k létání jednoho uživatele nebo kategorie uživatelů může v zákonem vymezených případech též **civilně-vojenské pracoviště pro uspořádání vzdušného prostoru**.

Toto dočasné vyhrazení části vzdušného prostoru má povahu **pokynu**, nikoliv opatření obecné povahy. Pokynem může též **příslušník Policie České republiky** v nezbytném rozsahu a na dobu nezbytně nutnou **zakázat, omezit** nebo **stanovit podmínky** užívání vzdušného prostoru České republiky k létání bezpilotních letadel nad vymezenými oblastmi, je-li takový pokyn nutno vydat okamžitě z důvodu plnění úkolu Policie České republiky.

DEFINICE A ČLENĚNÍ LETECKÝCH SLUŽEB

(§ 45 zákona o civilním letectví)

Letecké služby jsou služby, jejich prostřednictvím se zajišťuje bezpečnost a plynulost létání ve vzdušném prostoru České republiky.

Leteckými službami jsou

- a) letové provozní služby včetně letištních,
- b) letecká telekomunikační služba,
- c) letecká meteorologická služba,
- d) letecká služba pátrání a záchrany,
- e) letecká informační služba,
- f) služby při předletové přípravě a monitorování letu,
- g) služby při odbavovacím procesu na letišti a
- h) služba tvorby letových postupů.

Charakteristiku jednotlivých shora uvedených druhů leteckých služeb a činností, kterými se zajišťuje jejich poskytování, stanoví vyhláška.

PODMÍNKY POSKYTOVÁNÍ LETECKÝCH SLUŽEB

(§ 46 až 49 a 49b až 49h zákona o civilním letectví)

Letové provozní služby lze poskytovat na základě **pověření vydaného Úřadem pro civilní letectví**.

Poskytováním letových provozních služeb může být pověřena právnická osoba se sídlem v České republice nebo (pouze u letištní služby) fyzická osoba s trvalým pobytem v České republice osoba, která má potřebné technické zařízení, je vybavena odborně a zdravotně způsobilým pozemním leteckým personálem a je řádně pojištěna.

Pověřená osoba je **povinna** při poskytování letových provozních služeb dodržovat pravidla a postupy pro poskytování letových provozních služeb. Ze zákonem vymezených důvodů

může **Úřad pro civilní letectví udělené pověření odejmout** (například neplní-li pověřena osoba své povinnosti).

Leteckou telekomunikační službu, leteckou meteorologickou službu, leteckou informační službu, službu při předletové přípravě a monitorování letu a službu tvorby letových postupů lze poskytovat po předchozím **souhlasu Úřadu pro civilní letectví**. Souhlas je udělen, pokud žadatel prokáže, že má technické zařízení potřebné k poskytování těchto služeb.

Leteckou službu pátrání a záchrany zajišťuje Ministerstvo dopravy ve spolupráci s Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra. Podrobnosti vzájemné spolupráce upravuje dohoda uzavřená mezi Ministerstvem dopravy, Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra.

Služby při odbavovacím procesu na veřejném letišti pro cizí potřeby může poskytovat jakákoliv osoba. **Pro vlastní potřebu** může tyto služby poskytovat pouze letecký dopravce. Tyto služby lze poskytovat na základě **souhlasu uděleného Úřadem pro civilní letectví**. Podmínky pro udělení souhlasu podrobně vymezuje zákon o civilním letectví (jde například o požadavky na osobu, která má tyto služby poskytovat, kdy tato osoba musí mít zároveň technické zařízení k poskytování těchto služeb, musí být pojištěna a musí mít finančně zajištěna k poskytování těchto služeb). Ze zákonem vymezených důvodů může Úřad pro civilní letectví udělený **souhlas odejmout** (například neplní-li poskytovatel služeb své povinnosti).

Úřad pro civilní letectví může přijímat opatření k regulaci služeb při odbavovacím procesu, a to z důvodu

- a) zajištění bezpečnosti civilního letectví a bezpečnosti provozování veřejného letiště, nebo
- b) provozního přetížení veřejného letiště, v jehož důsledku dojde k omezení využitelného prostoru pro poskytování odbavovacích služeb.

Opatření k regulaci služeb při odbavovacím procesu je přijímáno prostřednictvím vydání **opatření obecné povahy**. Zákon o civilním letectví podrobně vymezuje okruh letišť, u nichž může být toto opatření přijato (pouze vybraná veřejná letiště), podmínky pro jeho přijetí i konkrétní obsah tohoto opatření (může dojít například k omezení počtu poskytovatelů odbavovacích služeb pro cizí potřeby nebo vyhrazení jejich poskytování omezenému počtu poskytovatelů těchto služeb).

OKRUH Č. 13

PROVOZOVÁNÍ OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI OSOB S TÍM SPOJENÉ

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY

(§ 2, 56, 58 až 60 a 62 až 67 zákona o civilním letectví – zákon č. 49/1997 Sb.)

Obchodní leteckou dopravu (doprava osob, zvířat, zavazadel, pošty nebo jiného nákladu letadlem za úplatu) lze provozovat pouze na základě licence vydané Úřadem pro civilní letectví. **Úřad pro civilní letectví vydá licenci** v souladu s unijním právem na základě žádosti a při splnění zákonem vymezených podmínek (jde jednak o podmínky kladené na osobu žadatele a dále o podmínky stanovené právem Evropské unie).

Úřad pro civilní letectví v rozhodnutí o vydání licence mimo jiné uvede druh obchodní letecké dopravy, která bude na základě licence provozována, četnost a rozsah provozování letecké dopravy, předpokládané datum jejího zahájení, počet a druhy provozovaných letadel, dobu, na kterou se licence uděluje a podmínky provozování obchodní letecké dopravy.

Úřad pro civilní letectví může **rozhodnout o změně licence** v zákonem vymezených případech (například pokud došlo ke změně skutečností u leteckého dopravce nebo vyžaduje-li to veřejný zájem na uspokojování přepravních potřeb nebo bezpečnost letecké dopravy). **Úřad pro civilní letectví licenci odejme** v zákonem stanovených případech (například při závažném porušování povinností stanovených zákonem o civilním letectví nebo unijním právem nebo při neplnění podmínek uvedených v licenci).

Dalším nezbytným dokumentem je **osvědčení leteckého provozovatele**, které **vydává Úřad pro civilní letectví** na základě žádosti tuzemského leteckého dopravce (letecký dopravce, který je držitelem licence k provozování obchodní letecké dopravy vydané Úřadem pro civilní letectví). Tímto dokumentem se osvědčuje, že tuzemský letecký dopravce splňuje podmínky pro letecký personál, bezpečnost leteckého provozu a provozování letadel potřebných pro obchodní leteckou dopravu a má vnitřní organizační strukturu a systém řízení pro zajištění obchodní letecké dopravy. V případě neplnění uvedených podmínek **Úřad pro civilní letectví osvědčení odejme**.

Úřad pro civilní letectví může **omezit obchodní leteckou dopravu** na nezbytně nutnou dobu ze zákonem vymezených důvodů (například z důvodu bezpečnosti létání nebo z důvodu nezbytného dodržení závazku vyplývajícího z mezinárodní smlouvy).

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ MEZINÁRODNÍ OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY LETECKÝM DOPRAVCEM EVROPSKÉ UNIE

§ 2 a 70 až 70e zákona o civilním letectví

Letecký dopravce Evropské unie (tuzemský letecký dopravce nebo letecký dopravce, který je držitelem licence k provozování obchodní letecké dopravy vydané jiným členským státem Evropské unie, jiným státem tvořícím Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarskou konfederací), který hodlá provozovat pravidelnou mezinárodní obchodní leteckou dopravu na základě mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu a obsahuje omezení přístupu leteckých dopravců na přepravní trh mezi Českou republikou a druhou smluvní stranou, musí mít

uděleno **přepravní právo** (právo provozovat pravidelnou mezinárodní obchodní leteckou dopravu na určené lince v daném rozsahu).

Ministerstvo dopravy rozhoduje o udělení přepravního práva leteckému dopravci Evropské unie na základě jeho žádosti (náležitosti žádosti vymezuje podrobně zákon). Ministerstvo dopravy ve stanovené lhůtě **zveřejní informaci** o obdržení první žádosti o udělení přepravního práva na své úřední desce. Další letečtí dopravci Evropské unie mohou žádat o udělení přepravního práva v téže věci ve lhůtě 21 dnů od zveřejnění informace o první žádosti. K později podaným žádostem se nepřihlíží. **Informaci** o obdržení žádostí dalších leteckých dopravců Evropské unie **zveřejní** Ministerstvo dopravy na své úřední desce. **O žádostech rozhoduje** Ministerstvo dopravy ve společném řízení.

Ministerstvo dopravy při rozhodování o udělení přepravního práva **přihledne** k zákonem vymezeným skutečnostem, například k

- a) typu, úrovni, rozsahu a dostupnosti nabízených služeb, míře zohlednění potřeb jednotlivých kategorií uživatelů a poměru ceny a úrovně služeb,
- b) četnosti nabízených služeb a kapacitě, rozložení letů v průběhu kalendářního roku, termínu předpokládaného zahájení provozu a období provozu,
- c) cenové politice včetně nabízených tarifů a konečných cen za přepravu,
- d) zajištění dopravní obslužnosti včetně návaznosti a zapojení do stávající sítě linek,
- e) technickému zabezpečení provozu a způsobu spolupráce s jinými leteckými dopravci a
- f) dosavadnímu využívání přidělených přepravních práv.

Rozhodnutí o udělení přepravního práva se vydává na dobu neurčitou a přepravní právo může být uděleno více žadatelům (umožňuje-li to daná mezinárodní smlouva). V rozhodnutí o udělení přepravního práva mohou být stanoveny podmínky pro jeho výkon.

Letecký dopravce Evropské unie může požádat Ministerstvo dopravy o udělení přepravního práva, které bylo uděleno jinému leteckému dopravci, nejdříve po uplynutí 5 let od udělení přepravního práva. **Ministerstvo dopravy** po obdržení žádosti **posoudí dosavadní způsob využívání přepravního práva** leteckým dopravcem Evropské unie, kterému bylo uděleno, a svým rozhodnutím

- a) **ponechá přepravní právo** tomuto leteckému dopravci a **žádost zamítne**,
- b) **odebere přepravní právo** tomuto leteckému dopravci a **udělí je** žadateli, nebo
- c) **ponechá přepravní právo** tomuto leteckému dopravci a **současně je udělí** žadateli.

Ministerstvo dopravy odejme udělené přepravní právo v případech uvedených v zákoně (například pokud letecký dopravce Evropské unie nezahájí provoz na určené lince, nevyužívá udělené přepravní právo po stanovenou dobu, porušuje podmínky stanovené v rozhodnutí o udělení přepravního práva nebo pokud dojde k podstatné změně skutečností uvedených v žádosti, přičemž tato změna má nežádoucí vliv na výkon uděleného přepravního práva).

**PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY LETECKÉHO DOPRAVCE
JINÉHO ČLENSKÉHO STÁTU**

§ 71f zákona o civilním letectví

Letecký dopravce jiného členského státu (letecký dopravce, který je držitelem licence k provozování obchodní letecké dopravy vydané příslušným orgánem jiného členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace) **oznamuje** Ministerstvu dopravy zahájení pravidelné či nepravidelné obchodní letecké dopravy do České republiky, z České republiky a na území České republiky ve stanovených časových lhůtách před plánovaným dnem prvního letu. Oznamení obsahuje zákonem vymezené náležitosti a pro případ pravidelné obchodní letecké dopravy k ní musí být přiložen letový řád.

**PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY LETECKÉHO DOPRAVCE ZE
TŘETÍ ZEMĚ**

§ 2 a 71 až 71d zákona o civilním letectví

Letecký dopravce ze třetí země (letecký dopravce, který je držitelem licence k provozování obchodní letecké dopravy nebo obdobného dokladu vydaného příslušným orgánem státu, který není členským státem Evropské unie, státem tvořícím Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarskou konfederací) může provozovat pravidelnou či nepravidelnou obchodní leteckou dopravu do České republiky, z České republiky, na území České republiky nebo přes území České republiky na základě **povolení vydaného Ministerstvem dopravy**. Povolení je vydáváno na žádost, pokud je to v souladu s mezinárodní smlouvou o letecké dopravě, která je součástí právního řádu, a pokud to nepředstavuje ekonomické nebo bezpečnostní riziko nebo riziko pro životní prostředí.

Žádost se podává ve stanovených časových lhůtách před plánovaným dnem zahájení provozu (u pravidelné obchodní letecké dopravy), případně před zahájením letu (u nepravidelné obchodní letecké dopravy), a musí obsahovat vymezené náležitosti a být opatřena vymezenými přílohami (například licencí k provozování obchodní letecké dopravy, osvědčením leteckého provozovatele, dokladem o pojištění či letovým řádem v případě pravidelné letecké dopravy).

Povolení k provozování pravidelné obchodní letecké dopravy se vydává na dobu neurčitou. Povolení k provozování nepravidelné obchodní letecké dopravy se vydává ve vztahu ke konkrétně vymezeným letům.

Ministerstvo dopravy vydané **povolení zruší** v případech uvedených v zákoně (například pokud letecký dopravce ze třetí země závažným způsobem poruší ustanovení zákona, unijních předpisů nebo mezinárodní smlouvy, ukončí provozování obchodní letecké dopravy nebo podléhá zákazu provozování letecké dopravy v Evropské unii).

POVINNOSTI SPOJENÉ S PROVOZOVÁNÍM OBCHODNÍ LETECKÉ DOPRAVY

§ 68 až 69a, 70, 70c, 70f, 71, 71b a 71c zákona o civilním letectví

Letecký dopravce je povinen

a) za účelem zdokonalení hraničních kontrol a boje proti nedovolenému přistěhovalectví ve stanovené lhůtě a stanoveným způsobem příslušnému útvaru Policie České republiky na jeho

žádost předávat vymezené údaje o cestujících, kteří překročí vnější hranici, (tyto údaje podrobně vymezuje zákon),

b) informovat cestující o shromažďování a zpracovávání údajů předávaných podle písmene a) a tyto údaje ve stanovené lhůtě likvidovat,

c) předávat ve stanovené lhůtě a stanoveným způsobem Policii České republiky údaje jmenné evidence cestujících (tyto údaje podrobně vymezuje zákon), které shromažďuje při své obvyklé činnosti a které se týkají jím uskutečňovaného letu se vzletem, mezipřistáním nebo přistáním na území České republiky.

Tuzemský letecký dopravce je povinen

a) provozovat obchodní leteckou dopravu podle podmínek stanovených v licenci,

b) oznámit Úřadu pro civilní letectví všechny změny týkající se skutečností, na jejichž podkladě byla udělena licence nebo změny týkající se plnění podmínek v ní stanovených,

c) oznámit Úřadu pro civilní letectví ve stanovené lhůtě zahájení, přerušování či ukončení obchodní letecké dopravy,

d) při odejmutí licence zajistit na svůj náklad dopravu osob, zavazadel, zvířat, zboží a pošty, ke které se zavázal,

e) ke dni zahájení obchodní letecké dopravy vyhlásit přepravní podmínky a

f) vypracovat plán pomoci obětem leteckých nehod a jejich příbuzným podle unijního práva a podle tohoto plánu postupovat.

Letecký dopravce Evropské unie, letecký dopravce jiného členského státu a letecký dopravce ze třetí země jsou povinni plnit další zákonem vymezené (především) notifikační povinnosti vůči Ministerstvu dopravy.

OKRUH Č. 14

LETECKÝ PERSONÁL, PILOT SPORTOVNÍHO LÉTAJÍCÍHO ZAŘÍZENÍ A OSOBY VE VÝCVIKU

DEFINICE LETECKÉHO PERSONÁLU, JEHO ČLENĚNÍ A EVIDENCE, PRŮKAZ ZPŮSOBILOSTI LETECKÉHO PERSONÁLU A PODMÍNKY PRO JEHO VYDÁNÍ, DEFINICE PILOTA SPORTOVNÍHO LÉTAJÍCÍHO ZAŘÍZENÍ A OSOB VE VÝCVIKU, PILOTNÍ PRŮKAZ A PODMÍNKY PRO JEHO VYDÁNÍ

DEFINICE LETECKÉHO PERSONÁLU, JEHO ČLENĚNÍ A EVIDENCE

(§ 18 zákona o civilním letectví – zákon č. 49/1997 Sb.)

Leteckým personálem se rozumí fyzické osoby, které vykonávají činnosti k zajištění bezpečného a plynulého leteckého provozu. Fyzické osoby, které se účastní letu na palubě letadla a vykonávají činnosti k zajištění bezpečného provedení letu, činnosti související s udržováním jejich kvalifikace nebo činnosti za účelem kontroly letu nebo letové způsobilosti, jsou **posádkou letadla**.

Letecký personál se člení na

- a) výkonné letce,
- b) obsluhující personál a
- c) pozemní letecký personál.

Evidenci leteckého personálu (s výjimkou palubních průvodčích) vede **Úřad pro civilní letectví**.

PRŮKAZ ZPŮSOBILOSTI LETECKÉHO PERSONÁLU A PODMÍNKY PRO JEHO VYDÁNÍ

(§ 18, 19, 20 a 22 zákona o civilním letectví)

Činnosti leteckého personálu mohou vykonávat osoby, které jsou odborně a zdravotně způsobilé a mají platný **průkaz způsobilosti** k výkonu příslušné činnosti.

Činnosti palubních průvodčích mohou vykonávat osoby, o nichž to stanoví unijní právo, přičemž průkaz způsobilosti se k výkonu těchto činností nevydává.

Činnost výkonného letce může být vykonávána pro leteckého dopravce na základě pracovního poměru nebo na základě smlouvy podle občanského zákoníku (tato smlouva musí být písemná).

Průkaz způsobilosti vydává Úřad pro civilní letectví. Ten také **uznává platnost průkazu způsobilosti** vydaného jiným státem. Průkaz způsobilosti je vydán žadateli, který prokázal odbornou způsobilost k vykonávání příslušné činnosti leteckého personálu zkouškou a zdravotní způsobilost.

Zkoušku k prokázání odborné způsobilosti leteckého personálu může vykonat žadatel, který předtím absolvoval předepsanou výuku a výcvik a dosáhl potřebné kvalifikace. Součástí odborné způsobilosti žadatele o vydání průkazu způsobilosti řídicího letového provozu je též znalost českého jazyka.

Zdravotní způsobilost se prokazuje lékařským posudkem. **Lékařský posudek vydává** na základě lékařské prohlídky poskytovatel zdravotních služeb (případně určený poskytovatel zdravotních služeb) prostřednictvím **lékaře pověřeného Úřadem pro civilní letectví**.

Úřad pro civilní letectví zadrží průkaz způsobilosti a nařídí ověření odborné způsobilosti nebo **přezkoumání zdravotní způsobilosti** člena leteckého personálu v případě, že při výkonu činnosti, k níž ho opravňuje průkaz způsobilosti, vykazuje nedostatky, které mohou ohrozit bezpečnost leteckého provozu. Podle výsledků ověření odborné způsobilosti nebo přezkoumání zdravotní způsobilosti může **činnost**, k níž je člen leteckého personálu oprávněn, **omezit** nebo **zakázat**. V případě zákazu činnosti se **průkaz způsobilosti odejme**.

Člen leteckého personálu, který je držitelem průkazu způsobilosti, **nesmí** vykonávat činnost, k níž jej průkaz způsobilosti opravňuje, pokud si je vědom nemoci nebo takové změny zdravotního stavu, která omezuje nebo vylučuje výkon této činnosti.

DEFINICE PILOTA SPORTOVNÍHO LÉTAJÍCÍHO ZAŘÍZENÍ A OSOB VE VÝCVIKU

(§ 81 zákona o civilním letectví)

Pilot sportovního létajícího zařízení je osoba, která je držitelem platného pilotního průkazu a sportovní létající zařízení řídí. Za pilota je ve smyslu zákona o civilním letectví považován také parašutista.

Osoba ve výcviku, neboli pilotní žák sportovního létajícího zařízení, je osoba, která se učí řídit sportovní létající zařízení podle výcvikové osnovy.

PILOTNÍ PRŮKAZ A PODMÍNKY PRO JEHO VYDÁNÍ

(§ 82, 83 a 84c zákona o civilním letectví)

Sportovní létající zařízení může řídit

- a) **pilot**, který je držitelem platného pilotního průkazu s příslušnou kvalifikací, nebo
- b) **pilotní žák** za podmínek stanovených výcvikovou osnovou.

Kvalifikací se rozumí splnění podmínek stanovených pro získání oprávnění k výkonu činností spojených s provozem sportovních létajících zařízení (je-li podmínkou zapsání příslušné kvalifikace do pilotního průkazu praxe, je žadatel povinen ji doložit).

Pilotní průkaz vydává právnická osoba pověřená Ministerstvem dopravy. Zákon o civilním letectví totiž umožňuje, aby **Ministerstvo dopravy** svým rozhodnutím **pověřilo výkonem státní správy** ve věcech sportovních létajících právnickou osobu, a stanoví pro vydání tohoto rozhodnutí podmínky. Je zároveň stanoveno, že pokud není výkon státní správy ve věcech sportovních létajících zařízení zabezpečen pověřenou osobou, **zabezpečuje jej Úřad pro civilní letectví**.

Zákon o civilním letectví stanoví, že **pověřená právnická osoba přiznává kvalifikace** pilotům a jiným osobám podílejícím se na provozu sportovních létajících zařízení, **vydává pilotní průkazy**, **zapisuje** do nich **kvalifikace**, **prodlužuje jejich platnost**, **vydává průkazy osvědčující dosažené kvalifikace** a **vede o nich evidenci**.

Podmínkou vydání pilotního průkazu je

- a) prokázání zdravotní způsobilosti,
- b) absolvování teoretické výuky a praktického výcviku a
- c) složení příslušné zkoušky v souladu s výcvikovou osnovou.

Zdravotní způsobilost se prokazuje lékařským posudkem. **Lékařský posudek vydává** na základě lékařské prohlídky a dalších potřebných odborných vyšetření poskytovatel zdravotních služeb prostřednictvím posuzujícího **lékaře pověřeného Úřadem pro civilní letectví**. Zákon stanoví dobu platnosti lékařského posudku diferenciovaně podle druhu sportovního létajícího zařízení a podle věku jeho pilota.

Podrobnosti týkající se teoretické výuky a praktického výcviku stanoví vyhláška.

OKRUH Č. 15

LETADLA, JEJICH SCHVALOVÁNÍ, PROVOZOVÁNÍ A REGISTRACE A SPORTOVNÍ LÉTAJÍCÍ ZAŘÍZENÍ A JEJICH PROVOZOVÁNÍ

DEFINICE LETADLA, ZPŮSOBILOST LETADLA K LÉTÁNÍ, PODMÍNKY JEHO PROVOZOVÁNÍ VE VZDUŠNÉM PROSTORU ČESKÉ REPUBLIKY A JEHO REGISTRACE, DEFINICE SPORTOVNÍHO LÉTAJÍCÍHO ZAŘÍZENÍ, ČLENĚNÍ SPORTOVNÍCH LÉTAJÍCÍCH ZAŘÍZENÍ A PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ

DEFINICE LETADLA

(§ 2 zákona o civilním letectví – zákon č. 49/1997 Sb.)

Letadlem se rozumí zařízení schopné vyvozovat síly nesoucí jej v atmosféře z reakcí vzduchu, které nejsou reakcemi vůči zemskému povrchu.

ZPŮSOBILOST LETADLA K LÉTÁNÍ

(§ 8, 10 a 91a zákona o civilním letectví)

Letadlo je způsobilé k létání, byla-li jeho **způsobilost k létání schválena** ze strany Úřadu pro civilní letectví. Podmínkou pro schválení způsobilosti letadla k létání je skutečnost, že se letadlo shoduje se schváleným typem a že byla ověřena jeho letová způsobilost.

Posuzováním a ověřováním letové způsobilosti může **Úřad pro civilní letectví pověřit** právnickou nebo fyzickou osobu. Ověřování letové způsobilosti zajišťuje žadatel na svůj náklad.

Žádost o schválení způsobilosti letadla k létání může podat

- a) výrobce, dovozce nebo jiná právnická nebo fyzická osoba, která prokáže právní zájem, pokud se jedná o nově vyrobené letadlo, nebo
- b) provozovatel letadla, pokud jde o letadlo již provozované.

O schválení letové způsobilosti letadla **vydává Úřad pro civilní letectví osvědčení letové způsobilosti**.

Letadla evidovaná v leteckém rejstříku podléhají kontrolám letové způsobilosti, které zajišťuje na svůj náklad provozovatel letadla u Úřadu pro civilní letectví. **Kontrolami letové způsobilosti** může **Úřad pro civilní letectví pověřit** právnickou osobu. Zjistí-li se při kontrole, že letadlo nespĺňuje podmínky letové způsobilosti, **zadrží se osvědčení letové způsobilosti** do doby odstranění závady v letové způsobilosti. V případě zjištění trvalé letové nezpůsobilosti letadla se **rozhodne o letové nezpůsobilosti letadla a odejme se osvědčení letové způsobilosti**.

Úřad pro civilní letectví provádí při výkonu státního dozoru na odbavovací ploše letiště **kontrolu** nad technickým stavem letadel, přistávajících na území České republiky a evidovaných v leteckém rejstříku státu, jenž není členským státem Evropské unie. Zákon stanoví podmínky pro výkon této kontroly i postup pro případ, kdy kontrola prokáže, že letadlo nespĺňuje podmínky stanovené leteckými předpisy a může ohrozit bezpečnost létání.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ LETADLA VE VZDUŠNÉM PROSTORU ČESKÉ REPUBLIKY A JEHO REGISTRACE

(§ 4 až 6b, 11, 12 a 15 zákona o civilním letectví)

Ve vzdušném prostoru České republiky lze provozovat letadlo,

- a) které má platné osvědčení letové způsobilosti nebo osvědčení letové způsobilosti vydané jiným státem, jehož platnost byla uznána Úřadem pro civilní letectví,
- b) pro které bylo vydáno osvědčení o zápisu do leteckého rejstříku České republiky nebo jiného státu a
- c) jehož technický a provozní stav odpovídá požadavkům bezpečnosti létání a ochrany životního prostředí.

Letadlo, které je evidováno v leteckém rejstříku jiného státu (**zahraniční letadlo**), jehož provozovatelem je fyzická osoba s trvalým pobytem v České republice nebo právnická osoba se sídlem v České republice, může být provozováno ve vzdušném prostoru České republiky, byl-li schválen typ letadla a jeho letová způsobilost jiným státem a uzná-li (na základě mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, nebo unijního práva) Úřad pro civilní letectví osvědčení o schválení typu letadla a osvědčení letové způsobilosti vydané jiným státem za platné.

Prototyp letadla, letadlo, pro které nebylo dosud vydáno osvědčení letové způsobilosti, nebo letadlo, které nesplňuje podmínky letové způsobilosti v důsledku změny účelu v jeho využívání, anebo letadlo, které pozbylo letovou způsobilost, může být použito ke zkušebnímu létání jen na základě **souhlasu Úřadu pro civilní letectví (zkušební létání)**. Souhlas je vydán po ověření podmínek stanovených pro zkušební létání.

Letadla (s výjimkou sportovních létajících zařízení), jejichž provozovatelem je fyzická osoba s trvalým pobytem v České republice nebo právnická osoba se sídlem v České republice, se evidují v leteckém rejstříku České republiky. **Letecký rejstřík** je veřejně přístupný seznam, který **vede Úřad pro civilní letectví**. Při zápisu do leteckého rejstříku **přidělí Úřad pro civilní letectví** letadlu **poznávací značku** a **vydá osvědčení o zápisu letadla**, které osvědčuje vlastnictví k letadlu. Zápisem do leteckého rejstříku získává letadlo státní příslušnost České republiky.

Do leteckého rejstříku se zapisují zákonem vymezené údaje (například údaje o vlastníku letadla, provozovateli letadla a letadle) a může v něm být zapsáno pouze letadlo, které není zapsáno v leteckém rejstříku jiného státu.

Žádost o zápis letadla do leteckého rejstříku podává vlastník nebo provozovatel letadla. Zákon upravuje též zápis zástavního práva k letadlu, převod vlastnictví k letadlu a výmaz zápisu letadla z leteckého rejstříku.

DEFINICE SPORTOVNÍHO LÉTAJÍCÍHO ZAŘÍZENÍ

(§ 81 zákona o civilním letectví)

Sportovním létajícím zařízením se rozumí maximálně dvoumístné letadlo nebo sportovní padák, určené k létání pro vlastní potřebu nebo potřebu jiných osob za účelem rekreace, individuální osobní dopravy, sportu nebo výcviku pilotů, které není uskutečňováno za účelem dosažení zisku, s výjimkou výcviku pilotů, letů závažných a padákových kluzáků s pasažérem a seskoků sportovních padáků s pasažérem.

ČLENĚNÍ SPORTOVNÍCH LÉTAJÍCÍCH ZAŘÍZENÍ

(§ 81 zákona o civilním letectví)

Druhy sportovních létajících zařízení jsou zejména

- a) ultralehký kluzák,
- b) ultralehký letoun,
- c) motorový závěsný kluzák,
- d) ultralehký vrtulník,
- e) ultralehký motorový vírník,
- f) motorový padákový kluzák,
- g) závěsný kluzák,
- h) padákový kluzák a
- i) sportovní padák.

Charakteristiky jednotlivých druhů sportovních létajících zařízení stanoví vyhláška.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ SPORTOVNÍCH LÉTAJÍCÍCH ZAŘÍZENÍ

(§ 83 až 84b zákona o civilním letectví)

Letovou způsobilost sportovních létajících zařízení schvaluje, uznává a ověřuje právnická osoba, která byla **pověřena Ministerstvem dopravy výkonem státní správy** ve věcech sportovních létajících zařízení. Zákon vymezuje podmínky pro toto pověření i pro jeho odnětí. V rozhodnutí o pověření jsou stanoveny podmínky a postupy při výkonu státní správy ve věcech sportovních létajících zařízení a je vymezen jeho rozsah. Pověřená osoba též

- a) **vydává, prodlužuje a odnímá osvědčení o letové způsobilosti sportovního létajícího zařízení a**
- b) **vede rejstřík sportovních létajících zařízení.**

Do rejstříku sportovních létajících zařízení se zapisují zákonem vymezená sportovní létající zařízení, a to na základě písemné žádosti vlastníka nebo provozovatele (se souhlasem vlastníka). Podmínkou zápisu je, že

- a) vlastníkem nebo provozovatelem sportovního létajícího zařízení je fyzická osoba s trvalým pobytem v České republice nebo právnická osoba se sídlem v České republice,
- b) sportovní létající zařízení není zaregistrováno v jiném státě,
- c) byla ověřena nebo je ověřována letová způsobilost sportovního létajícího zařízení anebo bylo uznáno za platné jeho osvědčení letové způsobilosti vydané orgánem cizího státu.

Sportovnímu létajícímu zařízení zapsanému do rejstříku sportovních létajících zařízení je přidělena **poznávací značka**. Přidělením poznávací značky získává sportovní létající zařízení státní příslušnost České republiky. Údaje zapisované do rejstříku sportovních létajících zařízení stanoví vyhláška.

V zájmu bezpečnosti leteckého provozu nebo v jiném veřejném zájmu může **pověřená osoba** nebo **Úřad pro civilní letectví** v odůvodněných případech **létání** určitého sportovního létajícího zařízení **omezit nebo zakázat**.

OKRUH Č. 16

VODNÍ CESTY A SOUVISEJÍCÍ INFRASTRUKTURA, JEJICH SPRÁVA, PROVOZOVÁNÍ, UŽÍVÁNÍ A EVIDENCE

DEFINICE VODNÍ CESTY, ČLENĚNÍ VODNÍCH CEST A JEJICH SPRÁVA, DEFINICE PŘÍSTAVU, ČLENĚNÍ A EVIDENCE PŘÍSTAVŮ, PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ A UŽÍVÁNÍ PŘÍSTAVU A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PROVOZOVATELE A UŽIVATELE PŘÍSTAVU, DEFINICE PŘÍSTAVIŠTĚ, PŘEKLADIŠTĚ, VÝVAZIŠTĚ A KOTVIŠTĚ, PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI JEJICH PROVOZOVATELE

DEFINICE VODNÍ CESTY

(§ 2 zákona o vnitrozemské plavbě – zákon č. 114/1995 Sb.)

Vodní cestou se rozumí vodní tok nebo jiný útvar povrchové vody, na kterém lze provozovat plavidla, a součástí vodní cesty vodní díla a ostatní stavby a zařízení, které jsou uvedeny v příloze k zákonu o vnitrozemské plavbě.

Provozováním plavidla se rozumí plavba a další činnosti s plavbou bezprostředně související, zejména nakládka a vykládka nákladu, nástup a výstup osob, zásobování provozními hmotami nebo údržba plavidla.

ČLENĚNÍ VODNÍCH CEST A JEJICH SPRÁVA

(§ 3 až 5 zákona o vnitrozemské plavbě)

Vodní cesty se dělí na **sledované vodní cesty** a **nesledované vodní cesty**.

Sledované vodní cesty se dále člení na

a) **vodní cesty dopravně významné** (uvedené v příloze zákona o vnitrozemské plavbě), které se z hlediska jejich využívání pro provozování vodní dopravy dále člení na

1. **vodní cesty využívané** a

2. **vodní cesty využitelné** a

b) **vodní cesty účelové**, na kterých je provozována pouze rekreační plavba a vodní doprava místního významu (jejich seznam stanoví vyhláška).

Vodní cestu spravuje její správce, kterým je

a) správce vodního toku nebo ten, kdo vykonává jeho správu podle vodního zákona, jedná-li se o vodní tok (obvykle se jedná o státní podniky Povodí, které jsou v gesci rezortu zemědělství),

b) vlastník pozemku, který tvoří dno jiného útvaru povrchových vod, jedná-li se o jiný útvar povrchových vod než vodní tok, nebo

c) provozovatel šterkoviště, na kterém probíhá těžba z vody, jedná-li se o takové šterkoviště.

Správce součásti vodní cesty je její vlastník.

Správce vodní cesty je **povinen** spravovat sledované vodní cesty tak, aby bylo zajištěno bezpečné provozování plavby, a řádně je značit plavebním značením a toto plavební značení udržovat.

DEFINICE PŘÍSTAVU, ČLENĚNÍ A EVIDENCE PŘÍSTAVŮ

(§ 2, 6 a 6c zákona o vnitrozemské plavbě)

Přístavem se rozumí pozemní část přístavu a vodní část přístavu. **Pozemní část přístavu** tvoří soubor pozemků, staveb, zařízení včetně plovoucích zařízení, pozemních komunikací nebo jejich součástí a drah bezprostředně územně a funkčně souvisejících s přílehlou částí vodní cesty a navazujících na ni. **Vodní část přístavu** tvoří přístavní bazén, vodní plocha potřebná pro stání plavidel, nábrežní zdi s vyvazovacím zařízením, případně šikmý břeh a vyvazovací dalby, které umožňují stání plavidel, nakládku a vykládku věcí, nástup a výstup osob, opravy, údržbu a ochranu plavidel.

Pozemní část přístavu může zahrnovat i pozemky, stavby a zařízení umožňující napojení vodní cesty na jiné druhy dopravní infrastruktury.

Přístavy se dělí na přístavy **veřejné** a **neveřejné**.

Seznam veřejných přístavů, jehož účelem je zpřístupnění přehledu o všech veřejných přístavech veřejnosti, **vede** plavební úřad (**Státní plavební správa**) a **zveřejňuje jej** prostřednictvím systému říčních informačních služeb.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ A UŽÍVÁNÍ PŘÍSTAVU

(§ 6 a 6b zákona o vnitrozemské plavbě)

Provozovat pozemní část přístavu může fyzická nebo právnická osoba na základě **povolení vydaného** plavebním úřadem (**Státní plavební správa**).

Plavební úřad (**Státní plavební správa**) **povolí provozování pozemní části přístavu**, pokud její stavební uspořádání a zařízení, jimiž je vybavena, umožňují bezpečný provoz přístavu a neohrožují bezpečnost plavby. V povolení zároveň stanoví další podmínky provozování pozemní části přístavu sloužící k zajištění bezpečnosti a plynulosti plavby a k ochraně životního prostředí.

Veřejný přístav je **oprávněn** užívat každý **provozovatel plavidla**, pokud

- a) je přístav svým stavebním provedením pro plavidlo určen,
- b) není překročena kapacita přístavu a
- c) nejde o plavidlo, které zjevně nesplňuje podmínky technické způsobilosti, nebo nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.

Za užívání pozemní části veřejného přístavu se sjednává cena podle cenových předpisů. Ceník je **provozovatel pozemní části přístavu povinen** zveřejnit prostřednictvím systému říčních informačních služeb. Zákon o vnitrozemské plavbě stanoví výjimky, kdy se cena za využití pozemní části veřejného přístavu nesjednává. Provozovatel pozemní části veřejného přístavu nesmí při sjednávání ceny za její užívání jednotlivé uživatele diskriminovat.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PROVOZOVATELE A UŽIVATELE PŘÍSTAVU

(§ 7 a 8 zákona o vnitrozemské plavbě)

Provozovatel pozemní části přístavu je **povinen** provozovat pozemní část přístavu po celou dobu platnosti povolení a udržovat ji ve stavu, který umožňuje bezpečný plavební provoz v přístavu. Dále je povinen

- a) vhodným způsobem zveřejňovat zákonem stanovené informace (např. pravidla pro vyvazování plavidel na jednotlivých stanovištích či podmínky ukládání odpadů z plavidel),
- b) vhodným způsobem označovat zákonem stanovená místa (např. místa pro manipulaci s hořlavými nebo nebezpečnými věcmi),
- c) vést evidenci nakládaných a vykládaných plavidel včetně druhu a množství přeloženého nákladu a
- d) po projednání se správcem vodní cesty označit plavebním značením místa určená pro dlouhodobé stání plavidel, pro stání určitých plavidel, plavidel určitých provozovatelů nebo plavidel přepravujících určitý náklad.

Provozovatel pozemní části přístavu je též povinen spolupracovat se správcem vodní cesty při zajišťování bezpečného provozu přístavu.

Provozovatel pozemní části neveřejného přístavu je povinen zajistit (v dohodě se správcem vodní cesty) správu vodní části jím provozovaného přístavu v rozsahu povinností správce vodní cesty při správě sledovaných vodních cest, nebo hradit správci vodní cesty náklady, které v souvislosti se správou vodní části jím provozovaného přístavu skutečně vynaložil.

Vůdce plavidla je povinen zajistit, aby při provozování plavidla v přístavu nedošlo k ohrožení bezpečnosti osob na plavidle ani ostatních účastníků plavebního provozu, či k ohrožení nebo poškození plavidel, staveb na vodní cestě a životního prostředí. Vůdce plavidla je povinen ohlásit vplutí plavidla do veřejného přístavu a vyplutí plavidla z veřejného přístavu provozovateli pozemní části přístavu (z této povinnosti jsou však vyjmuti vůdci zákonem taxativně vymezených plavidel, např. plavidla integrovaného záchranného systému).

Provozovatel plavidla je ve veřejném přístavu povinen využít k dlouhodobému stání plavidla pouze místa k tomu určená provozovatelem pozemní části přístavu.

DEFINICE PŘÍSTAVIŠTĚ, PŘEKLADIŠTĚ, VÝVAZIŠTĚ A KOTVIŠTĚ

(§ 2 zákona o vnitrozemské plavbě)

Přístavištěm se rozumí místo určené k stání a obsluze plavidel při nástupu a výstupu osob a vybavené pevným nebo plovoucím přistávacím zařízením.

Překladištěm se rozumí místo určené k stání a obsluze plavidel při nakládce a vykládce nákladu a vybavené stabilním nebo mobilním překladním zařízením, případně zařízením na krátkodobé uskladnění nákladu.

Vývazištěm se rozumí místo vybavené vyvazovacím zařízením určené pro stání plavidel pomocí úvazů.

Kotvištěm se rozumí místo určené pro stání plavidel na kotvách.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ PŘÍSTAVIŠTĚ, PŘEKLADIŠTĚ, VÝVAZIŠTĚ A KOTVIŠTĚ A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI JEJICH PROVOZOVATELE

(§ 8a zákona o vnitrozemské plavbě)

Provozovat přístaviště, překladiště, vývaziště (s výjimkou vývaziště pro malá plavidla nepodléhající evidenci) nebo kotviště na sledované vodní cestě může fyzická nebo právnická osoba na základě povolení vydaného plavebním úřadem (Státní plavební správa). Plavební úřad (**Státní**

plavební správa) povolí provozování přístaviště, překladiště, vývaziště nebo kotviště, pokud tím nebude ohrožena bezpečnost plavebního provozu a žadatel doloží souhlas správce vodní cesty a vlastnické nebo jiné právo užívání k pozemkům a stavbám, které jsou pro jejich provozování nezbytné. V povolení stanoví podmínky provozování přístaviště, překladiště, vývaziště nebo kotviště sloužící k zajištění bezpečnosti a plynulosti plavby a k ochraně životního prostředí.

Provozovatel přístaviště, překladiště, vývaziště (s výjimkou vývaziště pro malá plavidla nepodléhající evidenci) **nebo kotviště** je **povinen** uvedená místa vyznačit plavebním značením a na vyžádání plavebnímu úřadu poskytnout informace o způsobu a rozsahu jejich využití.

OKRUH Č. 17

PROVOZOVÁNÍ VODNÍ DOPRAVY, ČLENOVÉ POSÁDKY A JINÍ ÚČASTNÍCI PLAVEBNÍHO PROVOZU

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ VODNÍ DOPRAVY NA VNITROZEMSKÝCH VODNÍCH CESTÁCH A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI OSOB S TÍM SPOJENÉ, ČLENĚNÍ FUNKCÍ ČLENŮ POSÁDKY PLAVIDLA, OPRÁVNĚNÍ K VÝKONU FUNKCE ČLENA POSÁDKY PLAVIDLA, DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO OPRÁVNĚNÍ DOKLÁDÁ, A PODMÍNKY PRO JEJICH VYDÁNÍ, OPRÁVNĚNÍ K VEDENÍ MALÉHO NEBO REKREAČNÍHO PLAVIDLA, DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO OPRÁVNĚNÍ DOKLÁDÁ, A PODMÍNKY PRO JEJICH VYDÁNÍ, ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ÚČASTNÍKŮ PLAVEBNÍHO PROVOZU, ČLENĚNÍ FUNKCÍ ČLENŮ POSÁDKY NÁMOŘNÍHO PLAVIDLA, OPRÁVNĚNÍ K VÝKONU FUNKCE ČLENA POSÁDKY NÁMOŘNÍ OBCHODNÍ LODI A NÁMOŘNÍ JACHTY, DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO OPRÁVNĚNÍ DOKLÁDÁ, A PODMÍNKY PRO JEJICH VYDÁNÍ

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ VODNÍ DOPRAVY NA VNITROZEMSKÝCH VODNÍCH CESTÁCH A ZÁKLADNÍ POVINNOSTI OSOB S TÍM SPOJENÉ

(§ 33 až 35 a 37 zákona o vnitrozemské plavbě – zákon č. 114/1995 Sb.)

Provozovat vodní dopravu pro cizí potřeby může jen ten, kdo je spolehlivý a má koncesi (státní povolení k provozování živnosti) udělenou živnostenským úřadem podle živnostenského zákona. Vymezení podmínky odborné způsobilosti, která je podmínkou pro udělení koncese, a podmínky spolehlivosti stanoví zákon o vnitrozemské plavbě. Plavební úřad (**Ministerstvo dopravy**) vydává stanovisko pro rozhodování o koncesi k provozování vodní dopravy.

Provozovat vodní dopravu na území nebo přes území České republiky zahraničním provozovatelem je možné jen s **povolením** plavebního úřadu (**Ministerstvo dopravy**). Povolení může být vydáno zahraničnímu provozovateli, který je podle předpisů platných ve státě, na jehož území má sídlo nebo bydliště, oprávněn provozovat vodní dopravu, a není-li požadovaná doprava v rozporu se zájmy České republiky.

Provozovatel veřejné vodní dopravy je povinen přepravit za sjednanou cenu osobu, která o to požádá, a přijmout k přepravě zásilku za sjednanou cenu, jsou-li splněny smluvní přepravní podmínky a nebrání-li mu v tom provozní podmínky. Provozovatel veřejné vodní dopravy je dále povinen před zahájením provozu zveřejnit v Obchodním věstníku smluvní přepravní podmínky, za nichž bude veřejnou dopravu provozovat, jízdní řád, tarif, den zahájení provozu a rozsah bezbariérovosti.

ČLENĚNÍ FUNKCÍ ČLENŮ POSÁDKY PLAVIDLA

(§ 24 zákona o vnitrozemské plavbě)

Posádku plavidla tvoří její členové na jednotlivých úrovních obsluhy plavidla. Členem posádky plavidla na

- a) **řídící úrovni** je vůdce plavidla,
- b) **provozní úrovni** je kormidelník, kvalifikovaný lodník a lodník a
- c) **vstupní úrovni** je plavčík a pomocný lodník.

**OPRÁVNĚNÍ K VÝKONU FUNKCE ČLENA POSÁDKY PLAVIDLA, DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO
OPRÁVNĚNÍ DOKLÁDÁ, A PODMÍNKY PRO JEJICH VYDÁNÍ**

(§ 24a až 24c a 24g až 24i zákona o vnitrozemské plavbě)

Zákon o vnitrozemské plavbě vymezuje plavidla, u nichž je výkon funkce člena posádky plavidla podmíněn udělením příslušného oprávnění. Rozlišují se 2 základní typy oprávnění člena posádky plavidla (plné a zúžené) a doklady, kterými lze tato oprávnění prokázat.

Plné oprávnění umožňuje výkon funkce člena posádky plavidla na všech vnitrozemských vodních cestách

- a) České republiky,
- b) Evropské unie,
- c) smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru,
- d) státu, který je smluvní stranou Revidované úmluvy pro plavbu na Rýně a rovněž
- e) státu, jehož osvědčení o kvalifikaci člena posádky plavidla je uznáváno podle předpisu Evropské komise.

Zúžené oprávnění umožňuje výkon funkce člena posádky plavidla jen na vnitrozemských vodních cestách České republiky, a to pouze na vybraných plavidlech (např. policejní plavidla nebo upoutané přívozy) nebo pouze na vodních cestách nepropojených s vodními cestami jiného členského státu Evropské unie.

Vyhoví-li plavební úřad (**Státní plavební správa**) žádosti o udělení oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla, **vydá** buď

- a) **osvědčení Evropské unie o kvalifikaci člena posádky plavidla** (v případě udělení plného oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla), nebo
- b) **průkaz způsobilosti člena posádky plavidla** (v případě udělení zúženého oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla).

Podmínky udělení plného oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla stanoví podrobně zákon. Všichni členové posádky bez ohledu na konkrétní funkci musí prokázat svou zdravotní způsobilost. Zákon dále stanoví požadavky pro každou konkrétní funkci člena posádky plavidla (od vůdce plavidla až po pomocného lodníka), a to na dosažení určitého věku, získanou praxi v obsluze plavidla, absolvování školení či zkoušky, držení dokladů prokazujících splnění různých druhů odborné způsobilosti či dosažené vzdělání.

Plné oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla lze kromě osvědčení Evropské unie o kvalifikaci člena posádky plavidla vydaného pro tuto funkci plavebním úřadem doložit rovněž platným

- a) osvědčením Evropské unie o kvalifikaci člena posádky plavidla vydaným pro tuto funkci jiným členským státem Evropské unie,
- b) osvědčením Evropské unie o kvalifikaci člena posádky plavidla vydaným pro tuto funkci smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru,
- c) osvědčením o kvalifikaci člena posádky plavidla vydaným pro tuto funkci podle Revidované úmluvy pro plavbu na Rýně státem, který je její smluvní stranou, nebo

d) osvědčením o kvalifikaci člena posádky plavidla vydaným pro tuto funkci jiným státem, je-li toto osvědčení uznáváno podle předpisu Evropské komise.

Rovněž podmínky udělení zúženého oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla stanoví podrobně zákon. Celkově jsou tyto podmínky nastaveny mírněji než podmínky pro udělení plného oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla (které vycházejí z unijního práva). Též pro udělení zúženého oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla platí, že všichni členové posádky bez ohledu na konkrétní funkci budou muset prokázat svou zdravotní způsobilost k výkonu činnosti člena posádky plavidla. V závislosti na konkrétní funkci je dále požadováno dosažení určitého věku, získání praxe, absolvování zkoušky (teoretické či praktické) nebo držení některých dokladů prokazujících zahájené studium.

K výkonu funkce vůdce vymezených plavidel (plavidla plovoucí pomocí radaru, tzv. velké sestavy plavidel nebo plavidla používající jako palivo zkapažený zemní plyn) je nad rámec shora uvedeného dále požadováno získání **zvláštního oprávnění**. Podmínky pro jeho udělení a doklady, jimiž se zvláštní oprávnění dokládá, stanoví zákon.

**OPRÁVNĚNÍ K VEDENÍ MALÉHO NEBO REKREAČNÍHO PLAVIDLA, DOKLADY, JIMIŽ SE
TOTO OPRÁVNĚNÍ DOKLÁDÁ, A PODMÍNKY PRO JEJICH VYDÁNÍ**

(§ 26 až 26b zákona o vnitrozemské plavbě)

Podle zákona o vnitrozemské plavbě může vést malé plavidlo (s výjimkou malých plavidel, k jejichž obsluze je nezbytné získat plné nebo zúžené oprávnění k výkonu funkce člena posádky plavidla) nebo rekreační plavidlo jiné než malé pouze osoba, již k tomu bylo uděleno oprávnění. **Oprávnění uděluje** plavební úřad (**Státní plavební správa**). Bez oprávnění zákon umožňuje vést uvedená plavidla pouze výjimečně (např. u vybraných plavidel plujících na vymezených vodních cestách, během provádění zkoušky z praktických dovedností nebo v průběhu akce povolené plavebním úřadem ve vyznačené části vodní cesty).

Zákon rozlišuje **několik typů oprávnění** podle pohonu plavidla a podle toho, zda jde o plavidlo s plachtami či bez plachet.

Pro udělení oprávnění v každé z těchto kategorií jsou zákonem stanoveny podmínky, kterými jsou zdravotní způsobilost, dosažení věku, absolvování zkoušky (u některých typů oprávnění), případně držení některého ze zákonem vymezených dokladů.

V případě udělení oprávnění plavební úřad (**Státní plavební správa**) **vydá průkaz způsobilosti vůdce malého plavidla**, v němž vyznačí rozsah uděleného oprávnění. Zákon dále obsahuje výčet dalších dokladů, jimiž lze rovněž (vedle průkazu způsobilosti vůdce malého plavidla) doložit oprávnění k vedení malého plavidla (například osvědčení Evropské unie o kvalifikaci vůdce plavidla nebo mezinárodní průkaz způsobilosti vůdce rekreačního plavidla).

Zvláštní podmínky jsou zákonem též vymezeny pro udělení oprávnění k vedení rekreačního plavidla, které není malým plavidlem. **Toto oprávnění též uděluje** plavební úřad (**Státní plavební správa**), přičemž udělí-li je, **vydá mezinárodní průkaz způsobilosti vůdce rekreačního plavidla**. Podmínky pro udělení tohoto oprávnění vymezuje zákon dle toho, zda se týká vedení daného plavidla v pobřežních mořských vodách či nikoliv. Žadatel musí být zejména držitelem platného průkazu způsobilosti vůdce malého plavidla nebo splňovat podmínky pro udělení oprávnění k vedení malého plavidla, musí naplňovat podmínku stanoveného věku a úspěšně složit zkoušku.

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ÚČASTNÍKŮ PLAVEBNÍHO PROVOZU

(§ 28 a 29 zákona o vnitrozemské plavbě)

Zákon o vnitrozemské plavbě obsahuje výčet osob, které jsou **účastníky plavebního provozu** (vůdce plavidla, člen posádky plavidla a další osoby na plavidle nebo mimo plavidlo vykonávající činnosti spojené se zajištěním bezpečné plavby, cestující, osoba obsluhující plavební komoru či jiné plavební zařízení, osoba, která se na vodní cestě koupe nebo potápí, a osoba vykonávající na vodní cestě činnost, která může ovlivnit bezpečnost a plynulost plavebního provozu).

Účastníci plavebního provozu jsou povinni

- a) zachovávat přiměřenou opatrnost a chovat se tak, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti a plynulosti plavebního provozu, lidského života nebo zdraví, ke vzniku škody na majetku a aby nezpůsobili nehodu v plavebním provozu nebo překážku na vodní cestě, znečištění vodní cesty nebo jiné poškození životního prostředí, a
- b) řídit se plavebním značením umístěným na hladině, březích a na stavbách na vodní cestě a světelnými a zvukovými signály.

ČLENĚNÍ FUNKCÍ ČLENŮ POSÁDKY NÁMOŘNÍHO PLAVIDLA

(§ 28 a 30 zákona o námořní plavbě – zákon č. 61/2000 Sb.)

Posádkou námořní obchodní lodě jsou fyzické osoby, které jsou zapsány do knihy nalodění a vykonávají činnosti k zajištění bezpečného provozu lodě. Posádku námořní obchodní lodě tvoří velitel lodě (kapitán), důstojníci (rozlišováno je 7 důstojnických funkcí) a lodní mužstvo. Důstojníci jsou ti členové posádky lodě, kteří byli naloděni do důstojnické funkce. Lodní mužstvo tvoří členové strážní služby a pomocný personál.

Posádka námořní obchodní lodě se dále (pro účely zajištění strážní služby) člení na

- a) **velitelskou úroveň**, do níž patří velitel lodě (kapitán), první palubní důstojník, první strojní důstojník a druhý strojní důstojník,
- b) **provozní úroveň**, do níž patří palubní důstojník strážní služby, strojní důstojník strážní služby, radiodůstojník a elektrodůstojník, a
- c) **pomocnou úroveň**, do níž patří členové strážní služby.

Posádku námořní jachty tvoří velitel námořní jachty a členové mužstva námořní jachty.

OPRÁVNĚNÍ K VÝKONU FUNKCE ČLENA POSÁDKY NÁMOŘNÍ OBCHODNÍ LODĚ A NÁMOŘNÍ JACHTY, DOKLADY, JIMIŽ SE TOTO OPRÁVNĚNÍ DOKLÁDÁ, A PODMÍNKY PRO JEJICH VYDÁNÍ

(§ 42, 43 a 49 zákona o námořní plavbě)

Jako člena posádky námořní obchodní lodě lze nalodit pouze toho, kdo je zdravotně způsobilý a je držitelem

- a) **oprávnění pro výkon zvláštní činnosti**, jejíž výkon je nezbytný pro zajištění bezpečnosti a ochrany členů posádky lodě nebo námořní plavby na určitých typech lodí a pro zvládnutí mimořádných situací, a

b) **oprávnění pro výkon práce spojené s příslušnou funkcí člena posádky lodě**, stanoví-li tak mezinárodní smlouva o normách výcviku, kvalifikace a strážní služby námořníků (STCW), která je součástí právního řádu.

Uvedená oprávnění uděluje Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**). Vyhoví-li žádosti o udělení některého z výše uvedených oprávnění, **vydá průkaz způsobilosti**. Pro každou funkci člena posádky námořní obchodní lodě a pro každou zvláštní činnost je vydáván samostatný průkaz způsobilosti, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva upravující výcvik, kvalifikaci a strážní službu námořníků (STCW), která je součástí právního řádu.

Pro udělení příslušného oprávnění pro výkon zvláštní činnosti platí, že všichni žadatelé musí prokázat svou zdravotní způsobilost a splňovat požadavky mezinárodní smlouvy upravující výcvik, kvalifikaci a strážní službu námořníků (STCW), která je součástí právního řádu, na minimální věk a odbornou způsobilost.

Pro udělení oprávnění pro výkon práce spojené s příslušnou funkcí člena posádky lodě platí, že všichni žadatelé musí být držiteli oprávnění pro výkon zvláštní činnosti a splňovat požadavky mezinárodní smlouvy upravující výcvik, kvalifikaci a strážní službu námořníků (STCW), která je součástí právního řádu, na minimální věk a odbornou způsobilost.

Námořní jachtu smí vést při provozování námořní plavby pouze osoba, která je starší 18 let a je držitelem průkazu způsobilosti k vedení námořní jachty. Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**) **tento průkaz vydá** žadateli, který prokáže zdravotní a odbornou způsobilost k vedení námořní jachty (doložením předepsané praxe a složením zkoušky před komisí složenou ze zkušebních komisařů jmenovaných Námořním úřadem).

OKRUH Č. 18

PLAVIDLA, JEJICH PROVOZOVÁNÍ A EVIDENCE

DEFINICE PLAVIDLA, ČLENĚNÍ PLAVIDEL, PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ NA VNITROZEMSKÝCH VODNÍCH CESTÁCH A JEJICH EVIDENCE, DEFINICE NÁMOŘNÍHO PLAVIDLA, ČLENĚNÍ NÁMOŘNÍCH PLAVIDEL A PODMÍNKY JEJICH PROVOZOVÁNÍ POD STÁTNÍ VLAJKOU ČESKÉ REPUBLIKY

DEFINICE PLAVIDLA

(§ 2 zákona o vnitrozemské plavbě – zákon č. 114/1995 Sb.)

Plavidlem se rozumí ovladatelné těleso určené k pohybu nebo stání na vodě, zejména za účelem přepravy osob a nákladu nebo nesení strojů a zařízení.

ČLENĚNÍ PLAVIDEL

(§ 9 zákona o vnitrozemské plavbě)

Plavidla se dělí na

- a) **lodě**,
- b) **malá plavidla**, jejichž délka trupu je menší než 20 metrů; malým plavidlem však není
 1. plavidlo určené k přepravě více než 12 cestujících,
 2. plavidlo určené k vlečení nebo tlačení jiných než malých plavidel a
 3. plavidlo určené k vedení bočně svázané sestavy jiných než malých plavidel,
- c) **plovoucí stroje**, kterými jsou zařízení schopná plavby vybavená jeřábem, bagrem, beranidlem nebo jiným mechanickým zařízením a určená pro práce na vodní cestě nebo v přístavu; plovoucím strojem není zařízení určené k přepravě osob a nákladu,
- d) **plovoucí zařízení**, kterými jsou zařízení schopná plavby s výjimkou zařízení, která jsou plovoucími stroji, a
- e) **plovoucí tělesa**, kterými jsou vory, konstrukce, předměty nebo pevná seskupení předmětů schopná plavby; plovoucím tělesem není těleso určené k přepravě cestujících a nákladu.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ PLAVIDEL NA VNITROZEMSKÝCH VODNÍCH CESTÁCH

(§ 9, 10 a 10d zákona o vnitrozemské plavbě)

Plavidlo podléhající evidenci lze na vodní cestě provozovat, pokud

- a) je zapsáno v
 1. plavebním rejstříku České republiky (dále jen „plavební rejstřík“), rejstříku malých plavidel nebo v obdobné evidenci jiného členského státu Evropské unie, nebo
 2. evidenci obdobné plavebnímu rejstříku vedené jiným státem, než který je uveden v bodu 1, jedli o zahraniční plavidlo, jehož provozovateli vydal plavební úřad povolení k provozu,
- b) je

1. provozováno v souladu s podmínkami vymezenými v platném osvědčení plavidla nebo obdobném dokladu vydaném jiným členským státem Evropské unie, nebo
2. opatřeno označením CE nebo je provozováno v souladu s podmínkami vymezenými v platném dokladu vydaném podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, jde-li o plavidlo, které není zapsáno v plavebním rejstříku nebo rejstříku malých plavidel, a

c) splňuje podmínky technické způsobilosti.

Plavidlo podléhající evidenci lze na vodní cestě rovněž provozovat, byla-li schválena jeho technická způsobilost k námořní plavbě příslušným orgánem České republiky nebo příslušným orgánem jiného státu a je-li zapsáno

a) v námořním rejstříku České republiky nebo v obdobné evidenci jiného členského státu Evropské unie, nebo

b) v námořním rejstříku nebo v obdobné evidenci jiného státu, než který je uveden v písmenu a), jde-li o zahraniční plavidlo, jehož provozovateli plavební úřad vydal povolení k provozu.

Plavidlo nepodléhající evidenci lze na vodní cestě provozovat, splňuje-li podmínky technické způsobilosti.

Plavidla podléhající evidenci podléhají schválení technické způsobilosti. **Technickou způsobilost plavidla schvaluje** plavební úřad (**Státní plavební správa**) na žádost vlastníka nebo provozovatele plavidla. Splnění podmínek technické způsobilosti plavidla ověřuje plavební úřad (nebo jím pověřená právnická osoba) zejména technickou prohlídkou plavidla, přičemž za tímto účelem se v některých případech ustavuje odborná komise.

Schválí-li plavební úřad (**Státní plavební správa**) technickou způsobilost plavidla, **vydá** žadateli **osvědčení plavidla**. V případech stanovených vyhláškou **vydává** plavební úřad (**Státní plavební správa**) **osvědčení plavidla**, které je platné ve všech členských státech Evropské unie (tzv. osvědčení Unie). Plavební úřad (**Státní plavební správa**) **vede evidenci osvědčení Unie**.

Plavební úřad (**Státní plavební správa**) **vyznačuje v osvědčení plavidla plavební zóny vodní cesty**, pro něž byla technická způsobilost plavidla schválena (podle podmínek technické způsobilosti, které plavidlo splňuje). Plavební zóny vodní cesty, pro něž se schvaluje technická způsobilost plavidla, a podmínky technické způsobilosti, které musí plavidlo pro provoz v jednotlivých plavebních zónách splňovat, jsou stanoveny vyhláškou.

EVIDENCE PLAVIDEL

(§ 14 a 15a zákona o vnitrozemské plavbě)

Plavidla se podle zákona o vnitrozemské plavbě evidují v plavebním rejstříku a v rejstříku malých plavidel.

Plavební rejstřík je veřejný seznam a evidenci v něm podléhají plavidla

- a) o celkové hmotnosti přesahující 1 000 kg včetně povoleného zatížení,
- b) s vlastním strojním pohonem o výkonu větším než 4 kW, nebo
- c) s celkovou plochou plachet přesahující 12 m².

Evidenci v plavebním rejstříku nepodléhají malá plavidla, plovoucí tělesa a dále vymezená plovoucí zařízení.

Rejstřík malých plavidel je evidence údajů o malých plavidlech a evidenci v něm podléhají malá plavidla.

Zákon stanoví podmínky zápisu plavidla do evidence a též osoby, které o něj mohou žádat.

DEFINICE NÁMOŘNÍHO PRAVIDLA A ČLENĚNÍ NÁMOŘNÍCH PRAVIDEL

(§ 2 zákona o námořní plavbě – zákon č. 61/2000 Sb.)

Námořním plavidlem se rozumí námořní obchodní loď a námořní jachta.

Námořní obchodní loď je námořní plavidlo s vlastním pohonem určené k námořní plavbě za účelem přepravy nákladů nebo cestujících nebo přepravy nákladu a cestujících.

Námořní plavbou se rozumí provozování námořních plavidel na volném moři, ve výlučné ekonomické zóně a v souostrovských vodách, v pobřežním moři a na úsecích vnitrozemských vodních cest s pobřežním mořem spojených až po poslední přístav, který plní funkci přístavu pro námořní lodě a pobyt námořních plavidel v přístavech.

Námořní jachta je námořní plavidlo, jehož délka trupu přesahuje 2,5 metru a nepřesahuje 24 metrů, vybavené plachtami nebo motorem nebo obojím.

PODMÍNKY PROVOZOVÁNÍ NÁMOŘNÍCH PRAVIDEL POD STÁTNÍ VLAJKOU ČESKÉ REPUBLIKY

(§ 4, 7, 9, 12 až 12c, 12o a 13 až 13c zákona o námořní plavbě)

Právo a povinnost plout pod státní vlajkou České republiky vzniká dnem zápisu námořního plavidla do námořního rejstříku České republiky nebo na základě **rozhodnutí** Námořního úřadu (**Ministerstvo dopravy**) o **prozatímním povolení k plavbě pod státní vlajkou České republiky**.

Námořní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují údaje o námořních plavidlech, jejich vlastnících a jejich provozovatelích. **O zápisu námořního plavidla do námořního rejstříku rozhodne** Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**), pokud jsou splněny zákonem vymezené podmínky kladené zejména na provozovatele námořního plavidla a námořní plavidlo, které musí být technicky způsobilé a nesmí být zároveň evidováno v námořním rejstříku jiného státu nebo v jiném plavebním rejstříku.

Námořní obchodní loď je způsobilá k plavbě, pokud byla projektována, postavena a je udržována a provozována v souladu s požadavky kladenými na ni

- a) námořními úmluvami,
- b) předpisy uznané klasifikační společností a
- c) unijním právem v oblasti recyklace lodí.

Soulad s požadavky předpisů uznané klasifikační společností ověřuje tato společnost podle svých předpisů udělením klasifikační třídy lodi. **Soulad s požadavky námořních úmluv schvaluje** Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**), může však touto činností pověřit uznanou klasifikační společností. Schválí-li Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**) soulad s požadavky námořních úmluv, **vydá příslušné mezinárodní osvědčení**, přičemž mezinárodních osvědčení je celá řada (například osvědčení o bezpečné konstrukci lodi podle Mezinárodní úmluvy SOLAS).

Rovněž soulad s unijními požadavky v oblasti recyklace lodí posuzuje Námořní úřad (může však i touto činností pověřit uznanou klasifikační společnost).

Námořní jachta je technicky způsobilá k námořní plavbě, pokud její konstrukce, technický stav a vybavení zaručuje její schopnost bezpečně plout a neohrožuje bezpečnost a zdraví osob, majetek a mořské prostředí. **Technickou způsobilost námořní jachty k námořní plavbě schvaluje** Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**), může však touto činností pověřit fyzickou nebo právnickou osobu splňující zákonem vymezené podmínky. Schválí-li technickou způsobilost námořní jachty k námořní plavbě, **vydá osvědčení o způsobilosti námořní jachty k námořní plavbě.**

Zápis námořního plavidla do námořního rejstříku osvědčí Námořní úřad (**Ministerstvo dopravy**) **vystavením rejstříkového listu.** Rejstříkový list lodě se vystavuje na dobu neurčitou. Rejstříkový list námořní jachty se vystavuje na dobu platnosti technické způsobilosti námořní jachty k námořní plavbě.

Na námořním plavidle plujícím pod státní vlajkou České republiky platí (až na zákonem vymezené výjimky) právní řád České republiky. Zápisem námořního plavidla do námořního rejstříku získává námořní plavidlo státní příslušnost České republiky. **Vlastník námořního plavidla je povinen** uhradit poplatek za právo plout pod státní vlajkou České republiky.

Pod státní vlajkou České republiky podle zákona **nelze provozovat** námořní plavbu za účelem provozování

- a) rybolovu,
- b) trajektové lodě nebo lodě typu Ro/Ro,
- c) osobní lodě, nebo
- d) lodě s jaderným pohonem.

OKRUH Č. 19

VEŘEJNÉ SLUŽBY V PŘEPRAVĚ CESTUJÍCÍCH

DEFINICE DOPRAVNÍ OBSLUŽNOSTI, JEJÍ ZABEZPEČOVÁNÍ STÁTEM, KRAJI A OBCEMI, DOPRAVNÍ PLÁNOVÁNÍ A INTEGROVANÉ VEŘEJNÉ SLUŽBY, POSTUP PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB V PŘEPRAVĚ CESTUJÍCÍCH A ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍ

DEFINICE DOPRAVNÍ OBSLUŽNOSTI

(§ 1 a 2 zákona o veřejných službách v přepravě cestujících – zákon č. 194/2010 Sb.)

Dopravní obslužnost se rozumí zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu.

Zákon o veřejných službách v přepravě cestujících stanoví pravidla, za jakých okolností se mohou obce, kraje a stát (tedy **objednatelé**) s dopravci dohodnout na tom, na jakých relacích, v jakých intervalech, v jaké kvalitě vozového parku, s jakým tarifem pro cestující atd. budou dopravci dopravní služby poskytovat, a na oplátku jim budou objednatelé kompenzovat ztrátovost objednaných dopravních služeb a hradit též přiměřený zisk. Ponechání veřejné dopravy v tržním systému by znamenalo, že by nebyla zabezpečena ekonomicky nerentabilní doprava mimo špičkové denní doby a v oblastech s nižšími přepravními potřebami a lidé by byli odkázáni na automobilovou dopravu.

Dopravní obslužnost se týká veřejné linkové (autobusové) dopravy, veřejné drážní (železniční, tramvajové, lanové atd.) osobní dopravy a vnitrozemské plavby (přívozy).

DOPRAVNÍ OBSLUŽNOST STÁTU, KRAJE A OBCE

(§ 3 a 4 zákona o veřejných službách v přepravě cestujících)

Kraje a obce ve své samostatné působnosti (nejde tedy o výkon státní správy) stanoví rozsah dopravní obslužnosti a zajišťují dopravní obslužnost veřejnými službami v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou a jejich propojením.

Kraj zajišťuje dopravní obslužnost ve svém územním obvodu a se souhlasem jiného kraje v jeho územním obvodu. Pokud je to potřeba pro zajištění dopravní obslužnosti kraje, může kraj zajišťovat veřejné služby v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou v sousedícím územním obvodu jiného státu po předchozí dohodě s příslušným orgánem veřejné moci jiného státu.

Obec zajišťuje dopravní obslužnost ve svém územním obvodu nad rámec dopravní obslužnosti území kraje. Pokud je to potřeba pro zajištění dopravní obslužnosti obce, může obec se souhlasem kraje a obcí, které mají uzavřenou smlouvu o veřejných službách v přepravě cestujících a jejichž územní obvod je zajišťováním služeb dotčen, zajišťovat veřejné služby v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou mimo svůj územní obvod.

Stát prostřednictvím své organizační složky, kterou je **Ministerstvo dopravy, zajišťuje dopravní obslužnost** veřejnými službami v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou vlaky celostátní dopravy, které mají nadregionální nebo mezinárodní charakter. V sousedícím

územním obvodu jiného státu ji může zajišťovat po předchozí dohodě s příslušným orgánem veřejné moci jiného státu.

DOPRAVNÍ PLÁNOVÁNÍ A INTEGROVANÉ VEŘEJNÉ SLUŽBY

(§ 4 až 6 zákona o veřejných službách v přepravě cestujících)

Dopravní plánování se provádí prostřednictvím koncepce veřejné dopravy a plánů dopravní obslužnosti území a jeho cílem je vytvářet podmínky pro hospodárné, efektivní a účelné zajišťování dopravní obslužnosti a vzájemnou spolupráci státu, krajů a obcí při této činnosti.

Koncepci veřejné dopravy pořizuje Ministerstvo dopravy na dobu nejméně 5 let pro celé území státu a schvaluje ji vláda, přičemž nejpozději do 1 roku ode dne jejího schválení musí být uvedeny do souladu s touto koncepcí plány dopravní obslužnosti území.

Plán dopravní obslužnosti území pořizuje stát, kraj a obec, která zajišťuje nebo hodlá zajišťovat dopravní obslužnost, na dobu nejméně 5 let, přičemž je umožněno pořízení společného plánu dopravní obslužnosti území pro více objednatelů. **Pořizovatelé** návrhu koncepce veřejné dopravy a návrhů plánu dopravní obslužnosti území **jsou povinni** jej projednat se subjekty stanovenými zákonem a následně koncepci veřejné dopravy a plány dopravní obslužnosti území zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Integrovanými veřejnými službami se rozumí integrované veřejné služby v přepravě cestujících podle unijního práva (tedy vzájemně propojené dopravní služby ve vymezené územní oblasti s jednotnou informační službou, systémem jízdného a jízdním řádem).

Kraje a obce mohou samostatně nebo společně založit právnickou osobu pro plnění úkolů při zřizování a organizaci integrovaných veřejných služeb v přepravě cestujících – tato osoba je označována jako **organizátor**.

Organizátor může být pověřen, aby jménem kraje nebo obce pořizoval plán dopravní obslužnosti území nebo uzavíral smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících na určeném území a u určených druhů dopravy. Majetkovou účast v organizátorovi může mít pouze kraj nebo obec. Organizátor nesmí zároveň vykonávat činnost dopravce.

POSTUP PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ VEŘEJNÝCH SLUŽEB V PŘEPRAVĚ CESTUJÍCÍCH

(§ 8, 9, 18, 21 a 25 zákona o veřejných službách v přepravě cestujících)

Pro zajištění dopravní obslužnosti **může objednatel**

- a) uzavírat smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících s dopravci, kteří jsou provozovateli dopravy podle jiných právních předpisů, nebo
- b) poskytovat veřejné služby v přepravě cestujících sám, jedná-li se o kraj nebo obec.

Platí zákonná zásada, že objednatel může uzavřít smlouvu o veřejných službách v přepravě cestujících pouze s dopravcem, který byl vybrán na základě **nabídkového řízení**. Pravidla provádění nabídkového řízení, od jeho zahájení, přes uzavření smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících až po uchování dokumentace nabídkového řízení, stanoví zákon o veřejných službách v přepravě cestujících. Uplatní-li se nabídkové řízení, nepoužije se zadávací řízení dle pravidel zákona o zadávání veřejných zakázek.

Jsou však případy, kdy objednatel uzavírá smlouvu o veřejných službách v přepravě cestujících s dopravcem, který byl vybrán na základě **zadávacího řízení**. Pravidla provádění

zadávacího řízení stanoví zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o zadávání veřejných zakázek se použije na výběr dopravce ve veřejné linkové dopravě a na dráze tramvajové, a to zejména tehdy, když kompenzace za poskytování veřejných služeb v přepravě cestujících vylučuje obchodní riziko dopravce spojené s vyšší tržeb z jízdného za zajištění veřejných služeb.

Pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem o veřejných službách v přepravě cestujících a unijním právem smí objednatel uzavřít smlouvu o veřejných službách v přepravě cestujících s dopravcem **přímým zadáním** (tedy bez použití nabídkového či zadávacího řízení).

Dozor nad dodržováním postupu státu, krajů a obcí při uzavírání smluv při zajišťování dopravní obslužnosti vykonává **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže**, který i ukládá nápravná opatření a správní tresty.

ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍ

(§ 22 zákona o veřejných službách v přepravě cestujících)

Dojde-li k přerušení poskytování veřejných služeb v přepravě cestujících nebo jejich přerušení bezprostředně hrozí, **je objednatel oprávněn** pro zajištění dopravní obslužnosti

- a) uzavřít smlouvu o veřejných službách v přepravě cestujících přímým zadáním,
- b) rozšířit již uzavřenou smlouvu o poskytování dotčených služeb bez nabídkového řízení, nebo
- c) rozhodnutím uložit poskytování dotčených přepravních služeb dopravci, který je provozovatelem dopravy podle jiných právních předpisů.

V dané situaci se některé podmínky a postupy stanovené pro poskytování veřejných služeb neuplatní s ohledem na veřejný zájem na zajištění dopravní obslužnosti.

OKRUH Č. 20

DOPRAVNÍ POLITIKA

VÝCHODISKA DOPRAVNÍ POLITIKY ČR PRO OBDOBÍ 2021 – 2027 S VÝHLEDEM DO ROKU 2050 A JEJÍ VZTAH K DALŠÍM CELOSTÁTNÍM PRŮŘEZOVÝM STRATEGIÍM, VIZE A HLAVNÍ CÍL DOPRAVNÍ POLITIKY A PRINCIP VÝZNAMNĚ NEŠKODIT

VÝCHODISKA DOPRAVNÍ POLITIKY ČR PRO OBDOBÍ 2021 – 2027 S VÝHLEDEM DO ROKU 2050 A JEJÍ VZTAH K DALŠÍM CELOSTÁTNÍM PRŮŘEZOVÝM STRATEGIÍM

(Dopravní politika ČR pro období 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050)

Nástrojem k zapojení celé plochy území státu do aktivního hospodářského života je komunikace. Ta má dvě formy – přenos informací a přepravu osob a věcí. První forma komunikace, šíření informací, doznala v posledních letech zásadní pokrok díky elektronizaci a digitalizaci. Druhá forma komunikace, doprava osob a věcí, je dosud většinou založena na technologiích dvacátého století, přičemž však pokračování jejího extenzivního rozvoje je již v horizontu nejbližších let neudržitelné z následujících důvodů:

- a) dominantní role energeticky velmi náročných automobilů poháněných spalovacími motory s nízkou účinností je příčinou vysoké spotřeby energie pro dopravu,
- b) nevhodná struktura energií pro dopravu s převažující rolí fosilních paliv (tato paliva tvoří 93 % z celkové konečné spotřeby energie pro dopravu) vede k tomu, že produkce oxidu uhličitého v dopravě (aktuálně 21 Mt CO₂/rok) již více než dvojnásobně překonala produkci oxidu uhličitého v průmyslu (cca 9 Mt CO₂/rok) a převyšuje i produkci oxidu uhličitého v domácnostech (cca 14 Mt CO₂/rok) a trvale roste (o 0,6 Mt CO₂/rok),
- c) nevhodná struktura energií pro dopravu s převažující rolí uhlovodíkových paliv (tato paliva tvoří 98 % z celkové konečné spotřeby energie pro dopravu) vede k silným dopravou produkovaným emisím zdraví škodlivých látek,
- d) převažující individuální vlastnictví dopravních prostředků vede k velmi nízkému využití do nich investovaného kapitálu a vede k velkým nárokům na plochy pro parkování, což zabírá cenné pozemky ve městech, které mají potenciál mnohem efektivnějšího využití.

Zásadním tématem Dopravní politiky ČR pro období 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050 je proto uspokojování přepravních potřeb na celém území státu, včetně jejich optimalizace, snižování vlivů dopravy na veřejné zdraví, životní prostředí a globální změny klimatu a propojení s energetickým sektorem, protože sektor doprava patří k největším spotřebitelům energie. Dopravní politika je tak úzce provázána s ostatními průřezovými strategiemi, ke kterým patří Státní energetická koncepce, Politika ochrany klimatu, Hospodářská strategie, Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu, Strategie regionálního rozvoje a další.

Podíl sektoru doprava na celkových emisích oxidu uhličitého v České republice od roku 1990 postupně narůstá. Tento trend souvisí především s růstem objemů individuální automobilové dopravy a silniční nákladní dopravy. Na úrovni České republiky řeší snižování produkce emisí Dopravní politika ČR pro období 2021–2027, s výhledem do roku 2050 a na ni navazující Národní akční plán čisté mobility, Koncepce veřejné dopravy, Koncepce nákladní dopravy a Koncepce městské a aktivní mobility, Dopravní sektorové strategie, 3. fáze a další. Tyto strategie počítají s postupným navyšováním podílu alternativních pohonů a paliv v silniční dopravě a s další elektrizací železnic, s postupným přesunem nákladní dopravy ze silniční na železniční, případně

vodní dopravu a se zvyšováním významu veřejné hromadné dopravy a aktivní mobility v dopravě osobní.

Národní akční plán čisté mobility je zaměřen na postupné zavádění alternativních pohonů ve všech druzích dopravy, a to ve vazbě na Státní energetickou koncepci, neboť doprava se podílí jednou čtvrtinou na celkové energetické spotřebě České republiky.

Koncepce nákladní dopravy řeší problematiku mezioborové spolupráce v nákladní dopravě a je zaměřena na postupné navyšování podílu železniční dopravy na celkových výkonech dálkové nákladní dopravy. Hlavním způsobem přeprav s využitím železniční dopravy bude kombinovaná doprava, a to námořní (tzn. přeprava do námořních přístavů) a kontinentální (kombinovaná doprava v rámci eurasijského kontinentu).

Koncepce veřejné dopravy je zaměřena na organizaci a zvyšování atraktivity veřejné hromadné dopravy, přičemž na koncepci navazují plány dopravní obslužnosti státu, krajů a jednotlivých měst objedávajících a organizujících městskou hromadnou dopravu.

Koncepce městské a aktivní mobility je metodickým podkladem pro zpracování plánů udržitelné městské mobility, jejich zpracování je v kompetenci jednotlivých měst, pro tzv. městské uzly TEN-T (v České republice jde o města nad 90 tisíc obyvatel) je zpracování těchto plánů povinné, a to na základě unijního práva (nařízení upravujícího hlavní směry Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě).

Dopravní sektorové strategie, 3. fáze jsou plánem rozvoje, údržby a financování dopravní infrastruktury všech druhů dopravy, a to tak, aby byly obslouženy všechny regiony státu a byly vytvářeny podmínky pro mezioborovou spolupráci (multimodální přístup).

**VIZE A HLAVNÍ CÍL DOPRAVNÍ POLITIKY ČR PRO OBDOBÍ 2021 – 2027
S VÝHLEDEM DO ROKU 2050**

(Dopravní politika ČR pro období 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050)

Dopravní politika ČR pro období 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050 navazuje na hlavní průřezové cíle České republiky, Evropské unie a OSN. Vize dopravní soustavy České republiky z dlouhodobého hlediska předpokládá, že Česká republika a její jednotlivé regiony budou vybaveny dopravní soustavou, která uspokojí požadavky přepravních potřeb jak v osobní, tak nákladní dopravě, bude podporovat udržitelný vývoj ekonomiky, a zároveň inkluzivní politiku namířenou na strukturálně znevýhodněné regiony a jejich obyvatele. Tento dopravní systém bude zároveň splňovat požadavky z hlediska udržitelnosti, což znamená, že bude neutrální z hlediska vlivu na globální (nejen klimatické) změny (z hlediska mitigace i adaptace), bude mít co nejmenší vliv na veřejné zdraví, bude jen minimálně ovlivňovat biodiverzitu, přírodu a krajinu a bude vyváženě využívat přírodní zdroje na bázi obnovitelnosti tak, aby nezvyšoval dluh vůči budoucím generacím. Bude proto nutné uspokojovat potřebu po mobilitě osob a věcí, způsob zajištění těchto potřeb musí být ovlivňován tak, aby byla zajištěna udržitelnost ve vztahu k dalšímu ekonomickému vývoji. Cílem je neomezovat dopravu, nýbrž rozvíjet ji. Avšak nikoliv v její současné extenzivní podobě se silnou závislostí na vysoké spotřebě energie, zejména fosilních paliv, nýbrž v energeticky nenáročném a environmentálně šetrném podobě. Společenským zadáním je proto zvýšit energetickou účinnost dopravy. To znamená zajistit snížení měrné spotřeby energie (podíl spotřeby energie a vykonané přepravní práce).

Tato vize bude dosažena pomocí následujících tří na sebe navazujících kroků:

a) Budou hledána taková opatření, která umožní dopravou osob i věcí šetřit tak, aby přepravní potřeby vznikaly co nejméně, aniž by to ovlivnilo hospodářský rozvoj (optimalizace přepravních potřeb). K tomu budou zaváděny výsledky aplikovaného výzkumu do praxe a využity moderní technologie, dojde ke zlepšení územního plánování zejména ve městech a bude podpořena restrukturalizace ekonomiky směrem k tvorbě vyšší přidané hodnoty. Tento první krok bude tedy předmětem širší politiky státu v souladu s přijatým Strategickým rámcem Česká republika 2030.

b) Dopravní systém splňující výše uvedenou vizi musí být založen na multimodálním přístupu, který spočívá ve využití výhod jednotlivých druhů dopravy a musí být založen na mezioborové spolupráci. V případě koncentrovaných (silných a pravidelných) přepravních proudů je nezbytné více využívat energeticky efektivnější druhy dopravy podporované k tomuto účelu vybudovanou kvalitní dopravní infrastrukturou, a to včetně energetické a informační nadstavby, neboť právě ty dosahují nejnižší energetickou náročnost a rovněž i nejnižší produkci oxidu uhličitého.

c) Jednotlivé druhy dopravy je nutné rozvíjet s ohledem na potřebnou dostupnost jednotlivých regionů, s ohledem na přepravní potřeby a s ohledem na snížení vlivů na životní prostředí. Předpokladem je kvalitní a moderními technologiemi vybavená dopravní infrastruktura i dopravní prostředky ke sdílení informací a dat o přepravě, musí být splněny podmínky pro energetickou efektivitu a minimalizaci emisí v rámci jednotlivých druhů dopravy. Je nutné úzce provázat dopravní systém se systémem energetickým, energetiku v dopravě je nutné posuzovat jako celek, využívání fosilních paliv je nutné minimalizovat, a to jak z důvodu ochrany klimatu, tak i z důvodu ochrany životního prostředí a zdraví obyvatelstva.

Hlavním cílem dopravní politiky je zajistit rozvoj kvalitní, funkční a spolehlivé dopravní soustavy postavené na využití technicko-ekonomicko-technologických vlastností jednotlivých druhů dopravy, na principech hospodářské soutěže s ohledem na její ekonomické a sociální vlivy a dopady na obyvatelstvo (sociální koheze, veřejné zdraví, životní úroveň), bezpečnost a obranu státu a všechny složky životního prostředí.

PRINCIP VÝZNAMNĚ NEŠKODIT

(Dopravní politika ČR pro období 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050 a Dopravní sektorové strategie, 3. fáze)

Princip významně neškodit (anglicky „do no significant harm“ - DNSH) byl ukotven v unijním právu. Skleníkový jev totiž nevznikl jako „zelená ideologie“ někdy nedávno a nebyl zneužit jako ideologická zbraň (i když existují i tyto snahy), ale je výsledkem dvou staletí vědeckých úvah o atmosféře a bezpečnosti měření. Zhruba od roku 2017 se mezi velkými světovými investičními bankami (viz World Economic Forum, ročenky Global risks) začal uplatňovat přístup, že podporovat ekologicky nešetrné projekty je dvojí riziko. Projekty mohou v některých oblastech světa například narazit na nedostatek vody či zhoršující se kvalitu půd, ale o investice se dá rovněž přijít z politických důvodů, když se proti nim vzepře společnost. Evropská unie na tento proces teprve navázala. Bez plnění těchto zásad proto bude velmi obtížné získávat úvěry od bankovního sektoru. Bez těchto úvěrů by bylo obtížné zajistit financování například rozvoje dopravní infrastruktury a dalších dopravních investic a nebylo by tak možné plnit cíle dopravní politiky. Proto všechny projekty dopravní infrastruktury musí splňovat níže uvedené zásady. Princip významně neškodit má dvě hlavní oblasti.

První oblast se týká klimatických změn:

a) mitigace, neboli snižování vlivů vedoucích ke klimatické změně, a

b) adaptace, neboli přizpůsobení se klimatickým změnám, které již nastaly a budou se prohlubovat.

Druhá oblast se týká dopadů na životní prostředí:

a) udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů, pokud tato činnost poškozuje dobrý stav nebo dobrý ekologický potenciál vodních útvarů, včetně povrchových a podzemních vod, nebo dobrý stav prostředí mořských vod,

b) oběhové hospodářství včetně předcházení vzniku odpadů a recyklace, pokud tato činnost vede k významné nehospodárnosti v používání materiálů nebo v přímém nebo nepřímém využívání přírodních zdrojů, jako jsou neobnovitelné zdroje energie, suroviny, voda a krajina, v jedné nebo ve více fázích životního cyklu výrobků, mimo jiné i z hlediska trvanlivosti, opravitelnosti, modernizovatelnosti, opětovné použitelnosti či recyklovatelnosti výrobků apod.,

c) prevence a omezování znečištění, pokud tato činnost vede k významnému zvýšení emisí znečišťujících látek do ovzduší, vody nebo krajiny ve srovnání se situací před zahájením této činnosti,

d) ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů, pokud tato činnost ve významné míře poškozuje dobrý stav a odolnost ekosystémů nebo pokud tato činnost poškozuje stav stanovišť a druhů, včetně stanovišť a druhů v zájmu Unie, z hlediska jejich ochrany.

Princip významně neškodit je v současné době vyžadován u všech dopravních staveb, a to především jako podmínka pro financování z fondů Evropské unie a bankovních úvěrů.